

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Letno poročilo 2021

Številka: 32

Leto: 2022

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (1) 47 19 000
e-pošta: pr@bsi.si
www.bsi.si

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah,
dostopnih do 22. aprila 2022.

Razmnoževanje publikacije, v celoti ali deloma, ni dovoljeno.
Uporaba in objava podatkov in delov besedila je dovoljena le z
navedbo vira. © Banka Slovenije

ISSN 1518-2103

(elektronska izdaja)

This publication is also available in English.

Kazalo

Nagovor guvernerja	4
1 Gospodarska gibanja	8
1.1 Mednarodne razmere	8
1.2 Slovensko gospodarstvo	9
2 Bančni sistem	15
3 Izvajanje nalog Banke Slovenije	27
3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir	27
3.2 Denarna politika	29
3.3 Nadzor bank	37
3.4 Makrobonitetna politika	44
3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge	50
3.6 Bankovci in kovanci	54
3.7 Plačilni in poravnalni sistemi	60
3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB	64
3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	65
3.10 Centralni kreditni register	68
3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	70
3.12 Statistika	71
4 Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami	74
4.1 Delovanje Banke Slovenije v domačem in mednarodnem okolju	74
4.2 Sodelovanje z domačimi institucijami	78
5 Poročanje Banke Slovenije državnemu zboru	80
6 Poročilo o delu Banke Slovenije	81
6.1 Organa odločanja	81
6.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2021	81
6.3 Odnosi z javnostmi	83
6.4 Upravljanje tveganj	90
6.5 Revizijski odbor	92
6.6 Poslovanje Banke Slovenije v letu 2021	93
6.7 Postopki pred sodišči	98
7 Računovodski izkazi	99
Podzakonski predpisi	134
Seznam kratic	137

Nagovor guvernerja

Delovanje Banke Slovenije je tudi v letu 2021 potekalo v kontekstu pandemije koronavirusa, ki je že v letu pred tem postavilo na preizkušnjo ves svet. Za razliko od leta prej so bile razmere ob možnosti cepljenja in postopnem sproščanju ukrepov bistveno bolj optimistične. Ekonomske politike so večino lanskega leta še ostale spodbujevalne, kar je pripomoglo k temu, da je gospodarska aktivnost že ob koncu leta 2021 presegla raven pred pandemijo, ob vstopu v letošnje leto pa so se ugodna gospodarska gibanja še nadaljevala. Z ukrepi na zdravstvenem področju, uspešno kombinacijo usklajenih in odločnih odzivov ekonomskih politik ter intenzivnim prilagajanjem ljudi in gospodarstva smo epidemiološko krizo kot kaže uspešno prebrodili. Začetek letošnjega leta pa je zaznamovala ruska vojaška agresija nad Ukrajino z vsemi posledicami, tudi na našem gospodarstvu.

Medtem ko so bili ukrepi nosilcev ekonomskih politik od začetka pandemije usmerjeni v spodbujanje okrnjene gospodarske aktivnosti in povišanje robustnosti finančnih institucij, so se potrebe po tovrstnih ukrepih v drugi polovici lanskega leta zmanjšale. Tako se je postopoma iztekla večina ukrepov fiskalne politike (kot na primer ukrepi na trgu dela), prav tako pa tudi ukrepi, ki so se nanašali na poslovanje finančnih institucij (kot na primer omejevanje izplačil dobičkov, moratoriji na odplačevanje posojil ipd.). Sprejeti ukrepi so imeli tudi širše ugodne vplive – naj izpostavimo predvsem trg dela (z visoko zaposlenostjo in rekordno nizko brezposelnostjo), robusten pa je ostal tudi finančni sistem.

Denarna politika je v letu 2021 ostala spodbujevalna, proti koncu leta pa smo nakazali spremembo naše prihodnje naravnosti: ob tem, ko se je inflacija po nekaj letih prenizkih ravni že začela krepiti, je smo se odločili za postopno normalizacijo denarne politike. Decembra lani smo tako sprejeli odločitev o zaključku neto nakupov v okviru posebnega programa pandemičnih nakupov vrednostnih papirjev, do katerega je prišlo marca letos. Pri naših odločitvah smo izhajali iz pričakovanj, da bo inflacija v letošnjem letu zaradi enkratnih učinkov in nizke osnove iz leta prej prehodno nekoliko nad našim inflacijskim ciljem, vendar naj bi se tekom letošnjega leta umirila okoli ciljne ravni. V letošnjem letu se je zaradi prepleta različnih dejavnikov izkazalo, da se je inflacija povzpela višje, traja dlje in je tudi širše osnovana. Pomemben dejavnik pri tem je seveda vojna v Ukrajini, ki je dodatno zaostрила razmere na energetskih in prehrabnih trgih, z negotovostjo se zaostrejuje splošni pogoji poslovanja, krhajo in prilagajajo se proizvodne verige. Tako je trenutna inflacija v evrskem območju celo najvišja od vzpostavitve evra.

Pri našem razmisleku glede prihodnjih ukrepov denarne politike oz. tempa njene normalizacije bodo v ospredju tudi vzroki za trenutne in prihodnje inflacijske pritiske. Trenutno so namreč v ospredju dejavniki na ponudbeni strani, ki jih samo z denarno politiko ne moremo nasloviti, zato bo tudi tokrat ključna usklajenost vseh ekonomskih politik. Z našim delovanjem v okviru skupne evrske denarne politike ostajamo zavezani našemu mandatu, pri čeme smo lani posodobili strategijo njegovega doseganja: uvedli smo nov simetrični dwoodstotni inflacijski cilj, ki ga bomo zasledovali na srednji rok. V luči tega in aktualnih razmer tako letos nadaljujemo s postopno normalizacijo denarne politike.

V omenjeni posodobitvi strategije denarne politike smo posebno pozornost namenili klimatskim spremembam in razmisleku o tem, kakšen bo naš prispevek pri globalnem odzivu na podnebne spremembe in doseganju ciljev Pariškega sporazuma. Sprejeli smo akcijski načrt s časovnico za soočanje s klimatskimi spremembami. Naš razmislek gre sedaj v smeri, kako te vidike vključiti v izvajanje naše denarne politike, medtem ko smo nekatere države evrskega območja že prilagodile strategije upravljanja lastnih naložb v smeri družbeno odgovornega in trajnostnega investiranja. K temu smo se v Banki Slovenije ne samo formalno zavezali s pridružitvijo Mreži za ozelenitev finančnega sistema in lani sprejeto novo strategijo Banke Slovenije, ki podpira tudi splošne napore za soočanje s klimatskimi spremembami, ampak to tudi že izvajamo. V lanskem letu smo tako podvojili obseg naložb v obveznice, pri katerih izdajatelji zbrana sredstva tipično namenjajo financiranju projektov, ki imajo pozitiven učinek na okolje in/ali družbo. Letos pa v okviru naših nadzorniških aktivnosti izvajamo tudi klimatske stresne teste za banke, ki bodo po eni strani pokazali, kako so banke metodološko pripravljene na spremljanje klimatskih sprememb, in tudi, kako različni scenariji vplivajo na njihovo poslovanje.

Banke so v lanskem letu poslovale uspešno, saj je bančni sektor dosegel skoraj tak dobiček pred obdavčitvijo kot v rekordnem letu 2019. Banke so kljub zaostrenim tveganjem zaradi pandemije uspele zniževati delež slabih posojil (NPE), ki je trenutno na zgodovinsko nizkih ravneh. Vendar je po drugi strani najnižja tudi obrestna marža, ki jo banke dosegajo s svojim poslovanjem, in katero upadanje banke težko v celoti nadomeščajo z neobrestnimi prihodki. Omenjeni ugoden rezultat poslovanja bank je bil, podobno, kot v skoraj vseh preteklih nekaj letih, pomembno determiniran s sproščanjem oslabitev in rezervacij. Naša ocena je, da bi dobiček pred obdavčitvijo bančnega sektorja dosegel samo tretjino dejanskega, če bi bile v lanskem letu oslabitve in rezervacije na ravni dolgoročnega povprečja »normalnih let«.

Tako se vrnemo na tveganja, ki pretijo bančnemu sektorju v popandemičnem obdobju. Ruska vojaška agresija je prekinila nadaljevanje upadanja makroekonomskega in kreditnega tveganja, zato obe tveganji ostajata povečani (s tendenco povečevanja v roku enega leta). Druga ocenjena tveganja so še bolj strukturne narave. Dohodkovno tveganje, ki izhaja iz že omenjenega načina tvorjenja dobička bank, pa se zaradi naštetih dejavnikov ne zmanjšuje. Obrestno tveganje se v luči strukture aktive, ki so jo banke v zadnjih letih močno spremenile v smeri povečanja relativnega pomena posojil s fiksno obrestno mero, in pričakovanj o splošnem dvigu obrestnih mer povečuje.

Podobno se povečuje tveganje financiranja, saj se banke še vedno oz. vedno bolj financirajo z vpoglednimi depoziti. Posledice negotovosti in takšne strukture financiranja bank so se pokazale v prvih dneh ruske vojaške agresije – takrat je ena od bank, ki delujejo v Sloveniji, v luči velike negotovosti, povezane z njenim lastnikom, doživela pomemben odliv vpoglednih depozitov (banke iste bančne skupine v drugih državah so doživele podoben ali še močnejši odliv), kar je vodilo v to, da smo morali skupaj s pristojnimi evropskimi institucijami aktivirati enega od štirih stebrov našega delovanja, in sicer reševanje bank. Banko je bilo treba reševati kljub temu, da je bila kapitalsko močna, izpolnjevala vse regulatorne zahteve in je bila tako na strani naložb ko tudi depozitov usmerjena predvsem na domači trg. Hitra in odločna akcija vseh vpletenih pa je ohranila zaupanje v bančni sistem.

V lanskem letu se je ob pospešeni rasti cen stanovanjskih nepremičnin okrepilo tudi tveganje na nepremičninskem trgu, ki je ob hitrem porastu stanovanjskih kreditov konec lanskega in v začetku letošnjega leta začelo v večji meri prehajati tudi v bančni sistem. Zato smo morali v letošnjem letu na ta gibanja odreagirati z našim makrobonitetnim instrumentarijem. Odpornost bank na ta povišana tveganja bo okrepil novouvedeni sektorski blažilnik sistemskih tveganj, medtem ko bo prenos tveganj v bančni sistem zmanjšala znižana priporočena vrednost razmerja med zneskom posojila in vrednostjo v zavarovanje dane nepremičnine. Makrobonitetni instrumentarij za omejevanje kreditiranja prebivalstva je bil hkrati prilagojen tudi v nekaterih drugih parametrih, s čimer smo ga uskladili s spremenjenimi razmerami na trgu.

Tako tudi tokrat ocenjujem, da smo s svojim delovanjem v letu 2021 uspešno izpolnili zakonsko določeni mandat. Z denarno politiko smo prispevali k doseganju makroekonomske stabilnosti, in sicer k normalizaciji inflacije, ter podpora drugim politikam. Naša makrobonitetna politika je pomagala ohraniti finančno stabilnost, saj so se ohranjali visoki standardi poslovanja bank in njihova robustnost na tveganja. Mikrobonitetni nadzor je posamezne banke usmerjal v poslovanje, skladno z veljavno bančno regulativo. Nenazadnje pa se je tudi izkazalo, da so naše priprave preteklih let glede reševanja bank ustrezne, saj smo z uspešnim reševanjem v letošnjem letu ohranili zupanje v bančni sistem in finančno stabilnost. Za dosledno izpolnjevanje svojega mandata si bomo prizadevali tudi v prihodnje.

Boštjan Vasle
guverner Banke Slovenije

O S E B N A I Z K A Z N I C A B A N K E S L O V E N I J E

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila s sprejetjem Zakona o Banki Slovenije 25. junija 1991. Je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljaljsko avtonomijo. Računovodske izkaze Banke Slovenije revidira neodvisni mednarodni revizor. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen.

76

ODSTOTKOV
ZAPOSLENIH

v Banki Slovenije ima vsaj 7.
stopnjo izobrazbe.

37,1

MIO € PRESEŽKA
PRIHODKOV NAD
ODHODKI V 2021

81 mio € presežka prihodkov nad
odhodki v letu 2020.

53,6

MILIJONOV
TRANSAKCIJ

smo v letu 2021 za svojih 158
komitentov izvršili v Banki Slovenije.

KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN NALOGE BANKE SLOVENIJE

DENARNA POLITIKA

Temeljni cilj Evrosistema, katerega del smo tudi v Banki Slovenije, je ohranjati stabilnost cen.

2,0
%

je leta 2021 v povprečju znašala inflacija, merjena s HICP.

9,4
mrd €

je ob koncu leta 2021 znašala presežna likvidnost v slovenskem bančnem sistemu.

2.363
mio €

je znašalo stanje TLTRO III v Sloveniji konec 2021.

3,2
tone

zlata imamo v Banki Slovenije v mednarodnih rezervah. Vrednost zlata in terjatev je konec leta 2021 znašala 165 mio €.

MIKROBONITETNI NADZOR

Nadzorujemo poslovanje bank in hranilnic z namenom pravočasne prepoznave tveganj

97
ugotovitev

nepravilnosti in pomanjkljivosti pri nadzoru pomembnih bank v letu 2021.

192
ugotovitev

nepravilnosti in pomanjkljivosti pri nadzoru manj pomembnih bank v letu 2021.

85
postopkov

licenciranja se je zaključilo z izdajo dovoljenja.

22
postopkov

za ugotavljanje primernosti članov nadzornih svetov bank je bilo zaključenih s pozitivno oceno.

MAKROBONITETNA POLITIKA

Identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejemamo ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje določenih tveganj.

48,3
mrd €

je konec 2021 znašala bilančna vsota bančnega sistema, ki je v letu 2021 ustvaril 562 mio € dobička pred obdavčitvijo.

1,2
%

je konec leta 2021 znašal delež nedonosnih izpostavljenosti na ravni bančnega sistema (konec leta 2020 je znašal 1,9 %).

6,3
%

je znašala medletna rast posojil nebančnemu sektorju.

18,4
%

je znašala kapitalaska ustreznost bančnega sistema na konsolidirani osnovi.

REŠEVANJE BANK IN SISTEM JAMSTVA ZA VLOGE

Zagotavljamo urejeno reševanje bank v težavah s kar najmanjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance.

190,9
mio €

je konec leta 2021 znašala vrednost sredstev Sklada za reševanje bank.

121,8
mio €

je konec leta 2021 znašala vrednost Sklada za jamstvo vlog.

26,8
mio €

prispevkov so leta 2021 banke skupno vplačale v Sklad za jamstvo vlog.

8,5
mio €

so leta 2021 v Enotni sklad za reševanje, ki ga upravlja Enotni odbor za reševanje, prispevale banke iz Republike Slovenije.

PLAČILA IN INFRASTRUKTURA

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje plačilnih sistemov in sistemov za poravnavo vrednostnih papirjev

1.084.570 transakcij
v vrednosti 480,11 mrd EUR je bilo leta 2021 poravnanih v TARGET2-Slovenija.

13,01 mrd €
poslov z vrednostnimi papirji so v letu 2021 poravnali udeleženci slovenskega trga na denarnih računih T2S.

24/7/365
je pravnim in fizičnim osebam iz celotne EU omogočena izmenjava evrskih plačil prek TIPS.

87.361 transakcij
v vrednosti 94,93 mio € je bilo leta 2021 poravnanih v TIPS.

BANKOVCI IN KOVANCI

Banka Slovenije skrbi za oskrbo slovenskega trga s pristno in primerno gotovino.

12,9 mrd €
gotovine neto je Banka Slovenije dala v obtok od uvedbe evra do 31. decembra 2021.

31,7 mio €
je konec leta 2021 znašala skupna vrednost tolarških bankovcev in bonov, ki so še v obtoku.

598 kosov
ponarejenih bankovcev in 2.475 kosov ponarejenih kovancev je bilo leta 2021 umaknjenih iz obtoka.

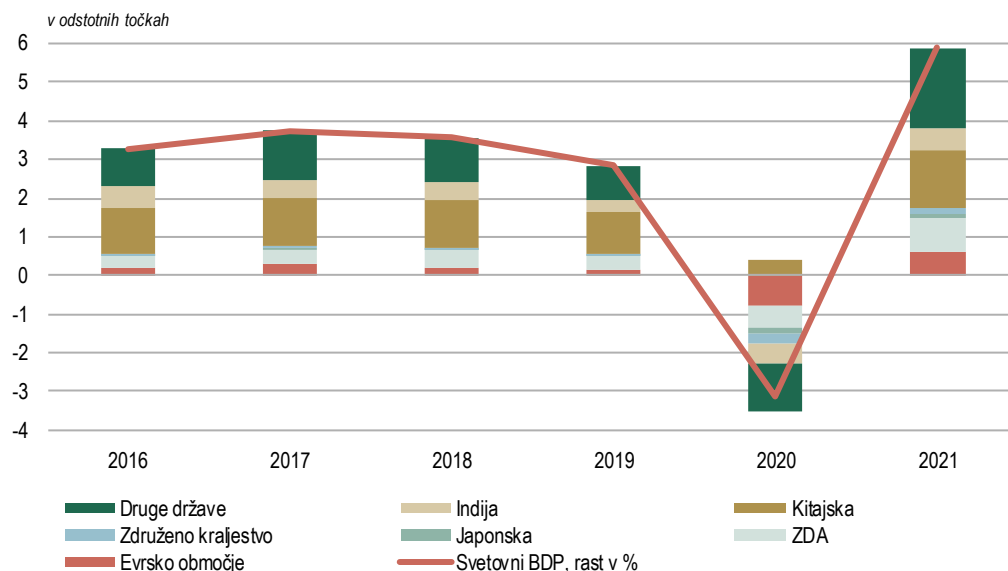
118,9 mio
kosov bankovcev in kovancev smo leta 2021 prešteli v naši števnici.

1.1 Mednarodne razmere

Po globoki recesiji v letu 2020 je svetovna gospodarska aktivnost lani že preseгла raven pred pandemijo, a se je konjunktura predvsem zaradi motenj v dobavnih verigah in ponovnega širjenja pandemije v drugem polletju umirila. Svetovni BDP se je lani glede na oceno MDS po 3,1-odstotnem padcu v predhodnem letu povečal za 6,1 % (slika 1), kar je najvišja stopnja v zadnjih osemdesetih letih. Glavnino je k rasti prispevala zasebna potrošnja, saj so se potrošniki prilagodili na pandemične razmere, zdravstveni ukrepi pa so bili blažji kot leta 2020, zato so močno okrevale zasebne storitve. Lani se je ob krepitvi svetovnega povpraševanja okrepila tudi industrijska proizvodnja. Konjunktura v mednarodnem okolju se je v drugi polovici leta 2021 umirila pod vplivom ponovnega širjenja pandemije, težav v oskrbovalnih verigah ter močnih podražitev energentov in drugih vhodnih surovin. Po rasti BDP je lani z več kot 8,0 % izstopala Kitajska, pa tudi države, ki jih je izbruh virusa leta 2020 najbolj prizadel, kot sta Indija (8,9 %) in Združeno kraljestvo (7,4 %). Močno se je okrepil tudi BDP evrskega območja (5,3 %), ki je v lanskem zadnjem četrtletju dosegel raven pred pandemijo. Za njo je sicer zaostajal še v tretjini članic, medtem ko se je Slovenija s preseganjem v višini 6,6 % po moči okrevanja uvrstila na tretje mesto.

Svetovna gospodarska rast lani 6,1-odstotna kljub pandemiji in težavam v dobavnih verigah.

Slika 1: Prispevki držav k rasti svetovnega BDP

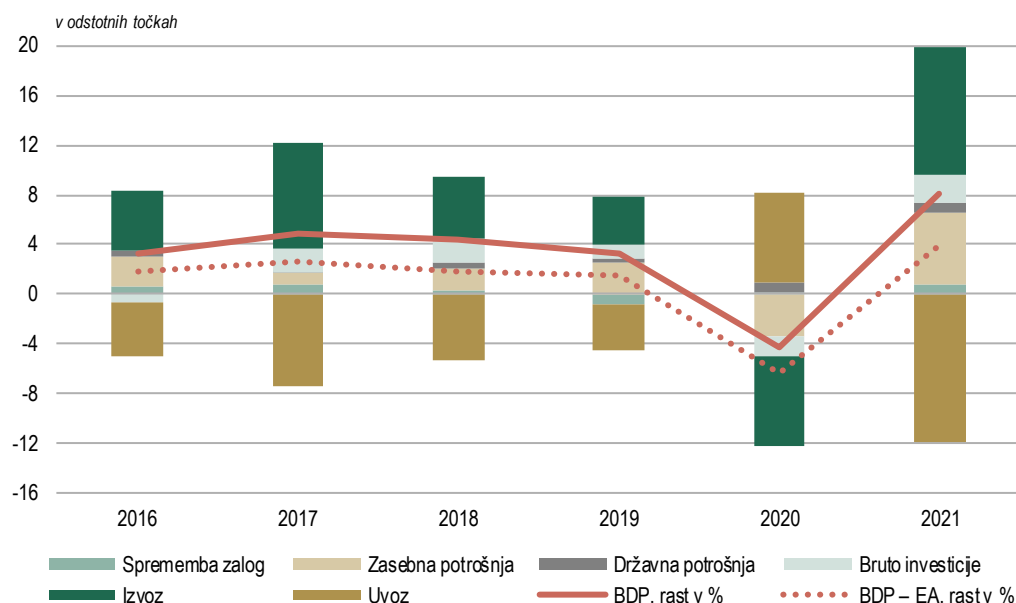
Vir: MDS, preračuni Banke Slovenije.

1.2 Slovensko gospodarstvo

Po močnem zmanjšanju BDP v epidemiološki krizi leta 2020 je bila lanska gospodarska rast v Sloveniji najvišja do zdaj. Na podlagi trenutno objavljenih četrtletnih podatkov nacionalnih računov se je lani BDP povišal za 8,1 %, kar je za 2,8 odstotne točke več kot v povprečju evrskega območja. V primerjavi z letom 2019 je bil večji za 3,5 %. Ker so različni podporni ukrepi ekonomskih politik med epidemijo uspešno zaščitili trg dela, se je zasebna potrošnja takoj po sprostitvi najstrožjih zdravstvenih ukrepov začela hitro povečevati in je bila izrazito pozitiven dejavnik visoke lanske gospodarske rasti (slika 2). Lani se je zasebna potrošnja zvišala za 11,4 % in bila v primerjavi s predkriznim letom 2019 višja za 3,5 %. Ker so tudi podjetja epidemično krizo dobro prestala, so ob visokih lastnih prihrankih, ugodnih pogojih financiranja in robustnem povpraševanju lani intenzivno investirala, čemur se je pridružila tudi država. Skupna rast bruto naložb v osnovna sredstva je lani dosegla 12,3 %, raven naložb iz leta 2019 pa je bila presežena za 3,1 %. Hitro okrevanje svetovnega gospodarstva je prek močne rasti tujega povpraševanja slovenskemu izvoznemu sektorju omogočilo 13,2-odstotno realno povečanje izvoza. Ker je bilo domače povpraševanje še močnejše, je bila s 17,4 % višja tudi realna rast uvoza, z njo pa je bil prispevek neto menjave s tujino k rasti BDP negativen. Lansko hitro gospodarsko rast odraža tudi dodana vrednost ponudbene strani gospodarstva. Ob majhnih negativnih učinkih težav v svetovnih dobavnih verigah je bila dodana vrednost v industriji višja za 9,7 %, v zasebnih storitvah pa kljub zdravstvenim omejitvam v mednarodnem turizmu in drugih prostočasnih dejavnostih za 9,6 %. Velika večina skupin dejavnosti je lani že presegla raven dodane vrednosti iz leta 2019, nekatere celo za več kot 10 %.

Po krizi leta 2020 je lanska gospodarska rast v Sloveniji dosegla 8,1 %.

Slika 2: Prispevki komponent trošenja k letni rasti BDP

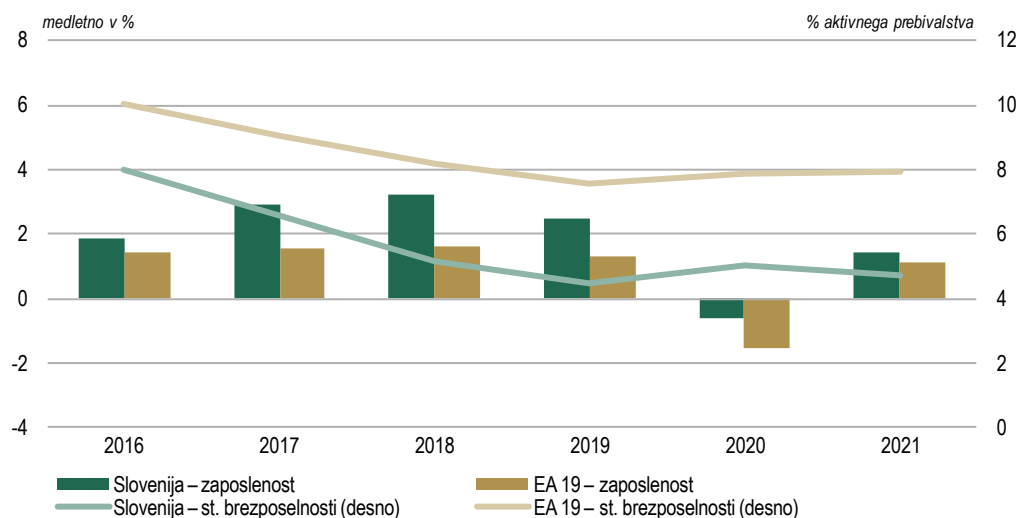

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Zaposlenost je bila lani ob hitri gospodarski rasti največja do zdaj, rast plač, merjena s sredstvi na zaposlenega, pa najvišja po letu 2008. Po nacionalnih računih je rast zaposlenosti dosegla 1,4 %, kar je 0,3 odstotne točke nad povprečjem evrskega območja (slika 3). Dosegla je 1.054 tisoč oseb, kar je za 8,5 tisoč več kot na prejšnjem vrhu leta 2019. Po dejavnostih je bila široko osnovana in najvišja v gradbeništvu. Visoka je bila tudi rast produktivnosti, na kar je poleg močne konjunktore vplival tudi padec produktivnosti v letu 2020, ko so ukrepi za zaščito delovnih mest preprečili zmanjšanje zaposlenosti, ki bi sovpadalo s padcem BDP. Stopnja anketne brezposelnosti se je znižala na 4,7 % in je bila precej nižja od povprečja evrskega območja (slika 3). Poleg zmanjševanja brezposelnosti je rast zaposlenosti izvirala še iz večanja stopnje delovne aktivnosti, težave zaradi pomanjkanja delavcev z ustreznimi znanji pa so podjetja reševala tudi z zaposlovanjem tujih delavcev. Kljub prenehanju izplačevanja z epidemijo povezanih dodatkov v javnih storitvah v drugi polovici leta je bila rast plač, merjena s sredstvi na zaposlenega, lani s 5,4 % najvišja po letu 2008, k čemur je prispevalo tudi manjše število zaposlenih, vključenih v ukrepe za ohranjanje delovnih mest.¹

Vse več podjetij se sooča s pomanjkanjem delavcev z ustreznimi znanji.

Slika 3: Primerjava gibanj na trgu dela med Slovenijo in evrskim območjem

Vir: Eurostat, SURS, preračuni Banke Slovenije.

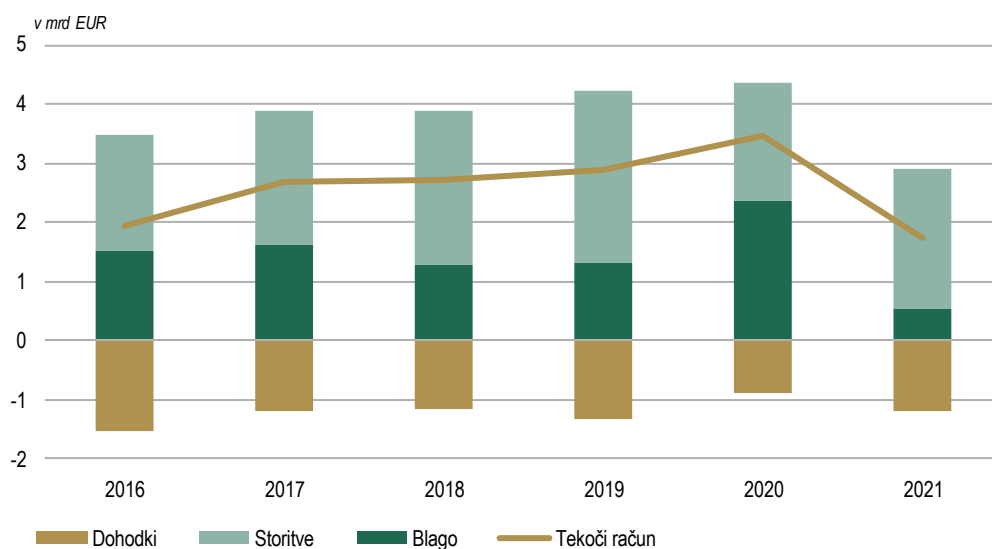
Presežek na tekočem računu plačilne bilance se je lani zmanjšal za 1,7 mrd EUR zaradi padca v presežku blagovne menjave. Dosegel je 3,3 % BDP oziroma 1,7 mrd EUR (slika 4), kar je najmanj v zadnjih sedmih letih. K zmanjšanju je glavino prispeval za 1,8 mrd EUR manjši blagovni presežek, ki je padel na raven z začetka leta 2013. Ob nekaj več kot desetodstotni podražitvi uvoženih proizvodov se je nominalni blagovni uvoz povečal za 27,6 %, nominalni izvoz pa za 19,1 %, pri čemer je bila visoka rast izvoza prisotna v vseh skupinah proizvodov. Izjema je bil le izvoz cestnih vozil, ki je od predkrizne ravni ostal oddaljen še za 10,7 % zaradi svetovnega pomanjkanja sestavnih delov v avtomobilski industriji. Povečala se je tudi storitvena menjava, večinoma zaradi

¹ Zaposleni, ki so bili vključeni v ukrepe za ohranjanje delovnih mest (tj. ukrep začasnega čakanja na delo in skrajšanja delovnega časa), so v času odsotnosti z delovnega mesta prejeli nižje prejemke. V obdobju izvajanja ukrepov je bilo leta 2020 vanje povprečno vključenih 81 tisoč oseb, leta 2021 pa 36 tisoč oseb.

pospeška v menjavi transportnih in različnih poslovnih storitev. Prihodki od izvoza potovanj so se ob blažjih zdravstvenih ukrepih lani povečali, vendar so še vedno zaostajali za obdobjem pred pandemijo, in sicer za približno polovico oziroma 1,3 mrd EUR. Storitveni presežek je dosegel 2,4 mrd EUR, kar je 0,5 mrd EUR manj v primerjavi z enoletnim vrhom, doseženim februarja 2020. Spremembe v dohodkih so bile bistveno manjše, primanjkljaj pa se je povečal predvsem kot posledica enkratnega visokega izplačila dividend neposrednim tujim lastnikom.

Presežek tekočega računa plačilne bilance se je lani močno zmanjšal zaradi podražitve uvoženih proizvodov in močnega domačega povpraševanja.

Slika 4: Komponente tekočega računa plačilne bilance

Vir: Banka Slovenije.

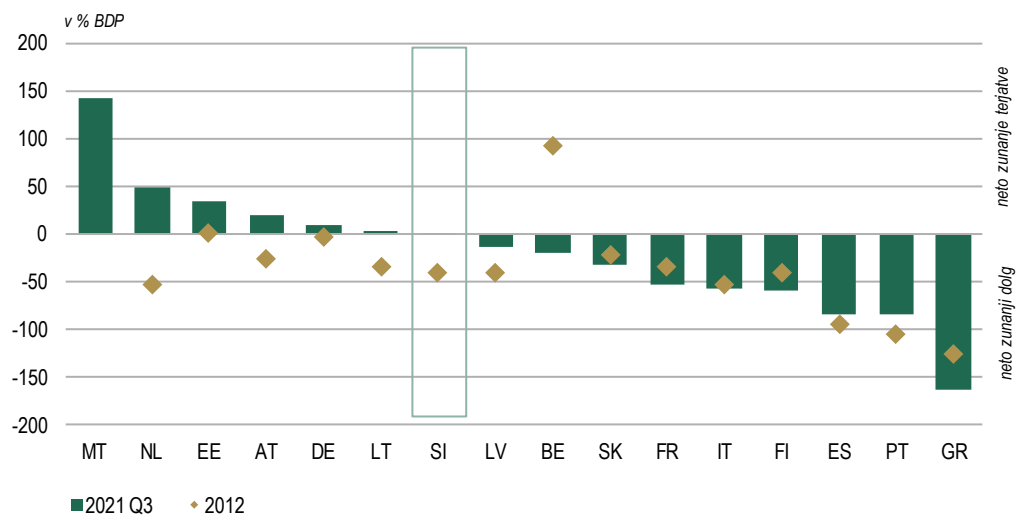
Presežek finančnega računa plačilne bilance se je lani prepolovil, neto terjatve do tujine pri dolžniških instrumentih pa še povečale. Slovenija je v letu 2021 neto financirala tujino v višini 2,8 % BDP,² kar je 3,7 odstotne točke BDP manj kot leto prej. Kapital se je neto selil iz države predvsem prek finančnih transakcij finančnega sektorja, zlasti z neto nakupi vrednostnih papirjev in nadaljnjim neto odplačevanjem posojil tujini. Še večji neto odliv kapitala so blažile zlasti transakcije centralne banke in države, ki sta obe imeli neto priliv kapitala; prva z odprodajo tujih portfeljskih naložb, druga pa z zmanjšanjem gotovine in vlog na računih v tujini ter povečanjem obveznosti iz posojil. Sektor država je lani odplačal za 2,4 mrd EUR obveznosti do tujih portfeljskih vlagateljev v državne obveznice, vendar so njegovi finančni prilivi preseglili ta odliv. Ob koncu leta so imetja dolžniških instrumentov v tujini drugič zapored preseгла obveznosti do nerezidentov. Trend predhodnega petletnega nominalnega zmanjševanja neto zunanjega dolga se je tako nadaljeval. Neto dolžniške terjatve do tujine, ki so ob koncu leta 2020 znašale 0,4 % BDP (slika 5), so se lani povečale na 1,6 % BDP oziroma približno 820 mio EUR. Poleg Slovenije jih ima še približno polovica članic evrskega območja, v drugi polovici pa se še naprej ohranja neto zunanji dolg. Doma ostaja neto dolžnik do tujine le sektor država, ki pa lani svojega dolga ni povečal; v deležu BDP se je ta celo

² Razlika med presežkom na tekočem in finančnem računu je posledica negativne statistične napake v višini okrog 700 mio EUR, ki kaže razliko med evidentiranimi saldoma realnih in finančnih transakcij.

zmanjšal, za 4,2 odstotne točke na 35,0 % BDP. Zasebni sektor je svoj neto upniški položaj do tujine še nekoliko povečal.

Slovenija lani drugo leto zapored brez neto zunanjega dolga.

Slika 5: Neto zunanji položaj članic evrskega območja pri dolžniških instrumentih

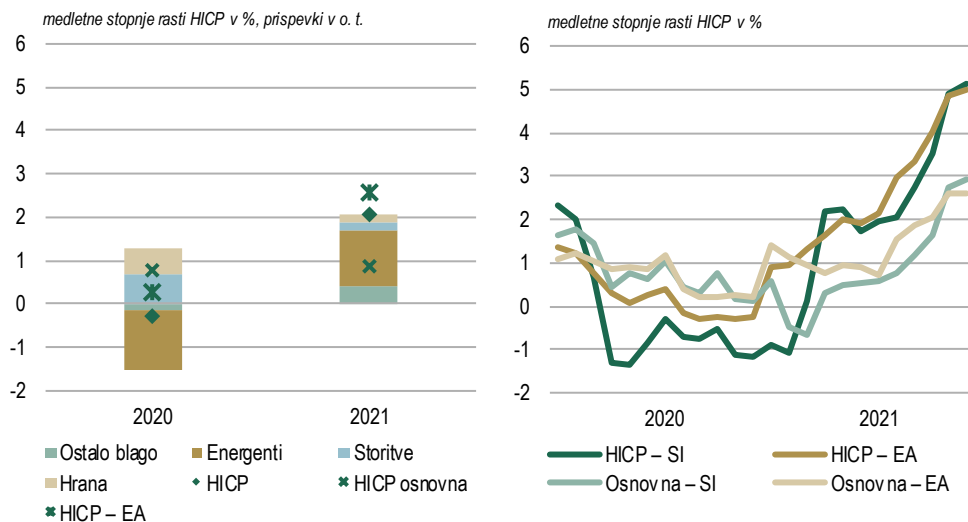

Opomba: Luksemburg (2.595 % BDP), Irska (288 % BDP) in Ciper (-266 % BDP) – Q3 2021, Malta (466 % BDP) – 2012. Leto 2012 prikazujemo zato, ker je takrat neto zunanji dolg Slovenije dosegel najvišjo raven. Vir: ECB.

Inflacija v Sloveniji je bila lani v povprečju šibkejša kot v agregatu evrskega območja, a z močnim pospeškom v drugi polovici leta. S spomladansko sprostitvijo najstrožjih epidemioloških ukrepov se je povpraševanje začelo hitro krepiti, z njim pa je začela naraščati tudi inflacija. Po deflaciji v letu 2020 je rast cen lani v povprečju znašala 2,0 %, kar je 0,6 odstotne točke manj kot v agregatu evrskega območja (slika 6), vendar je v drugi polovici leta opazneje pospešila, podražitve pa so se razširile po košarici dobrin. Decembra je bila tako inflacija že 5,1-odstotna. Krepitev cenovnih pritiskov se je pokazala v rasti cen energentov na svetovnih trgih, ki se je nato prenesla v višanje uvoznih cen in cen domačih ponudnikov. K skupni letni inflaciji so več kot polovico prispevali dražji energenti, vendar so se v drugi polovici leta začeli povečevati še prispevki drugih cenovnih skupin. Vzporedno s skupno se je višala tudi osnovna inflacija, ki je bila, merjena z izločitvijo cen hrane in energentov, lani v povprečju sicer le 0,9-odstotna, a prav tako s pospeškom ob koncu leta. Decembra je dosegla 2,9 % (slika 6). Višanje osnovne inflacije večinoma pripisujemo močnemu domačemu povpraševanju ter motnjam v dobavnih verigah in posledičnim težavam v ponudbi ter rastočim vhodnim stroškom podjetij, ki so jih ta v razmerah močnega povpraševanja lažje prenašala v končne cene. Tako so se v drugi polovici leta opazneje začeli dražiti industrijski proizvodi brez energentov, višje pa so postajale tudi cene storitev.

K lansnemu povišanju inflacije so največ prispevali dražji energenti, vendar so se podražitve začele širiti po košarici dobrin.

Slika 6: **Obrat v gibanju cen v Sloveniji in evrskem območju**

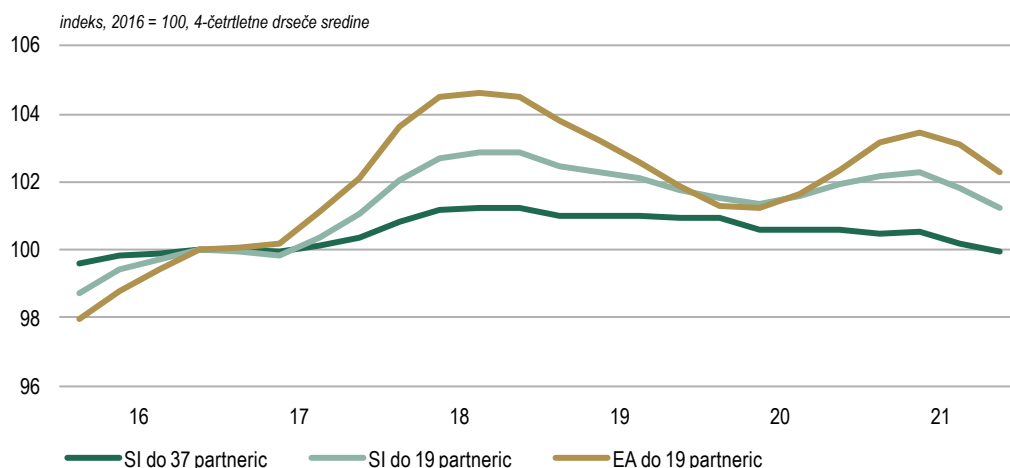

Vir: ECB, SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Cenovna konkurenčnost gospodarstva se je lani še nekoliko izboljšala, poslabševanje stroškovne pa se je ustavilo³. Ob nespremenjenem tečaju evra proti košarici valut trgovinskih partneric je k nadaljevanju ugodnih gibanj cenovne konkurenčnosti prispevala le domača inflacija, ki je kljub močnemu zvišanju v drugi polovici leta ostala nižja kot v povprečju partnerskih držav. Lansko gibanje cenovne konkurenčnosti je bilo tako znova ugodnejše kot v večini drugih članic evrskega območja, in sicer v razmerju do teh in tudi do partneric zunaj evrskega območja (slika 7). Stroškovna konkurenčnost se je ob rahlem padcu relativnih stroškov dela na enoto proizvoda v lanskih prvih treh četrtletjih ohranila blizu ravni preteklega leta in s tem ostala slabša kot v letih pred pandemijo.

Nižja letna inflacija v primerjavi s partnericami je tudi lani podpirala cenovno konkurenčnost izvoznikov.

Slika 7: **Cenovna konkurenčnost Slovenije in evrskega območja**

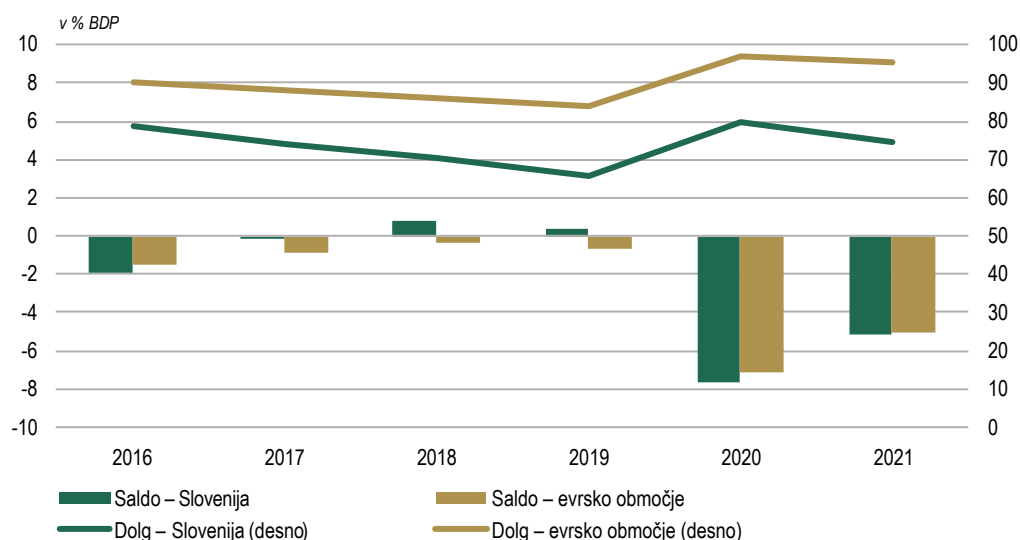
Opomba: Cenovna konkurenčnost je izražena z efektivnim tečajem evra, deflacioniranim s HICP.
Vir: ECB, preračuni Banke Slovenije.

³ Kazalniki konkurenčnosti ne odražajo nujno realne slike dogajanj tako zaradi težav pri merjenju inflacije, ki vstopa v izračun cenovne konkurenčnosti, kot stroškov dela na enoto proizvoda pri stroškovni konkurenčnosti. Merjeni sta z efektivnim tečajem ECB, deflacioniranim s cenami življenjskih potrebščin oziroma stroški dela na enoto proizvoda v odnosu do 37 trgovinskih partneric. Nižja vrednost kazalnika pomeni izboljšanje konkurenčnosti. Podatki za stroškovno konkurenčnost so na voljo do tretjega četrtletja 2021.

Javnofinančni položaj se je ob visoki gospodarski rasti izboljšal. Primanjkljaj države je bil s 5,2 % BDP za 2,6 odstotni točki BDP manjši kot v predhodnem letu, od vladnih načrtov pa je bil nižji za 2,3 odstotne točke BDP, kljub še naprej precejšnjemu vplivu ukrepov za blaženje posledic epidemije. Prihodki države so se ob okrepljeni gospodarski rasti povečali za 11,9 %. Več je bilo davčnih in tudi nedavčnih prihodkov. Rast izdatkov je bila približno pol nižja, izstopala pa je visoka rast državnih investicij. Plačila obresti so se zmanjšala šesto leto zapored. Zaradi hitre vrnitve gospodarske rasti po izbruhu pandemije in koriščenja predfinanciranja se je dolg države v deležu BDP zmanjšal na 74,7 % BDP (slika 8). Primanjkljaj države je bil v letu 2021 podoben kot v evrskem območju, dolg v deležu BDP pa se je zmanjšal močneje in ostal pod povprečjem evrskega območja, bil pa je večji kot pred pandemijo.

Primanjkljaj in dolg države ob visoki gospodarski rasti lani v deležu BDP manjša kot leta 2020, vendar večja kot pred pandemijo.

Slika 8: Fiskalni položaj države – primerjava Slovenije z evrskim območjem

Vir: SURS, Eurostat.

Pogoji zadolževanja države so bili izredno ugodni. Zahtevana donosnost desetletne državne obveznice je ob ohranjanju stimulatивne denarne politike dosegla zgodovinsko najnižje ravni. Nekaj povečanja je bilo ob koncu leta zaradi pričakovanj o zaostrovanju denarne politike zaradi višanja inflacije. Hkrati so se zvišali tudi pribitki desetletne slovenske državne obveznice nad nemško, ki odražajo premijo za tveganje slovenskega državnega dolga. Ocene posojilnega tveganja države pri bonitetnih agencijah so lani ostale nespremenjene, obeti pa stabilni. Pogoji zadolževanja so bili tako lani v povprečju še ugodnejši kot leta 2020. Ob nadaljevanju negativnih obrestnih mer na zakladne menice je bila prvič izdana obveznica s kuponsko obrestno mero 0,00 %.

Število kreditnih institucij v Sloveniji, ki se je v zadnjih letih zmanjševalo, je lani ostalo nespremenjeno – bilo jih je šestnajst. Konec leta 2021 je v Sloveniji delovalo 11 bank, tri hranilnice in dve podružnici tujih bank. V strukturi bančnega sistema prevladujejo banke z 91,1-odstotnim tržnim deležem bilančne vsote, hranilnice so imele 5,2-odstotni in podružnice tujih bank 3,7-odstotni delež. Deleži se glede na predhodna leta niso bistveno spreminjali. Trend zmanjševanja števila bančnih institucij se bo predvidoma nadaljeval, saj je v začetku marca 2022 največja bančna skupina prevzela manjšo banko. Bančni sistem je do decembra lani predstavljal dve tretjini finančnih sredstev slovenskega finančnega sistema.⁴ Koncentracija v slovenskem bančnem sistemu se postopoma povečuje. Potem ko se je ta predlani, merjena s Herfindahl-Hirschmanovim indeksom bilančne vsote, povečala za več kot dvesto točk, se je v letu 2021 zvišala za skoraj 69 točk, na 1.395 točk. Pred desetletjem je vrednost indeksa znašala 1.110 točk.⁵

V Sloveniji je konec leta delovalo 16 kreditnih institucij.

Bilančna vsota bank se je v letu 2021 povečala za 8,1 % na 48,3 mrd EUR. Medletna rast je bila lani primerljiva s predlansko. K povečanju bilančne vsote so med viri največ, štiri petine oziroma 2,9 mrd EUR, prispevale vloge nebančnega sektorja. Kljub zvišanju je bilo njihovo povečevanje v primerjavi s predhodnim letom nekoliko manj intenzivno. Pri naložbah so se ponovno najbolj povečale najbolj likvidne oblike naložb, tj. terjatve do centralne banke, za 2,7 mrd EUR. Po stagnaciji v letu 2020 so se lani spet povečala posojila nebančnemu sektorju, za 1,5 mrd EUR, medtem ko so se naložbe v vrednostne papirje zmanjšale, njihov delež v bilančni vsoti se je še zmanjšal, na 17,3 % bilančne vsote. Razmerje bilančne vsote bank do BDP se je lani, ob povečanju obsega nominalnega BDP in rasti bilančne vsote, zmanjšalo za 2,4 odstotne točke, na 92,8 %.⁶

Kreditiranje nebančnega sektorja se je tekom leta 2021 okrepilo. Medletna rast posojil nebančnemu sektorju je bila v prvem četrtletju leta 2021 še negativna in februarja z –1,0 % najnižja po izbruhu pandemije. S povečevanjem kreditiranja gospodinjstev, v drugi polovici leta pa še nefinančnih družb, se je rast do decembra povzpela na 6,3 %, kar je bila tudi najvišja stopnja rasti leta 2021. Medletna rast stanovanjskih posojil, ki po izbruhu pandemije ni bistveno upadla in je bila do prvega četrtletja 2021 stabilna, se je v preostanku leta močno zvišala. Ob ugodnih pogojih financiranja s trendom upadanja predvsem fiksnih obrestnih mer, je rast decembra z 9,1 % dosegla najvišjo stopnjo v zadnjih desetih letih. Zniževanje rasti potrošniških posojil, ki se je začelo

⁴ Banke so decembra leta 2021 predstavljale 67,5 % finančnih sredstev finančnih institucij v Sloveniji (brez finančnih sredstev centralne banke).

⁵ Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) je običajno merilo tržne koncentracije (v tem primeru bančne) panoge – velikosti podjetij glede na panogo oziroma v našem primeru bank v bančnem sistemu in se uporablja za določanje tržne konkurenčnosti. Izračuna se tako, da se tržni delež vsakega konkurenčnega banke v panogi kvadrira in nato seštejejo deleži, pri čemer so tržni deleži izraženi kot ulomki ali točke. Rezultat je sorazmeren s povprečnim tržnim deležem, tehtanim s tržnim deležem. Kot tak se lahko giblje od 0 do 1,0. Če se uporabijo celotni odstotki, kot navajamo v našem primeru, se indeks giblje od 0 do 10.000 točk. Nizka stopnja koncentracije, ko je vrednost bližje 0, pomeni, da je panoga bližje popolni konkurenci, v primeru ene same banke na trgu, bi vrednost dosegala 10.000 točk. V literaturi vrednosti HHI pod 100 pomenijo visoko konkurenčen sektor, vrednosti pod 1.500 pomenijo nekoncentrirano dejavnost, vrednosti med 1.500 in 2.500 označujejo zmerno koncentracijo, vrednosti nad 2.500 pa visoko koncentracijo na trgu. Povečanje indeksa na splošno kaže zmanjšanje konkurence in povečanje tržne moči, zmanjšanje pa nasprotno. Glej tudi [https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Glossary:Herfindahl_Hirschman_Index_\(HHI\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Glossary:Herfindahl_Hirschman_Index_(HHI)).

⁶ Bilančni podatki bank po poročanju bank po zaključnih računih na posamični osnovi. Primerjava zadnjih razpoložljivih podatkov o BDP in bilančni vsoti bančnega sistema (SURSTAT, Banka Slovenije).

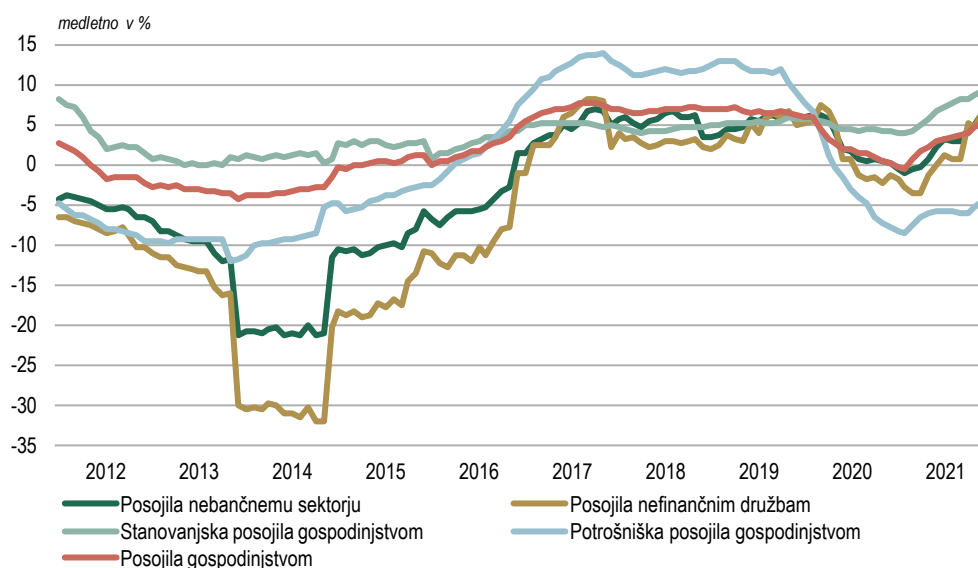
po uvedbi zavezujočih makrobonitetnih omejitev kreditiranja prebivalstva novembra 2019⁷ in postalo izrazito z izbruhom pandemije, je vrhunec doseglo februarja 2021, ko je bil obseg potrošniških posojil medletno manjši za 8,6 %. Izrazit upad je sledil velikemu zmanjšanju zasebne potrošnje, saj se je ob večjih negotovostih zaradi pandemije povečala previdnost prebivalstva pri trošenju, ki so ga hkrati omejili ukrepi za zaustavitev širjenja okužb. Medletno upadanje obsega potrošniških posojil se je nadaljevalo tudi med letom, saj je bil zaradi visokih rasti v preteklih letih obseg odplačevanja obstoječih posojil v primerjavi z obsegom novoodobrenih posojil velik. Do decembra 2021 se je stopnja upadanja zmanjšala na 4,6 %. Medletna rast posojil gospodinjstvom se je tako do decembra 2021 ob visoki rasti stanovanjskih posojil in vse manjšem upadanju potrošniških posojil okrepila na 5,1 %.

Močno se je zvišala rast stanovanjskih posojil in posojil nefinančnim družbam.

Kreditiranje nefinančnih družb se je v drugi polovici leta 2021 znova povečevalo.

Po izbruhu pandemije se je najprej hitro upočasnilo, od avgusta 2020 do junija 2021 pa medletno upadalo. Podjetja so sicer v zaostrene gospodarske razmere v povprečju vstopila v dobrem finančnem položaju, svoje poslovanje prilagodila ohranjanju likvidnosti, načrtovane investicije preložila, tista z največjimi finančnimi težavami pa so se poslužila odlogov obstoječih posojil. Po marcu 2021, ko je medletna rast z -3,6 % dosegla dno, je kreditiranje nefinančnih družb hitro okrevalo. Junija se obseg posojil medletno ni več bistveno zmanjšal, do decembra pa se je medletna rast okrepila na 6,3 %.

Slika 9: Kreditiranje nebančnega sektorja

Vir: Banka Slovenije.

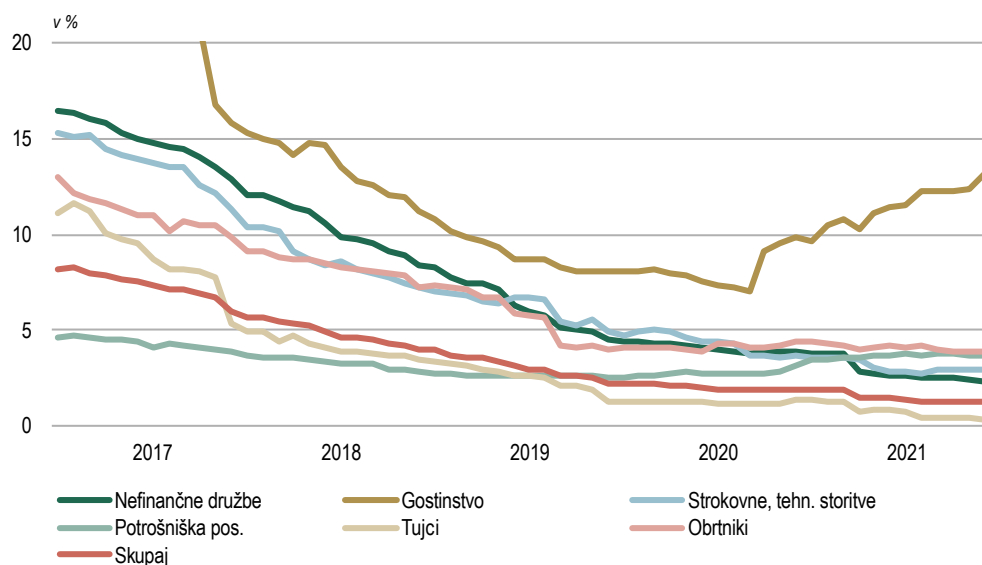
V letu 2021 so se NPE še naprej zmanjševale. Upadanje NPE je bilo zaradi že doseženih nizkih ravni počasnejše kot v preteklih letih. Decembra se je delež NPE po štirih mesecih stagniranja zmanjšal na 1,2 %, skupaj v celem letu za 0,7 odstotne točke. V portfelju nefinančnih družb (NFD) je bilo zmanjševanje NPE v letu 2021 hitrejše, skupaj za 1,6 odstotne točke, na 2,3 %. Med dejavnostmi izstopa gostinstvo, kot edina dejavnost z naraščajočim deležem NPE, ne le v letu 2021, ampak v celotnem

⁷ Nižje stopnje kreditne rasti so bile tudi eden od ciljev uvedenih omejitev.

obdobju pandemije: delež NPE v tej dejavnosti se je v dveh letih povečal za 5,2 odstotne točke na 13,2 %. Tako velik porast kljub relativno največjemu deležu odloženih posojil med dejavnostmi kaže, da so podporni ukrepi uspeli le omiliti, ne pa tudi preprečiti poslabšanja portfelja zaradi omejitev poslovanja v tej dejavnosti. Pri potrošniških posojilih so se, po porastu v prvi polovici leta, deleži NPE v drugi polovici stabilizirali pri 3,7 %, medtem ko se je pri stanovanjskih posojilih tudi v letu 2021 ohranila padajoča tendenca do deleža 1,6 % v decembru.

Kakovost portfelja se je v nekaterih segmentih poslabšala.

Slika 10: Deleži nedonosnih izpostavljenosti za izbrane dele portfelja

Vir: Banka Slovenije

Odložena posojila so se po njihovi zapadlosti v največji meri začela redno odplačevati, kljub temu pa so v tem delu portfelja začeli naraščati NPE. Do sredine leta 2021 je zapadlo 80 % odlogov odplačil dolgov, odobrenih za omilitev posledic pandemije, do konca leta pa so zapadli še skoraj vsi preostali odlogi. V sektorju NFD so deleži NPE v odloženem delu portfelja do decembra narasli na 8,1 %, relativno večji deleži v odloženih izpostavljenostih so doseženi tudi pri potrošniških posojilih, 13,7 %, in pri stanovanjskih posojilih, 9,8 %. Izpostavljenosti z odlogi so konec leta 2021 predstavljale še 3,7 % celotnega portfelja bank.

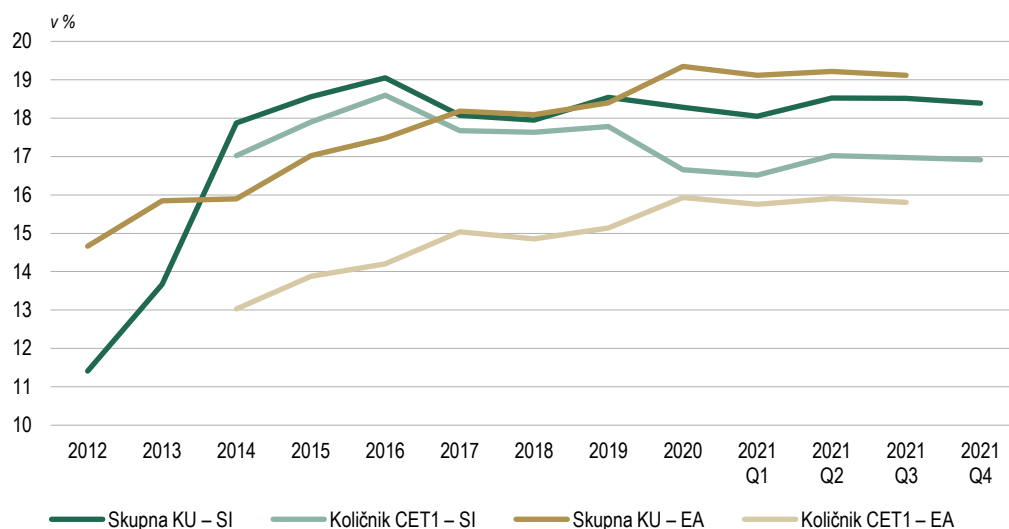
Prerazporejanje portfelja med skupinami kreditnega tveganja kaže na poslabševanje kakovosti posameznih delov kreditnega portfelja. Delež skupine s povečanim kreditnim tveganjem (skupina 2 po MSRP) se je, po upadanju v prvi polovici leta, v drugi ponovno začel povečevati. Na ravni celotnega portfelja je konec leta 2021 znašal 5,8 %, za 0,7 % manj kot leto prej, vendar več od najmanjšega deleža, doseženega med julijem in oktobrom, v višini 5,4 %. Pri tem je delež skupine 2 vztrajno naraščal v gostinstvu ter rekreaciji, kulturi in razvedrilu ter decembra dosegel podoben, 55-odstotni delež. V drugi polovici leta se je padajoči trend deleža skupine 2 obrnil v rastočega še v strokovnih, poslovnih in tehničnih storitvah in prometu, v zadnjih dveh mesecih pa tudi v predelovalnih dejavnostih. Ob bolj variabilni dinamiki med letom je bil konec leta delež

skupine 2 medletno večji tudi v trgovini. Spremembe v dinamiki tega kazalnika po dejavnostih verjetno odražajo povečano negotovost glede kreditnega tveganja od drugega polletja naprej, ob ponovno precej zaostrenih epidemioloških razmerah in poslabšanih pričakovanjih glede gospodarske rasti.

Kapitaliziranost bančnega sistema je ostala solidna, vendar pa razlike med bankami še precejšnje.

Kapitalski položaj bančnega sistema je ostal soliden, vendar pa so razlike v odpornosti na sistemska tveganja med bankami še precejšnje. Ohranjanje solidnega in stabilnega kapitalskega položaja pomembno vpliva na sposobnost pokrivanja izgub, ki bi lahko nastale ob morebitnih stresnih situacijah oziroma uresničitvi sistemskih tveganj. Količnik skupne kapitalske ustreznosti bančnega sistema na konsolidirani osnovi se je leta 2021 zvišal za 0,1 odstotne točke na 18,4 % in ostal nižji od povprečja evrskega območja, medtem ko se je količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (CET1) zvišal za 0,2 odstotne točke na 16,9 % in še naprej presegal povprečje evrskega območja. Količniki kapitalske ustreznosti so se pri nekaterih bankah tudi znižali. Mednje spadajo banke, pri katerih se je obseg tveganju prilagojene aktive, predvsem zaradi okrepljenega kreditiranja podjetij in gospodinjstev, povečal bolj kot regulatorni kapital. Slednjega so banke ob upoštevanju makrobonitetne omejitve razdelitev dobičkov bank povečale predvsem z zadržanim dobičkom preteklega poslovanja, ki ostaja pomemben dejavnik pri vzdrževanju stabilne kapitalske ustreznosti. Razlike v kapitalskih presežkih nad opredeljenimi kapitalskimi zahtevami so med bankami ostale precejšnje, s tem pa tudi njihova sposobnost soočanja z negativnimi posledicami morebitnih gospodarskih šokov.

Slika 11: Gibanje količnikov kapitalske ustreznosti na konsolidirani osnovi v primerjavi z evrskim območjem

Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW).

Likvidnost bančnega sistema je ostala visoka. LCR, ki kaže sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v enomesečnem stresnem obdobju, se je na ravni bančnega sistema znižal na 312 %, vendar ostal visoko nad regulatorno zahtevo (100 %). Vrednosti kazalnika LCR so se znižale tudi v drugih državah evrskega območja, med katerimi se Slovenija uvršča na visoko četrto mesto.⁸ Primarna likvidnost slovenskega

⁸ Zaradi primerljivosti med državami upoštevamo konsolidirane podatke, ki so na voljo do septembra 2021.

bančnega sistema se je povečala na skoraj četrtno bilančne vsote. Banke visokega prirasta vlog nebančnega sektorja niso uspeli v celoti usmeriti v kreditiranje ali druge naložbe, zato so na računih pri centralni banki kopičile likvidna sredstva. NSFR bančnega sistema, ki kaže sposobnost pokrivanja potreb po financiranju v enoletnem obdobju, se je zvišal na 162 %. Čeprav so vse banke presegle minimalne zahteve LCR in NSFR, so razlike v likvidnostnih presežkih in sposobnosti pokrivanja negativnih učinkov morebitnih stresnih dogodkov med bankami še vedno precejšnje.

Likvidnostni stresni testi kažejo dober likvidnostni položaj bank.

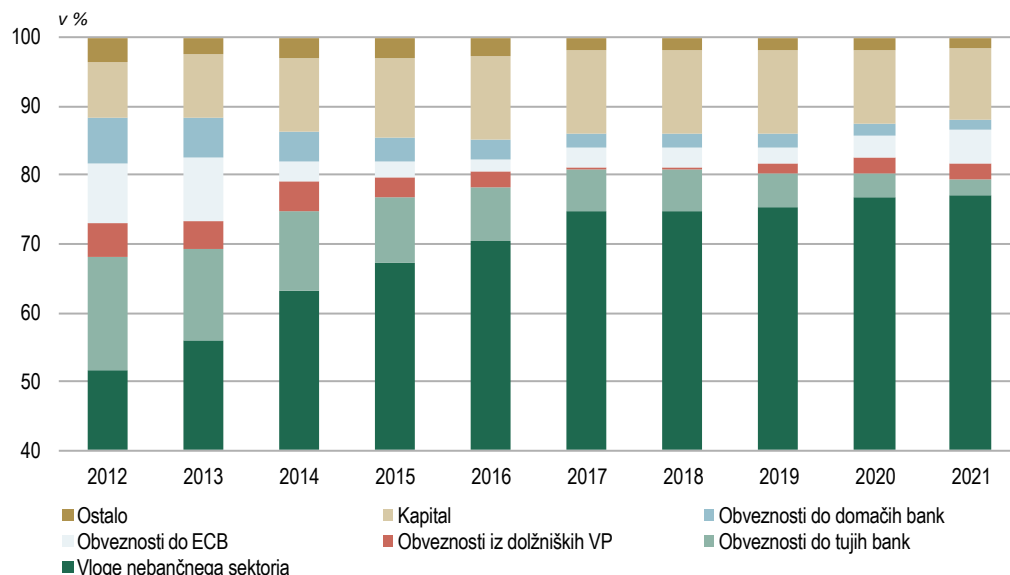
V Banki Slovenije vse od začetka epidemije likvidnostno pozicijo slovenskih bank podrobneje spremljamo tudi s pomočjo likvidnostnih stresnih testov. Uporabljeni scenariji temeljijo na preteklih likvidnostnih krizah in jih je za vse evropske države kalibrirala ECB. Rezultati bank so ovrednoteni skozi kazalnik obdobja preživetja in normiranega neto likvidnostnega položaja konec 6-mesečnega časovnega obdobja stresa. Zaključki analiz kažejo, da likvidnostni položaj slovenskih bank in hranilnic konec 2021 ostaja dober in se je v primerjavi s preteklim letom izboljšal. Kljub krizi so slovenske banke in hranilnice v zadnjem letu likvidnostne presežke v primerjavi s koncem 2020 povečale v vseh scenarijih ter ostajajo odporne na šoke in tudi ostale negativne učinke, ki bi jih lahko povzročili nenadni veliki premiki vlog nebančnega sektorja med bankami ali iz bančnega sistema.

Med viri financiranja bančnega sistema so se tudi leta 2021 močno povečale vloge nebančnega sektorja, vendar pa se je njihova medletna rast upočasnila. Obseg vlog nebančnega sektorja se je povečal za 8,5 % oziroma 2,9 mrd EUR, k čemur so glavino prispevale vloge gospodinjstev (1,5 mrd EUR). Ob povečani zasebni potrošnji in s postopno odpravo ukrepov za soočanje s posledicami pandemije so se prilivi vlog gospodinjstev med letom umirili. Nizke obrestne mere, uvedba ležarin za fizične osebe in naraščajoča inflacija so verjetno dodatni dejavniki, ki so zlasti varčevalce z višjimi prihranki spodbudili k usmeritvi dela prihrankov v alternativne naložbe (npr. vzajemne sklade, nepremičnine). Medletna rast vlog gospodinjstev se je tako do konca leta 2021 upočasnila na 6,8 %. Z normalizacijo gospodarskih razmer in povečanjem investicij se je upočasnila tudi medletna rast vlog nefinančnih družb, saj te predstavljajo pomemben notranji vir financiranja podjetij. Kljub temu se je njihov obseg lani povečal za 967 mio EUR oziroma 12,0 %.

Rast vlog gospodinjstev in nefinančnih družb se je upočasnila.

Nizke obrestne mere in negotove razmere varčevalce odvrčajo od vezave prihrankov v bankah, zato so se ponovno okrepile vpogledne vloge. Njihov delež se je povečal na visokih 82,5 % vseh vlog nebančnega sektorja, medtem ko so se kratko- in dolgoročne vezane vloge zmanjšale. Čeprav so se (vpogledne) vloge lani povečale tudi v drugih državah evrskega območja, pa med njimi Slovenija izstopa po največjem deležu vlog gospodinjstev v bilančni vsoti (49,6 %) med katerimi prevladujejo vpogledne vloge.

Slika 12: Struktura virov financiranja bank ob koncu posameznega leta

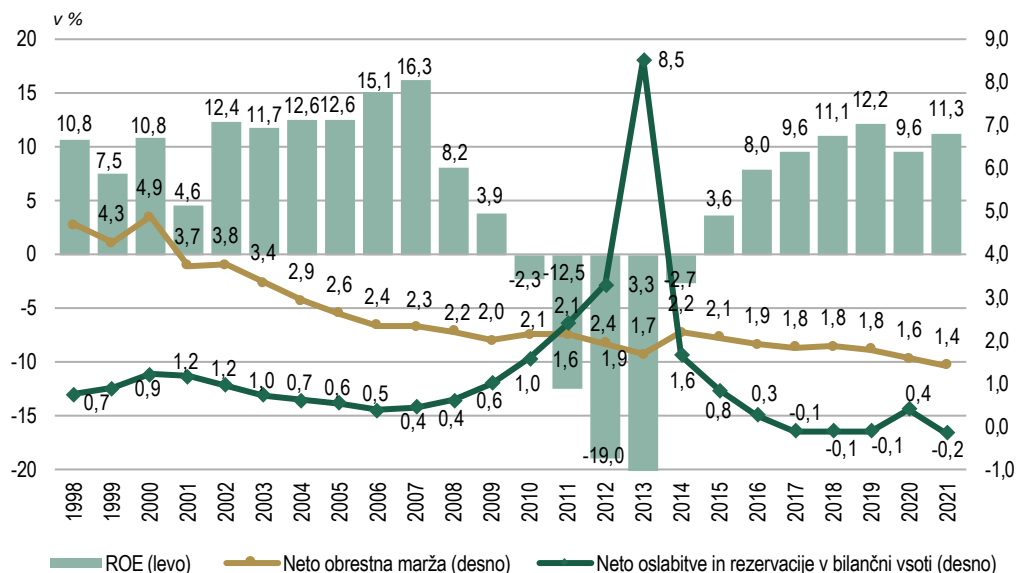

Vir: Banka Slovenije.

Banke so v letu 2021 ustvarile za 562 mio EUR dobička pred obdavčitvijo oziroma 11,3-odstotno donosnost na kapital. Slovenski bančni sistem tako že več let zapored ohranja razmeroma visoko donosnost na kapital. Lanski dobiček pred obdavčitvijo je predlanskega presegal za petino (+19,1 %). Potem ko je v letu 2020 k visokemu dobičku prispevala združitev dveh bank, je bil lani najpomembnejši dejavnik povečanja dobička neto sproščanje oslabitev in rezervacij. Rast neto obrestnih prihodkov je bila lani negativna drugo leto zapored, vendar se je zaostajanje neto obresti proti koncu leta upočasnjevalo in decembra znašalo le še -2,2 %, kar je predvsem posledica ponovnega zvišanja rasti posojil. Lani so se zmanjšali obrestni prihodki in tudi odhodki, prvi za 2,2 %, drugi za 2,5 %. Dohodkovna gibanja so se postopoma izboljšala. Ob izvzetju predlanskih enkratnih učinkov (povezanih z zdžitvijo dveh bank) bi neobrestni prihodki bančnega sistema leta 2021 za 11,9 % presegli predlanske, bruto in neto dohodek pa bi bila od predlanskega višja za 4,1 % oziroma 11,1 %. K višjim neobrestnim prihodkom so lani prispevali razmeroma visoka rast neto opravnin, najbolj stabilnega dela neto obrestnih prihodkov (znašala je 14,4 %), in proti koncu leta prihodki iz dividend. Obseg operativnih stroškov je bil lani popolnoma primerljiv s predlanskim (-0,2 %). Neto sproščanje oslabitev in rezervacij, ki je bilo lani prisotno pri več kot dveh tretjinah kreditnih institucij, zadnjih pet let predstavlja pomemben dejavnik visoke dobičkonosnosti slovenskega bančnega sistema, saj je bilo prisotno v vseh letih, z izjemo leta 2020. V letu 2021 bi tako ob upoštevanju dolgoročnega deleža oslabitev in rezervacij v bruto dohodku, donosnost na kapital pred obdavčitvijo (ROE) v slovenskem bančnem sistemu znašala le slabe štiri desetine dejansko realizirane, v zadnjem petletnem obdobju pa nekoliko manj kot polovico dejansko realizirane donosnosti na kapital v tem obdobju.

Dobiček v bančnem sistemu je bil leta 2021 za petino višji kot predlani.

Slika 13: Donosnost na kapital (ROE), neto obrestna marža na obrestonosno aktivo ter neto oslabitve in rezervacije v deležu bilančne vsote

Vir: Banka Slovenije.

Ocenjujemo, da so se v letu 2021 na splošno nekoliko zmanjšala tveganja za finančni sistem glede na leto prej. Drugače je pri tveganjih za finančno stabilnost, ki izhajajo iz trga nepremičnin. Odpornost bank na sistemska tveganja je v segmentu likvidnosti ostala visoka, v segmentu solventnosti in dobičkonosnosti pa se je glede na leto 2020 poslabšala in je ocenjena kot srednja. Razlike v odpornosti na sistemska tveganja so med bankami precejšnje, vzdrževanje stabilne kapitalske ustreznosti pa je, ob negotovi vzdržnosti visoke dobičkonosnosti v prihodnje, negotovo.

Slika 14: Prikaz tveganj Banke Slovenije za slovenski bančni sistem

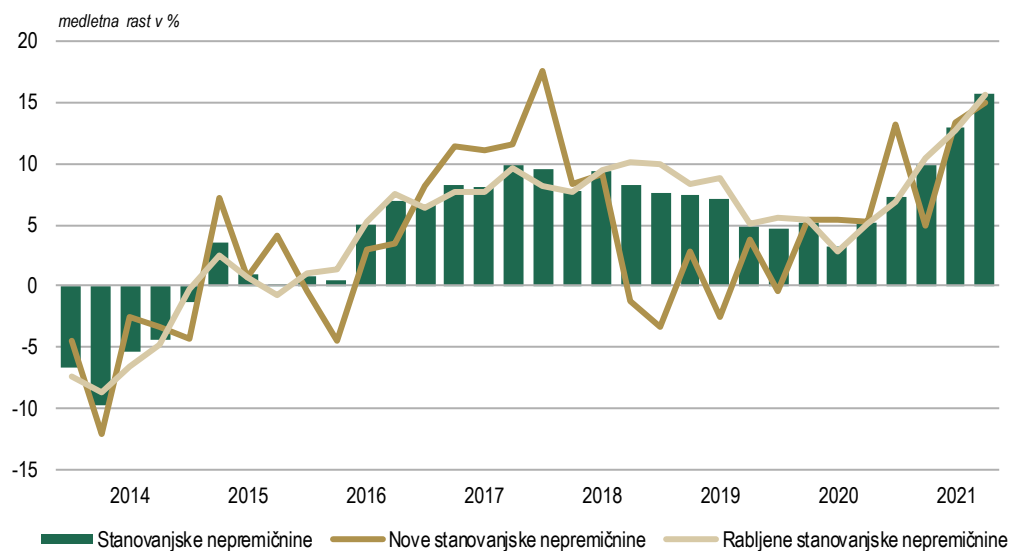
	2017	2018	2019	2020	2021										
Sistemska tveganja															
Makroekonomsko tveganje	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Tveganje financiranja v bančnem sistemu	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Obrestno tveganje v bančnem sistemu	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Kreditno tveganje v bančnem sistemu	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Dohodkovno tveganje v bančnem sistemu	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Tveganje, ki izhaja iz lizinskih družb	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Odpornost na sistemska tveganja															
Solventnost in dobičkonosnost bančnega sistema	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
Likvidnost bančnega sistema	visoko	visoko	visoko	visoko	visoko										
<p>Legenda</p> <table border="0"> <tr> <td>tveganje</td> <td>nizko</td> <td>zmerno</td> <td>povišano</td> <td>visoko</td> </tr> <tr> <td>odpornost</td> <td>visoka</td> <td>srednja</td> <td>nizka</td> <td>zelo nizka</td> </tr> </table>						tveganje	nizko	zmerno	povišano	visoko	odpornost	visoka	srednja	nizka	zelo nizka
tveganje	nizko	zmerno	povišano	visoko											
odpornost	visoka	srednja	nizka	zelo nizka											

Vir: Banka Slovenije

Tveganje za finančno stabilnost, ki izhaja iz trga nepremičnin, se je v letu 2021 glede na leto prej povišalo, in sicer iz zmerne na povečano raven. Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je leta 2021 močno zvišala in s tem preseгла do zdaj najvišje dosežene

stopnje rasti iz leta 2008. V zadnjem četrtnem letu leta 2021 je rast cen stanovanjskih nepremičnin medletno znašala 15,7 %, medtem ko je bila še leta 2020 zmerna pri 4,6 %. Stanovanjske nepremičnine so tako postale glede na nekatere kazalnike razmeroma precenjene. Tudi v večini drugih evropskih držav je bila rast cen stanovanjskih nepremičnin visoka, povprečje evrskega območja pa je v tretjem četrtnem letu 2021 znašalo medletno 8,8 %.

Slika 15: Cene stanovanjskih nepremičnin

Vir: SURS.

Kreditni standardi bank za stanovanjska posojila se bili stabilni. Ranljivost bančnega sistema je bila manjša kot ob zadnji finančni krizi, saj se je obseg posojil nefinančnim družbam iz gradbene dejavnosti in dejavnosti poslovanja z nepremičninami s 3,5 mrd EUR v letu 2011 do konca leta 2021 močno zmanjšal, in sicer na 1 mrd EUR. Neravnovesje med ponudbo in povpraševanjem po nepremičninah bi se lahko srednjeročno nekoliko zmanjšalo, saj se je v drugi polovici leta 2021 ponovno povečalo število izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjske stavbe, vendar pa lahko hitro povečevanje stroškov materiala in dela v prihodnje omeji pričakovanja o zmanjšanju neravnovesja.

Digitalizacija bančnih storitev vse bolj spreminja poslovanje bank. Banka Slovenije je avgusta 2021 izvedla anketo o izzivih bančnega sistema. V anketi smo banke spraševali o vplivu novih finančnih tehnologij, o podnebnih in kibernetičnih tveganjih na poslovanje bank. Iz rezultatov ankete je razvidno, da digitalizacija bančnih storitev vse bolj spreminja poslovanje bank in da je pandemija covid-19 pospešila digitalizacijo bančnega sektorja. Banke se že nekaj let srečujejo s konkurenčnim pritiskom finteh podjetij in digitalnih bank, zlasti pri upravljanju transakcijskih računov, plačilnem prometu in potrošniškem kreditiranju. Pandemija covid-19 je banke spodbudila, da so povečale ponudbo storitev, vezanih na mobilne denarnice, saj komitenti bank vse več svojih storitev opravijo na daljavo z uporabo spletnih aplikacij.

Digitalizacija bančnih storitev se je med pandemijo covid-19 okrepila.

Poleg klasičnih tveganj za finančno stabilnost, so se v zadnjih letih pojavile tudi nove vrste tveganj, kot so na primer kibernetska in podnebna tveganja, ki so predvsem strukturne narave.

Z digitalizacijo bančnega sistema se povečuje pomen kibernetske varnosti. Banke so v zadnjih letih vložile dodatna sredstva za zagotavljanje kibernetske varnosti bančnih informacijskih sistemov. Banke se srečujejo s težavami glede pomanjkanja nadzora nad zunanjimi izvajalci in dobavitelji ter z zastarelostjo informacijskih sistemov, vendar manj kot v preteklih letih. Pandemija covid-19 je vplivala na bančne strateške načrte za kibernetsko varnost, ki vključujejo posodobitev strategije informacijske varnosti in vpeljavo kontrol nad dostopi za delo od doma. Večina bank je v času pandemije covid-19 zaznala povečanje števila kibernetskih napadov na bančne informacijske sisteme, ki niso predstavljali grožnje bančnemu sistemu. Večina bank je med pandemijo povečala sredstva za kibernetsko varnost na naslednji način: (i) uvedba dodatne zaščite pred kibernetskimi napadi (kot so na primer napadi DDoS), (ii) uporaba novih finančnih tehnologij za zaznavanje potencialnih varnostnih dogodkov in napadov ter (iii) projektni načrti za dvig ravni kibernetske varnosti.

Podnebna tveganja, definirana kot fizična in tranzicijska tveganja, v Banki Slovenije spremljamo redno že nekaj let, dejavno sodelujemo tudi v mednarodnih organizacijah in relevantnih delovnih skupinah za podnebna tveganja (ESRB, NGFS, OFS). Trenutne ocene podnebnih tveganj upoštevajo več kazalnikov podnebnih tveganj, ki temeljijo na strukturi emisij, podnebni relevantnosti oziroma emisijski intenziteti dejavnosti.

Delež izpostavljenosti v NFD portfelju je z 31. decembrom 2021 znašal med eno tretjino in 60 %. Ob upoštevanju strožjih kriterijev emisijske intenzitete oziroma izpostavljenosti do podjetij v sistemu za trgovanje z emisijskimi kuponi EU ETS se delež zmanjša na 15 % oziroma 9 %, kar kaže nižja podnebna tveganja. Ta se lahko znatno potencirajo ob energetske tranziciji, ter zaradi negotovosti glede vztrajnosti učinkov popandemičnega okrevanja in vojne v Ukrajini, zlasti kar zadeva cene energentov in časovnice energetske tranzicije. Poleg strukture izpostavljenosti, spremljamo tudi podnebne metrike ogljičnega odtisa in intenzitete, ki kažejo na delni proces razogljichenja, s precejšnjimi razlikami med bankami.

Podatkovne vrzeli, zlasti pri oceni fizičnih tveganj, in standardizacija indikatorjev pa predstavljajo še vedno precejšen izziv na področju spremljave podnebnih tveganj. Nove regulative na področju trajnostnega financiranja lahko bistveno pripomorejo k izboljšanju okvirov spremljave podnebnih tveganj predvsem srednjeročno.

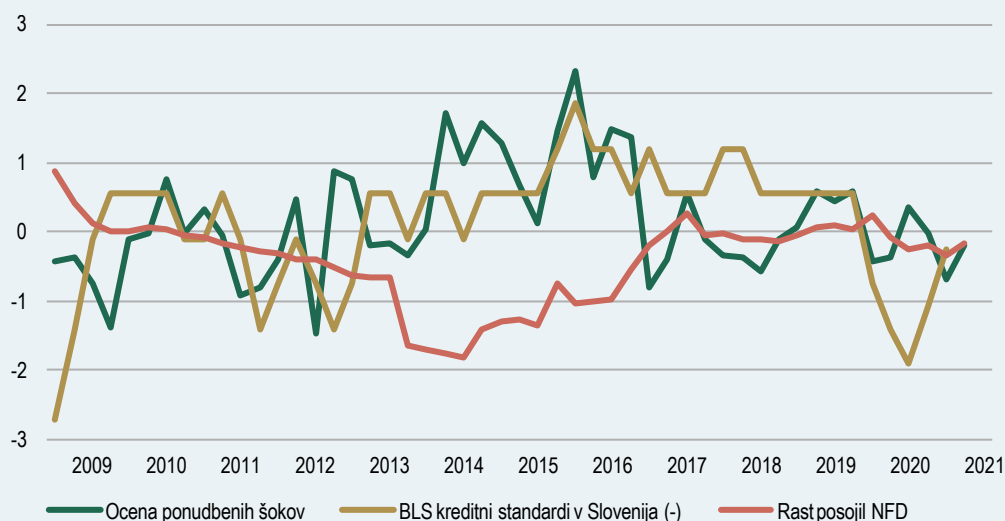
Okvir 2: Empirična analiza ponudbe in povpraševanja po posojilih podjetjem

Slovenija je v obdobju petih let pred izbruhom pandemije covid-19 dosegala zmerno, a vztrajno gospodarsko rast. Povprečna letna rast BDP je v obdobju med letoma 2015 in 2020 znašala 3,8 %, vendar rast posojil k temu okrevanju ni pomembneje prispevala. V tem obdobju se je delež bančnih posojil nefinančnim družbam v bruto domačem proizvodu zmanjšal s 118,8 % na 74,7 %. Medtem ko zmanjšanje zadolženosti prispeva k odpornosti finančnega sistema, bi lahko morebitni zadržki na strani ponudbe kreditov ali povpraševanja po kreditih ovirali prihodnjo gospodarsko rast.

Da bi lahko ocenili dejavnike, ki vplivajo na ponudbo in povpraševanje nefinančnih družb po posojilih, smo gibanje bančnih posojil NFD z uporabo ekonometričnih metod razčlenili na dejavnike na ponudbeni strani in na strani povpraševanja. Prispevkov dejavnikov ponudbene strani in strani povpraševanja k rasti posojil ni mogoče opazovati neposredno. Ponudba posojil je odvisna od pripravljenosti bank, da posojajo NFD, kar je odvisno od kreditne sposobnosti posojilojemalca in splošnih gospodarskih obetov, in od zmožnosti bank, da kreditirajo. Ta je na eni strani pogojena z značilnostmi posameznih bank, na drugi pa s predpisi, ki opredeljujejo poslovanje bank. Na strani povpraševanja so NFD, ki se odločajo za dolžniško financiranje svojih stalnih naložb, zalog in/ali obratnih sredstev.

Analiza⁹ združuje podatke kreditnega registra in poslovnega registra (AJ PES) ter obravnava obdobje okrevanja po finančni krizi in obdobje po izbruhu pandemije covid-19. Rezultati nakazujejo na precejšen vpliv kreditnih šokov na slovensko gospodarstvo (sliki spodaj).

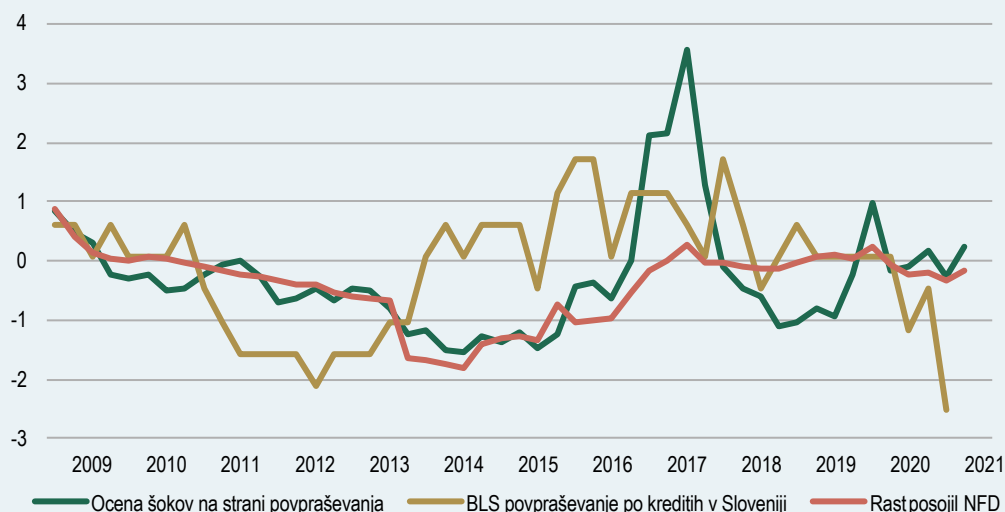
Slika 16: Ocena ponudbenih šokov

Opomba: Na sliki so predstavljeni oceni ponudbe in povpraševanja ter rezultati ankete o bančnih posojilih za evroobmočje (angl. Bank Lending Survey, BLS). Negativni šoki na strani ponudbe so primerjani s kreditnimi standardi iz ankete, ki so prikazani z negativnim predznakom, tako da negativna vrednost kazalnika pomeni zaostrovanje. Šoki ponudbe in povpraševanja ter rezultati ankete o bančnih posojilih so standardizirani ter predstavljeni kot standardni odkloni.
Vir: Banka Slovenije, AJ PES, preračuni BS.

⁹ Razširjena analiza je objavljena v Poročilu finančne stabilnosti, oktober 2021.

Slika 17: Ocena šokov na strani povpraševanja

Opomba: Na sliki so predstavljeni oceni ponudbe in povpraševanja ter rezultati ankete o bančnih posojilih za evroobmočje (angl. Bank Lending Survey, BLS). Negativni šoki na strani ponudbe so primerjani s kreditnimi standardi iz ankete, ki so prikazani z negativnim predznakom, tako da negativna vrednost kazalnika pomeni zaostrovanje. Šoki ponudbe in povpraševanja ter rezultati ankete o bančnih posojilih so standardizirani ter predstavljeni kot standardni odkloni.

Vir: Banka Slovenije, AJPEŠ, preračuni BS.

Rezultati analize kažejo, da kreditni pogoji¹⁰ v obdobju med letoma 2014 in 2016, ko jih je denarna politika evrskega območja tudi podprla (vključno z uvedbo negativnih obrestnih mer za vloge v letu 2014 in programom nakupa vrednostnih papirjev (APP) leta 2015), niso bili omejitveni dejavnik za rast posojil. V Sloveniji se je v istem obdobju zaključevala sanacija bančnega sistema. Ugotovitev, da kreditni pogoji niso bili omejitveni dejavnik, podpirajo tudi rezultati ankete BLS.¹¹ Modelska ocena nakazuje, da se zmanjšan obseg posojil v tem obdobju lahko vsaj delno pojasni s slabim povpraševanjem po njih. Obdobje krčenja obsega posojil se konča z letom 2017. Modelska ocena spremembo trenda pripisuje povečanemu povpraševanju po posojilih v tem letu.

Analiza ugotavlja pozitivno korelacijo med dejavniki, ki vplivajo na posojilno sposobnost, in/ali pripravljenost bank za posojanje ter dodano vrednostjo dejavnosti, kamor banke posojajo. Ponudbene posojilne šoke na gospodarstvo je mogoče opredeliti kot multiplikator za realno gospodarstvo. Ocenjujemo, da je multiplikator ponudbe posojil na gospodarstvo največji čez štiri četrletja, pri čemer se povečanje ponudbe bančnih posojil za en odstotek odrazi v povečanju dodane vrednosti sektorja za 2,3 %.¹² Ti rezultati kažejo na pomen posojil za slovenske NFD in gospodarstvo na splošno.¹³

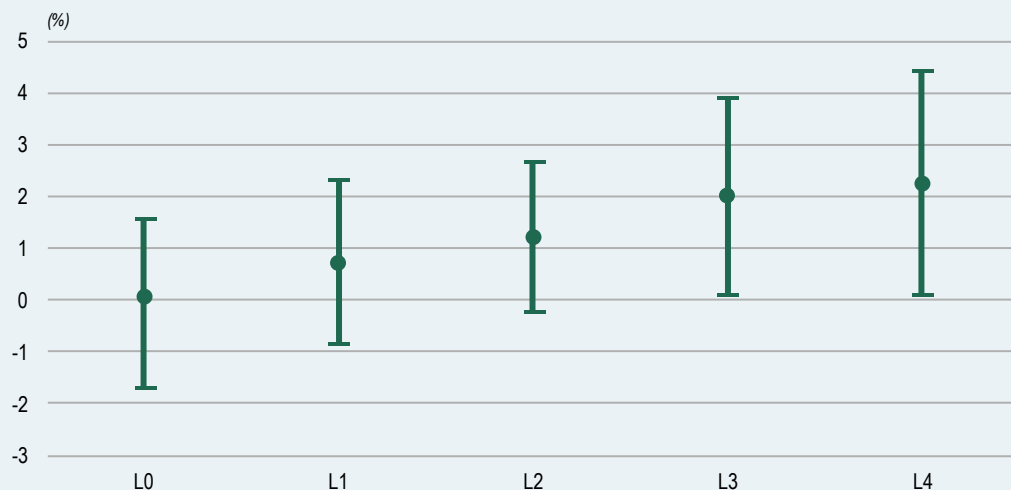
¹⁰ Za potrebe analize se pojma »kreditni pogoji« in kreditni standardi« uporabljata kot sopomenki čeprav zanju v finančni terminologiji obstajata ločeni definiciji.

¹¹ V BLS anketi je neto odstotek vzorca bank v Sloveniji poročal, da so omilile svoje kreditne standarde. Neto odstotek je sicer opredeljen kot razlika med odstotkom bank, ki odgovorijo z »zaostrovanje kreditnih standardov« (povečanje povpraševanja), in odstotkom bank, ki odgovorijo z »sproščanje kreditnih standardov« (zmanjšanje povpraševanja).

¹² Ta rezultat pomeni, da se učinek povečuje skozi čas ob upoštevanju povratnih vplivov med bankami in realnim gospodarstvom.

¹³ Negativen šok za bančni sistem bi lahko vplival na realno gospodarstvo prek več transmissijskih kanalov, pri čemer je kreditni kanal izredno pomemben za evrsko območje in tudi za slovensko gospodarstvo. Na primer, v evrsko območje bančna posojila predstavljajo skoraj 50 odstotkov dolžniškega financiranja NFD v primerjavi z manj kot 25 odstotki v ZDA. To kaže visoko stopnjo odvisnosti MSP od bančnega kreditiranja in pomembno vlogo bančnih posojil za gospodarstvo.

Slika 18: Vpliv ponudbenih šokov na realno gospodarstvo

Opomba: Na sliki je prikazan ocenjen vpliv ponudbenih šokov na sektorsko dodano vrednost. Koeficienti (multiplikator realnega gospodarstva) so prikazani skupaj z 90-odstotnim intervalom zaupanja skozi čas oziroma L (od sočasnega učinka, do učinka čez štiri četrletja).

Vir: Banka Slovenije, AJ PES, preračuni BS.

Padeč rasti BDP med pandemijo covid-19 ni spremljal kreditni krč, kot smo ga lahko opazovali po letu 2008 med globalno finančno krizo oziroma med krizo državnega dolga, ki je sledila v evrskem območju. To potrjuje tudi naša analiza, ki od izbruha pandemije covid-19 na kreditnem trgu ne razkriva znatnih negativnih šokov na ponudbeni strani. Tak razvoj je mogoče pojasniti z dobrim izhodiščnim stanjem z razmeroma nizkimi ravnmi slabih posojil in na splošno dobro kapitaliziranim bančnim sistemom. K ohranitvi takega stanja je ključno pripomogel usklajen odziv denarne in fiskalne politike, ki je prispeval k ohranjanju povpraševanja in tudi ponudbe.

3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir

Banka Slovenije svoj mandat samostojno ali v okviru Evropskega sistema centralnih bank izpolnjuje na štirih temeljnih stebrih svojega delovanja:

Denarna politika se nanaša na tiste odločitve centralne banke, s katerimi ta vpliva na ceno in razpoložljivost denarja v gospodarstvu ter s katerimi vpliva na izbrani cilj denarne politike. Skladno z Zakonom o Banki Slovenije je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen, kar je tudi glavni cilj Evropskega sistema centralnih bank, katerega del je Banka Slovenije. Ohranjanje stabilnosti cen je najboljši prispevek denarne politike h gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest. Cilj Evrosistema je, da se rast cen izdelkov in storitev (to je inflacija) v srednjeročnem obdobju v evrskem območju ohranja na ravni okrog dveh odstotkov.¹⁴

Mikrobonitetni nadzor je del našega mandata, ki se nanaša na zagotavljanje finančne stabilnosti. Cilj nadzorniških aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalska, obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda, preprečevanja pranja denarja) ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost kreditne institucije in finančnega sistema.

Makrobonitetna politika. Namen makrobonitetne politike je blažitev finančnih ciklov in povečevanje odpornosti finančnega sistema na motnje. Makrobonitetna politika identificira, spremlja in ocenjuje sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejema potrebne ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje sistemskih tveganj. Končni cilj makrobonitetne politike je prispevati k zaščiti stabilnosti finančnega sistema kot celote, kar vključuje povečanje odpornosti finančnega sistema ter preprečevanje in zmanjševanje kopičenja sistemskih tveganj, s čimer se zagotavlja vzdržen in trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti.

Reševanje bank v težavah in sistem jamstva za vloge. Naše osnovno poslanstvo v tem okviru je zagotoviti urejeno reševanje bank(e) v (hudih) težavah s kar najmanjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance. Cilj vzpostavitve mehanizma reševanja je prenesti breme morebitnega reševanja bank na bančni sektor (ne na javne finance) in s tem zmanjšati moralno tveganje in tudi povečati zaupanje javnosti oziroma vlagateljev v banke. Hkrati je Banka Slovenije skrbnik sistema za jamstvo vlog, katerega temeljna cilja sistema sta zaščititi vlagatelje in ohranjati njihovo zaupanje v bančni sistem. Trden in učinkovit sistem jamstva za vloge je eden od pomembnih pogojev za vzdrževanje finančne stabilnosti v državi.

Poleg tega v okviru svojega zakonskega mandata opravljamo še druge naloge, in sicer izdajo gotovine, upravljanje plačilnih sistemov, upravljanje uradnih deviznih rezerv in drugega premoženja Banke Slovenije, delujemo lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države in kot predstavnik države v mednarodnih denarnih organizacijah, vodimo račune za Republiko Slovenijo, državne organe in osebe javnega prava, opravljamo naloge finančne, denarne, bančne in plačilnobilančne statistike, upravljamo centralni kreditni register in podobno. Del naših nalog se nanaša na upravljanje kritične infrastrukture Republike Slovenije po Zakonu o kritični infrastrukturi.

¹⁴ V okviru Evrosistema smo julija 2021 sprejeli novo strategijo denarne politike, ki opredeljuje tudi prilagojen inflacijski cilj naše denarne politike. Več o tem je navedeno v okvirju 3.

Naše delovanje je bilo tudi leta 2021 umeščeno v institucionalni okvir na evropski ravni, predvsem pa pri naslednjih nalogah:

Pri upravljanju Evrosistema oziroma Evropskega sistema centralnih bank, katerega ključna dela sta izvajanje denarne politike in zasledovanje temeljnega cilja Evrosistema (tj. stabilnosti cen), smo sodelovali z organi odločanja ECB na način, kot je opredeljen v Pogodbi o delovanju EU, Statutu Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in ECB, Poslovniku Sveta ECB oziroma Razširjenega sveta ECB in Izvršilnega odbora. Eden od članov Sveta ECB, ki je glavni organ odločanja ECB in pristojen za sprejemanje najpomembnejših strateških odločitev, ključnih za delovanje Evrosistema, je po funkciji guverner Banke Slovenije.

Na področju mikrobonitetnega nadzora in pri določanju pravil za banke in druge subjekte nadzora smo dejavno sodelovali v okviru Enotnega mehanizma nadzora in Evropskega bančnega organa. Enotni mehanizem nadzora je eden od treh stebrov bančne unije, katerega naloga je izvajanje neposrednega nadzora nad pomembnimi bankami in bančnimi skupinami v celotnem evrskem območju, odgovoren je tudi za izvajanje posrednega nadzora nad manj pomembnimi bankami z uvedbo enotnih pravil za izvajanje nadzora v sodelujočih državah. Evropski bančni organ je neodvisen organ Evropske unije, katerega namen je z vzpostavitvijo enotnih evropskih pravil v bančništvu zagotoviti učinkovito in usklajeno stopnjo ureditve varnega in skrbnega poslovanja ter nadzora v evropskem bančnem sektorju. Člana najvišjih organov odločanja Enotnega mehanizma nadzora (SSM) in EBA sta viceguvernerja Banke Slovenije.

Na področju makrobonitetnega nadzora smo sodelovali v institucionalnem okviru ECB oziroma v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja, odgovornega za makrobonitetni nadzor nad finančnim sistemom v Evropski uniji. Cilj delovanja Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB) je preprečevati in blažiti sistemska tveganja za finančno stabilnost v Evropski uniji, njegove naloge pa so opredeljevanje tveganj, na podlagi katerih se lahko izdajajo priporočila za korektivne ukrepe. Člana splošnega odbora ESRB sta guverner Banke Slovenije (po funkciji) in eden od viceguvernerjev.

Na področju reševanja bank delujemo v okviru Enotnega mehanizma za reševanje, ki je odgovoren za pripravo načrtov reševanja in analizo rešljivosti sistemsko pomembnih bank ali skupin ter uporabo sklada za reševanje. Naš cilj je vzpostaviti enotna evropska pravila in procese za reševanje ter minimizirati stroške reševanja in zniževanja vrednosti premoženja, če pride do propada banke. Prav tako kot SSM tudi Enotni mehanizem reševanja (SRM) deluje na nacionalni evropski ravni tako, da sodeluje z nacionalnimi pristojnimi organi, v tem primeru z nacionalnimi organi za reševanje. Centralizirana uporaba pooblastil za reševanje je torej dodeljena Enotnemu odboru za reševanje, katerega član je tudi po en predstavnik nacionalnih organov za reševanje (v primeru Banke Slovenije eden od viceguvernerjev), in nacionalnim organom za reševanje, pri čemer se pravila o vzpostavitvi in delovanju enotnega mehanizma za reševanje v državah članicah uporabljajo neposredno.

Naše delovanje je vezano tudi na sodelovanje z drugimi organi in institucijami v okviru Republike Slovenije, Evropske unije in tudi širše. Več o tem v 4. poglavju.

3.2 Denarna politika

Na denarno politiko v letu 2021 je še naprej vplivala pandemija koronavirusa. Spodbujevalno naravnana denarna politika, ki je bila zagotovljena z ukrepi, sprejetimi tekom leta 2020, se je nadaljevala tudi v letu 2021. Ukrepi denarne politike so skupaj s fiskalnimi ukrepi vlad posameznih držav in drugih evropskih institucij zagotavljali ugodne pogoje financiranja za gospodinjstva, podjetja in banke, ter z ohranjanjem zadostne likvidnosti zmanjšali nevarnost likvidnostnega in kreditnega krča.

Spodbujevalno naravnana denarna politika je tudi v letu 2021 nudila podporo gospodarstvu in inflacijskim obetom.

Med njimi sta bila program nakupov vrednostnih papirjev (APP) in izredni program nakupa vrednostnih papirjev za čas pandemije (PEPP). Neto nakupi programa APP so se tekom leta nadaljevali na mesečni ravni 20 mrd EUR. V tem času ni prišlo do sprememb v osnovi programa, ki je sestavljen iz programa nakupa javnega sektorja (PSPP) in treh manjših programov zasebnega sektorja, ki zajemajo podjetniške obveznice (CSPP), krite obveznice (CBPP3) in listinjene vrednostne papirje (ABSPP).

Program PEPP, ki je v letu 2020 predstavljal enega ključnih odzivov na izbruh pandemije, je učinkovito stabiliziral trg in preprečil zaostrovanje pogojev financiranja. **V letu 2021 je program PEPP ostal jedro našega odziva na pandemično krizo, ki pa se je med letom prilagodil razvoju pandemije in makro-finančnim razmeram.** Nakupi so se tudi v letu 2021 vršili fleksibilno, s prilagodljivo razporeditvijo nakupov v času, po razredih finančnega premoženja in med državami izdajateljev. Četrtrleten okviren obseg

PEPP nakupov je bil določen na podlagi skupne ocene inflacijskih obetov in zagotavljanja pogojev financiranja, skladnih z inflacijskimi obeti. Ob tem smo ohranili možnost prilagajanja obsega nakupov ob morebitnih spremembah tržnih razmer, kot smo to počeli v letu 2020.

Leto smo začeli z nadaljevanjem nakupov programa PEPP v skupnem možnem obsegu 1.850 mrd EUR, s predvideno izvedbo vsaj do konca marca 2022. Od začetka leta so pogoji financiranja za podjetja in gospodinjstva ostali večinoma stabilni, medtem ko so se tržne obrestne mere vztrajno zviševale, kar je bila deloma posledica izboljšanih gospodarskih obetov. Ker bi to lahko pripeljalo do prezgodnjega zaostrovanja pogojev financiranja za vse gospodarske sektorje, smo neto nakupe v okviru PEPP v drugem in tretjem četrtletju izvajali v bistveno večjem obsegu kot v prvih mesecih leta. Proti sredini leta se je gospodarstvo evrskega območja počasi začelo odpirati ob izboljšanju razmer glede pandemije koronavirusa, postopni odpravi zaježitvenih ukrepov in precejšnjem napredku pri cepljenju. Ker je okrevanje gospodarstva izboljšajo srednjeročne izgleds glede doseganja novega simetričnega 2-odstotnega inflacijskega cilja, smo v septembru ocenili, da je mogoče ugodne pogoje financiranja ohraniti z nekoliko manjšim obsegom nakupov programa PEPP v zadnjem četrtletju leta.

Dodatno smo v letu 2021 še naprej zagotavljali obsežno likvidnost z operacijami refinanciranja. Bankam so bile na voljo štiri ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III) z ročnostjo treh let. Zelo ugodni pogoji operacij so spodbudili širšo udeležbo bank v celotnem evrskem območju. Bankam so bile na voljo tudi štiri izredne pandemične operacije dolgoročnega refinanciranja (PELTRO) z ročnostjo enega leta. Za zagotovitev nemotenega sodelovanja bank v operacijah TLTRO-III in PELTRO so ostali v veljavi pandemični ukrepi rahljanja kriterijev primernosti finančnega premoženja za zavarovanje operacij refinanciranja, sprejeti v letu 2020.

Zaradi izboljšanja pogojev financiranja v ameriških dolarjih in majhnega povpraševanja na operacijah zagotavljanja likvidnosti v ameriških dolarjih (USD) smo prenehali izvajati operacije zagotavljanja dolarske likvidnosti z ročnostjo 84 dni. Odločitev je bila sprejeta v sodelovanju z ameriško centralno banko in drugimi pomembnejšimi centralnimi bankami. Bankam so bile še naprej tedensko ponujene operacije zagotavljanja likvidnosti v USD z zapadlostjo 7 dni.

Decembra 2021 smo ocenili, da napredek pri gospodarskem okrevanju in doseganju srednjeročnega inflacijskega cilja omogoča postopen izhod iz pandemičnih ukrepov. Odločitev je vključevala postopno zmanjšanje obsega nakupa vrednostnih papirjev. Tako so se mesečni nakupi v okviru programa PEPP v prvem četrtletju 2022 izvajali v manjšem obsegu kot v zadnjem četrtletju 2021 in se konec marca 2022 zaključili. Obdobje ponovnega investiranja zapadlih glavnih vrednostnih papirjev iz programa PEPP smo podaljšali za eno leto, vsaj do konca leta 2024, in ohranili element fleksibilnosti programa, če bi bilo treba v prihodnje nasloviti fragmentacijo zaradi pandemije. Odločili smo se tudi, da bomo po zaključku programa PEPP začasno nekoliko povečali obseg mesečnih neto nakupov v okviru programa APP.

V letu 2021 je bila zaključena večletna in celovita revizija strategije denarne politike ECB. Za razliko od prvega desetletja od uvedbe evra, so zadnje desetletje zaznamovali predvsem dezinflacijski šoki ob upadajoči ravnovesni obrestni meri, zaradi česar je bilo te šoke težje nasloviti zgolj s politiko obrestnih mer. Rezultat revizije je bila uvedba novega simetričnega 2-odstotnega inflacijskega cilja (predhodno se je inflacijski cilj glasil blizu, a pod 2 %). Simetričnost cilja pomeni, da so negativna in pozitivna odstopanja inflacije od ciljne ravni enako nezaželena. Tako kot do zdaj, je orientacija centralne banke, da inflacijski cilj doseže na srednji rok.

Čeprav so pri simetrično zastavljenem cilju nezaželeni tako pozitivni kot negativni odkloni, je odziv centralne banke lahko močnejši in trajnejši, ko imamo opravka z dezinflacijskimi šoki. Tak pristop je posebej relevanten, ko denarna politika deluje blizu efektivne spodnje meje, zato da se ne bi utrdili odkloni inflacije navzdol od cilja. To lahko implicira tudi začasno obdobje inflacije, višje od ciljanih 2 %.

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP) ostaja najprimernejša mera inflacije, a strategija prepozna stroške, povezane s stanovanjskimi nepremičninami, v katerih bivajo lastniki, kot pomemben manjkajoč vidik potrošnih cen in tako predvideva njihovo postopno vključitev v HICP. Ker je to večletni projekt, smo sklenili, da v prehodnem času upoštevamo merila inflacije, ki vključujejo začetne ocene stroškov lastništva stanovanjskih nepremičnin v okviru širšega nabora dodatnih inflacijskih kazalnikov.

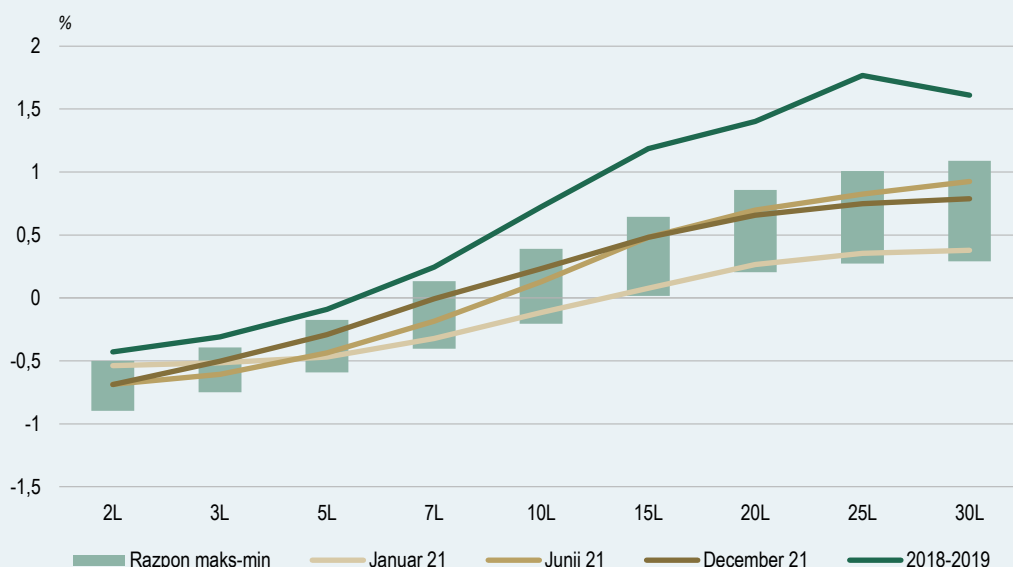
Kot posledica upadanja ravnovesne obrestne mere so centralne banke sveta uporabile nestandardne ukrepe pri usmerjanju inflacije proti ciljanim nivojem, zato je revizija strategije denarne politike ECB vključila tudi presojo uspešnosti takih ukrepov. Uporaba negativnih obrestnih mer, prihodnje naravnosti denarne politike, nakupov dolžniških vrednostnih papirjev in dolgoročnih operacij refinanciranja se je pokazala kot uspešna pri dvigu bruto domačega proizvoda, zaposlenosti in inflacije, med drugim, ker se njihovi učinki medsebojno krepijo. Sprejet nabor instrumentov se je pokazal tudi kot proporcionalen, ob upoštevanju stranskih učinkov na finančni sistem in realno ekonomijo, vidik, ki ga bo Svet ECB redno presojal tudi v prihodnje, kjer se posebno pozornost namenja finančni stabilnosti.

Primarni cilj Evrosistema je cenovna stabilnost, vendar pa Pogodba o delovanju Evropske unije predvideva tudi podporo Evrosistema splošnim ekonomskim politikam Evropske unije – če to ne ogroža cilja cenovne stabilnosti –, med katerimi so uravnotežena gospodarska rast, visoko konkurenčna in socialno-tržna ekonomija ter visoka zaščita in izboljšava kakovosti okolja. Zato smo sklenili, da bo pri zasnovi denarne politike upoštevan tudi vidik podnebnih sprememb in njihovih posledic pri zasledovanju primarnega inflacijskega cilja. Posledično bomo sčasoma prilagodili operativni okvir denarne politike, kar zadeva razkritja, ocenjevanje tveganj, razporejanje nakupov podjetniških obveznic in razkrivanje podnebnih informacij v zvezi s programom CSPP ter sistem zavarovanja terjatev Evrosistema. Akcijski načrt za vključitev problematike podnebnih sprememb v strategijo denarne politike se bo izvajal skladno z napredkom pri uresničevanju politik in pobud v Evropski uniji na področju taksonomije, razkritij in poročanj, povezanih s podnebnimi spremembami, s strani podjetij in finančnega sektorja. S tem akcijskim načrtom bomo v Evrosistemu v skladu s svojim mandatom, kot je določen v Pogodbi o delovanju Evropske unije, povečali svoj prispevek pri problematiki podnebnih sprememb.

Podobno kot v letu 2020 sta bila tudi v letu 2021 za Slovenijo pomembna programa nakupov vrednostnih papirjev APP in PEPP, v okviru katerih smo kupovali slovenske državne vrednostne papirje in obveznice SID banke.

Denarna politika je tudi leta 2021 omogočala ugodne razmere za zadolževanje Republike Slovenije (slika 19, črta 2018–2019) in drugih ekonomskih subjektov v državi na finančnih trgih. Tudi zaključek nakupov dodatne začasne APP ovojnice decembra 2020 (120 mrd EUR) in prilagoditev oblikovanja obsega nakupov programa PEPP leta 2021 v skladu z zavezo ohranjanja ugodnih pogojev financiranja, skladnih z inflacijskimi obeti, tega nista spremenila. Povprečen pribitek 10-letne obveznice RS nad primerljivo nemško je v letu 2021 v povprečju znašal manj kot 40 bt, medtem ko je v dveh letih pred pandemijo, v letih 2018 in 2019, v povprečju znašal 60 bt. Postopna rast krivulje donosnosti RS skozi leto 2021, najprej daljšega in potem še srednjega dela krivulje, je sledila podobnemu trendu državnih obveznic drugih evrskih držav in odsevala gospodarsko okrevanje in izboljšane temelje v letu 2021. V letu 2021 je stanje portfelja APP v lasti Banke Slovenije po odplačni vrednosti naraslo z 10,5 na 11,2 mrd EUR, medtem ko PEPP s 3,0 na 5,2 mrd EUR; za primerjavo, konec 2020 je bilo izdanih 33,2 mrd EUR vrednostnih papirjev RS, medtem ko konec Q3 2021 (zadnji razpoložljivi podatki) 35,3 mrd EUR.

Slika 19: Gibanje krivulje donosnosti državnih obveznic Republike Slovenije v letu 2021 v primerjavi z obdobjem pred pandemijo

Opomba: Razpon vključuje najvišjo in najnižjo doseženo vrednost ob koncu dne v letu 2021, mesečne oziroma večletne krivulje prikazujejo povprečno vrednost zahtevanih donosnosti ob koncu dne v izbranem obdobju.
Vir: Bloomberg, lastni izračuni Banke Slovenije.

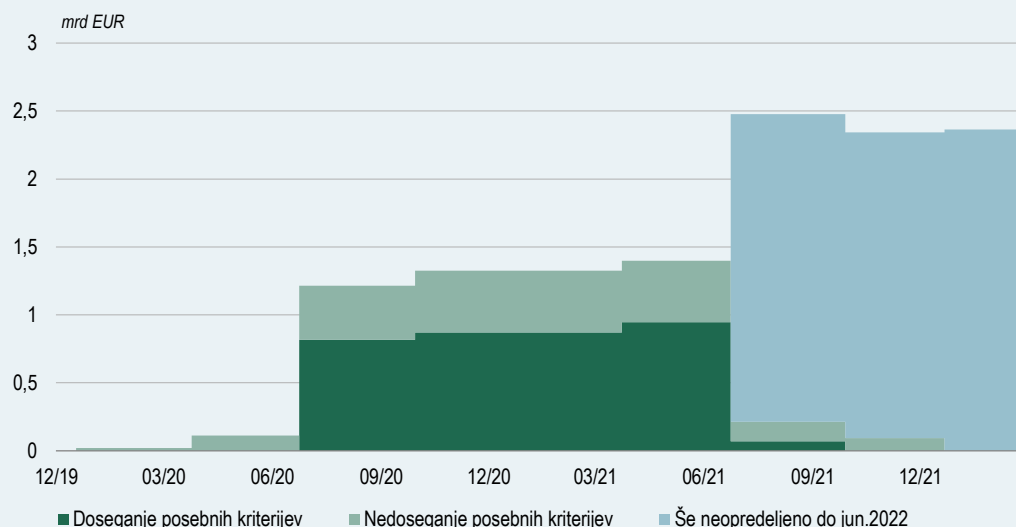
Ugodni pogoji financiranja podjetij in gospodinjstev so bili podprti tudi s privlačnejšimi pogoji TLTRO-III. Ob naraščajočem stresu ob izbruhu pandemije so bili pogoji TLTRO-III večkrat izboljšani, nazadnje decembra 2020 s podaljšanjem posebnega obdobja z zelo ugodno obrestno mero za eno leto, dodatnim zvišanjem možnega obsega izposoje bank in uvedbo treh dodatnih operacij. Posledično je stanje TLTRO-III v Sloveniji v letu 2021 poraslo za 1.039 mio EUR na 2.363 mio EUR, pri čemer so nekaj črpanja banke

v letu 2021 tudi predčasno vrnile (258 mio EUR). Glavnino črpanja v letu 2021 je predstavljalo sodelovanje bank na junijski TLTRO-III (1.080 mio EUR), ki je sovpadala z začetkom dodatnega obdobja posebne obrestne mere, v katerem lahko banke z dovolj visokim posojanjem podjetjem in gospodinjstvom (brez stanovanjskih posojil) na izposojena sredstva prejmejo najnižjo obrestno mero v višini -1% . Sodelovanje bank pri TLTRO-III je bilo v Sloveniji v primerjavi s povprečjem evrskega območja nižje. V povprečju so banke izkoristile 33 % možnega obsega črpanja, kar je precej manj od povprečja evrskega območja. Nižje črpanje je predvsem posledica visoke in naraščajoče presežne likvidnosti bank v Sloveniji (glej v nadaljevanju). Sicer je 45 % sodelujočih bank s posojanjem preseglo referenčno merilo v posebnem referenčnem obdobju in izkoristilo najugodnejšo obrestno mero v enoletnem obdobju, ki se je zaključilo junija 2021 (na ravni evrskega območja so bile banke v povprečju precej bolj uspešne).

Slovenske banke pri črpanju TLTRO-III niso bile omejene s pomanjkanjem finančnega premoženja, saj je bilo v povprečju leta 53 % sklada finančnega premoženja bank pri Banki Slovenije prosto razpoložljivega. Pandemični ukrepi rahljanja kriterijev primernosti finančnega premoženja, ki so pozitivno vplivali na povečanje zavarovanja pri Evrosistemu, pri slovenskih bankah niso imeli pomena. Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije je konec decembra 2021 znašal 4,1 mrd EUR.

Pri drugih operacijah refinanciranja Evrosistema v letu 2021 (OGR, ODR in PELTRO) slovenske banke niso sodelovale, tako kot lani pa so nekaj zanimanja pokazale za izposojilo USD.

Slika 20: Stanje operacij TLTRO-III po kategoriji posojilne uspešnosti v Sloveniji

Vir: Banka Slovenije.

Presežna likvidnost slovenskega bančnega sistema¹⁵ se je tudi v letu 2021 močno povečala, za 2,6 mrd EUR na novo najvišjo raven prek 9,4 mrd EUR. Za približno 1 mrd EUR se je povečala po poravnavi junijske TLTRO-III. Vzroki hranjenja likvidnostnih presežkov bank na računih pri Banki Slovenije so tudi v letu 2021 ostali nespremenjeni: visoka vsesplošna likvidnost, nizke tržne obrestne mere, ki niso kompenzirale tveganja posojanja drugim bankam na denarnem trgu, in nadaljnje povečevanje vpoglednih vlog

¹⁵ Presežna likvidnost je v Sloveniji enaka presežnim rezervam, ker banke mejnega depozita že vrsto let ne vpisujejo (v letu 2021 en vpis zaradi testiranja postopkov). Kaj je presežna likvidnost, je podrobno pojasnjeno v opombi v nadaljevanju.

nebančnega sektorja. Slednje so se povečale tudi zaradi ukrepov države za preprečitev negativnih posledic epidemije na dohodkovni položaj prebivalstva in podjetij.

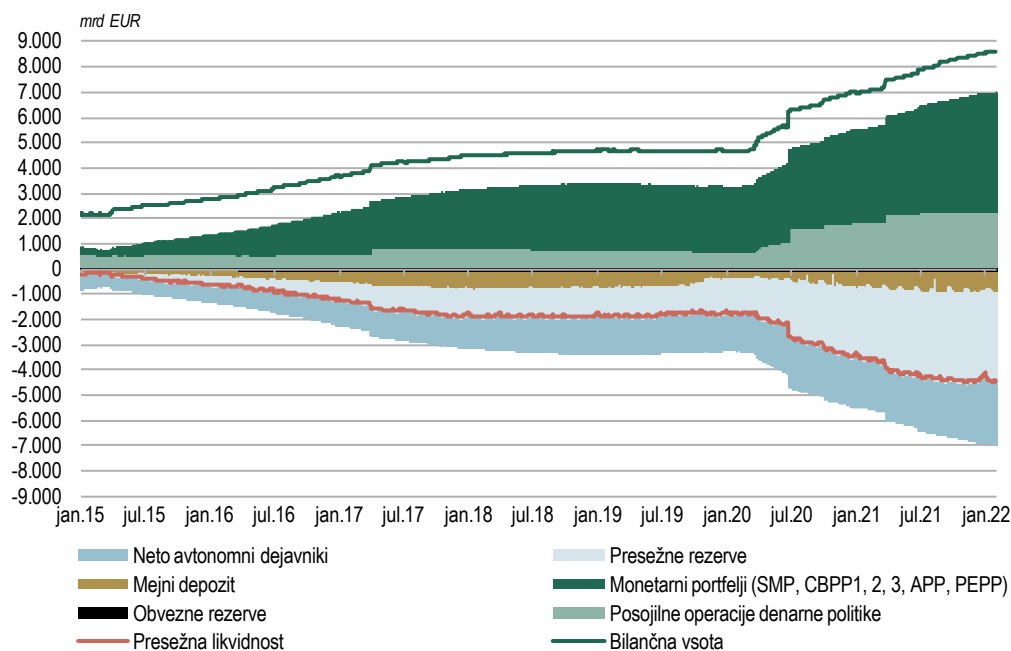
Presežne rezerve bank so v zadnjem, osmem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2021 presegle 9 mrd EUR oziroma 26-kratnik izračunanih obveznih rezerv. V bančnem sistemu je izkoriščenost izvzetja 6-kratnika izračunanih obveznih rezerv bank iz negativnega obrestovanja presežnih rezerv vseskozi presegala 99 %.

Izvedba denarne politike in denarni trg

Ukrepi denarne politike, sprejeti kot odgovor na pandemijo koronavirusa, so tudi v letu 2021 povečali bilančno vsoto Evrosistema za slabih 1.600 mrd EUR na novo najvišjo raven tik pod 8.600 mrd EUR (slika 21). Nakupi vrednostnih papirjev APP in PEPP so bilančno vsoto povečali za dobrih 1.000 mrd EUR, posojilne operacije denarne politike, predvsem TLTRO-III, pa za dobrih 400 mrd EUR. Ob koncu leta 2021 so operacije na odprtem trgu predstavljale približno 81 % vseh sredstev bilance Evrosistema.

Bilančna vsota Evrosistema se je z nadaljnjo rastjo nakupov vrednostnih papirjev in posojil bankam približala 8.600 mrd EUR.

Slika 21: Poenostavljena konsolidirana bilanca stanja Evrosistema

Opomba: Bolj negativna presežna likvidnost pomeni porast te.
Vir: ECB.

Posojila operacij TLTRO-III še naprej predstavljajo pretežni delež kreditnih operacij Evrosistema, in ostajajo pomemben vir financiranja bančnega sistema evrskega območja. Stanje je na koncu leta znašalo 2.198 mrd EUR. Največ zanimanja so banke pokazale na marčni operaciji TLTRO-III, prvi operaciji po decembrskem rahljanju pogojev TLTRO-III, ko je bilo bankam dodeljenih 331 mrd EUR. Iz naslova

TLTRO-III so banke predčasno vrnilo 139 mrd EUR sredstev. Leta 2021 je v celoti zapadla operacija TLTRO-II, in sicer v vrednosti 16 mrd EUR. Na operacijah PELTRO je zapadlo 27 mrd EUR, medtem ko je bilo na štirih operacijah PELTRO bankam dodeljenih 3,4 mrd EUR. Zaradi velike količine presežne likvidnosti in razpoložljivosti ugodnejših operacij TLTRO-III in PELTRO je bila izposoja pri operacijah glavnega refinanciranja in trimesečnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja zelo nizka, v povprečju je stanje na obeh ločeno znašalo približno 0,2 mrd EUR.

Pandemični ukrepi rahljanja kriterijev primernosti finančnega premoženja, ki jih je Svet ECB sprejel aprila 2020, so pozitivno vplivali na povečanje kolaterala in omogočili povečano črpanje TLTRO-III. V decembru 2020 je Svet ECB te ukrepe podaljšal do junija 2022, kar sovпада z iztekom ugodnih pogojev pri operacijah TLTRO-III. K povečanju primernega finančnega premoženja iz pandemičnih ukrepov sta največ prispevala znižanje odbitkov pri vrednotenju in uporaba razširjenih dodatnih bančnih posojil (angl. additional credit claims). Konec decembra 2021 je finančno premoženje v zavarovanju pri Evrosistemu znašalo 2.850 mrd EUR, od tega je pandemično razširjeno finančno premoženje k skupnemu povečanju med letom prispevalo okrog 23 % in konec leta predstavljalo okrog 10 % vsega zavarovanja. Prosto premoženje v zavarovanju se je v obdobju enega leta znižalo z 31 % na 22 %.

Nakupi vrednostnih papirjev APP in PEPP so se izvajali nemoteno ter še naprej zagotavljali podporo evrskemu gospodarstvu. Nakupi vrednostnih papirjev Evrosistema so obsegali dolžniške papirje javnega in zasebnega sektorja. V sklop javnega sektorja so spadali dolžniški vrednostni papirji centralnih držav (pri PEPP tudi vrednostni papirji Helenske republike), agencij in nadnacionalnih institucij, medtem ko so nakupi v zasebnem sektorju vključevali dolžniške vrednostne papirje nefinančnih podjetij ter krite in listinjene vrednostne papirje, pri PEPP pa dodatno še komercialne zapise nefinančnih podjetij. Ob koncu leta je stanje nakupov po odplačni vrednosti znašalo 3.124 mrd EUR za APP (7 % več kot konec 2020) in 1.581 EUR za PEPP (827 mrd EUR več kot konec 2020), od tega so skoraj 80-odstotni delež v APP in več kot 95-odstotni delež v PEPP predstavljali vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja. Oba programa sta v letu 2021 vključevala, poleg neto nakupov, tudi ponovno investiranje glavnice zapadlih vrednostnih papirjev. V okviru APP bo Evrosistem nadaljeval reinvestiranje daljše obdobje po datumu, ko bomo začeli dvigovati obrestne mere, oziroma tako dolgo, dokler bo potrebno za vzdrževanje ugodnih likvidnostnih razmer in ohranjanje spodbujevalne naravnosti denarne politike. Reinvestiranje glavnice v okviru nakupov PEPP se bo nadaljevalo vsaj do konca 2024. Leta 2021 je bilo skupno reinvestiranih 362 mrd EUR vrednostnih papirjev javnega sektorja (od tega 189 mrd EUR v APP in 173 mrd EUR v PEPP) in 60 mrd EUR privatnega sektorja v okviru APP.

Konec leta 2021 je stanje APP znašalo 3.124 mrd EUR, stanje PEPP pa 1.581 mrd EUR.

V okviru Evrosistema smo nadaljevali posojanje vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programov APP in PEPP. Namen posojanja je ohraniti likvidnost sekundarnega in repo trga vrednostnih papirjev ter s tem nemoteno delovanje trgov kljub zmanjšanju razpoložljivega obsega obveznic zaradi obsežnih nakupov vrednostnih papirjev v okviru programov APP in PEPP. V zavarovanje tovrstnih posojil Evrosistem sprejema poleg drugih vrednostnih papirjev tudi denarna sredstva. Novembra 2021 je Svet ECB

zvišal limit za izposajo vrednostnih papirjev za denar s 75 mrd EUR na 150 mrd EUR zaradi občutnega povečanja imetij vrednostnih papirjev na ravni Evrosistema.

Interes bank za izposajo ameriških dolarjev v letu 2021 je bil skromen, saj so se tržni pogoji zadolževanja bank normalizirali. Posledično je Evrosistem julija 2021 ukinil izvajanje 84-dnevne operacije. V povprečju je stanje 7- in 84-dnevnik operacij v letu 2021 znašalo manj kot milijardo USD, kar je podobno kot v letu 2019 pred nastopom pandemije.

Posojila denarne politike, nakupi vrednostnih papirjev in fiskalni odziv držav na pandemijo koronavirusa so tudi v letu 2021 povečali presežno likvidnost bank ter se prelili v porast neto avtonomnih dejavnikov na pasivni strani bilance Evrosistema.¹⁶ Presežna likvidnost je porasla s približno 2.000 mrd EUR na skoraj 4.500 mrd EUR novembra 2021 (slika 21). Njeno rast so upočasnjevali vedno višji neto avtonomni dejavniki, predvsem vloge nebančnih strank pri Evrosistemu, v manjši meri tudi izdani evrski bankovci.

Presežna likvidnost bank evrskega območja se je ustavila tik pod 4.500 mrd EUR.

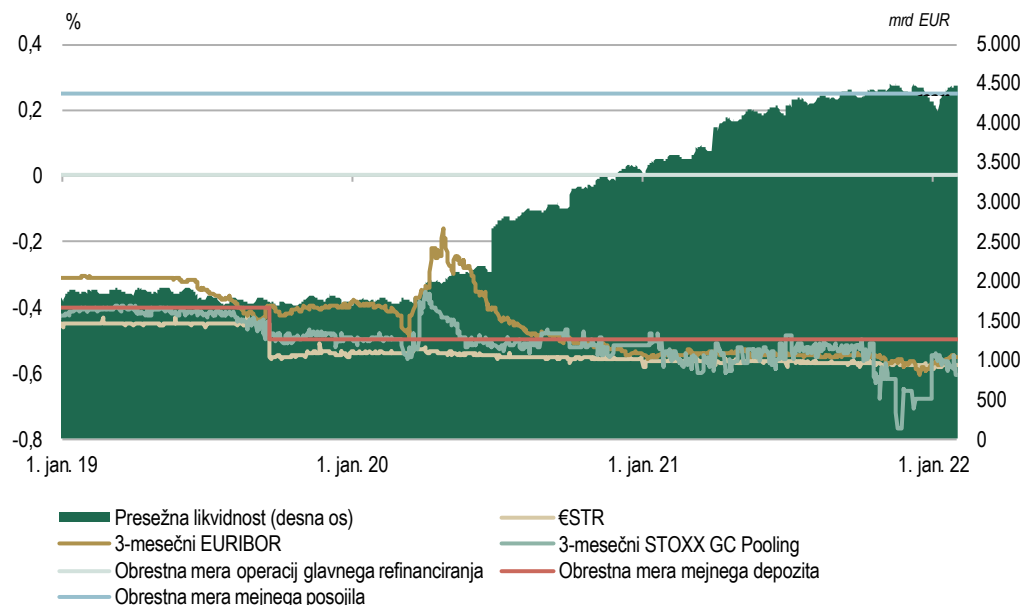
Presežne rezerve bank so ob koncu leta presegle 3.600 mrd EUR oziroma 23-kratnik izračunanih obveznih rezerv. Enako kot v Sloveniji je tudi v Evrosistemu izkoriščenost izvetja 6-kratnika izračunanih obveznih rezerv bank iz negativnega obrestovanja presežnih rezerv vseskozi presegala 99 %, dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv po obrestni meri mejnega depozita pa tudi leta 2021 ni imelo posledic na denarni trg.

Visoka presežna likvidnost je obrestne mere denarnega trga na skoraj vseh ročnostih in skoraj vseh segmentih ohranjala pod obrestno mero mejnega depozita -0,50 % (slika 22). Obrestne mere so bile vseskozi stabilne z izjemo konca leta, ko je sezonsko večje povpraševanje po kakovostnih vrednostnih papirjih močno znižalo obrestne mere zavarovanega denarnega trga. Obrestna mera poslov, sklenjenih čez noč in zavarovanih z nemškimi vrednostnimi papirji, je padla na -4,65 %. Po koncu leta so se razmere umirile, obrestne mere pa vrnilo na ustaljene ravni. Nižja likvidnost ob koncu leta se je odrazila tudi v nižjih obrestnih merah EURIBOR.

Naši ukrepi denarne politike so obrestne mere denarnega trga evrskega območja ohranili na najnižjih ravneh do zdaj.

¹⁶ Presežna likvidnost je likvidnost bank nad potrebami, ki izhajajo iz neto avtonomnih dejavnikov in predpisanih obveznih rezerv. Definirana je kot vsota mejnega depozita bank pri Evrosistemu in presežnih rezerv bank. Presežne rezerve so stanja na računih bank pri Evrosistemu, ki presegajo izračunane obvezne rezerve. Te morajo banke dosegati v povprečju obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv na podlagi Uredbe Evropske centralne banke o uporabi obveznih rezerv. Avtonomni dejavniki so denimo izdani bankovci, vloge subjektov javnega sektorja pri centralni banki ali finančne naložbe centralne banke, ki niso posledica izvajanja denarne politike (npr. devizne rezerve). Porast avtonomnih dejavnikov na aktivni strani bilance centralne banke povečuje likvidnost bank (npr. naložbe v vrednostne papirje), porast tistih na pasivni strani pa jo zmanjšuje (npr. izdani bankovci).

Slika 22: Obrestne mere ECB, medbančnega denarnega trga in presežna likvidnost evrskega območja

Vir: Bloomberg, ECB.

Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili¹⁷

Eden naših ključnih ciljev po Zakonu o Banki Slovenije je prizadevanje za finančno stabilnost. V tem okviru lahko delujemo kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za zavarovanje posojamo solventni banki oziroma hranilnici v likvidnostnih težavah. Leta 2021 ni bilo potrebe po takem posojilu.

3.3 Nadzor bank

Nadzorniške aktivnosti leta 2021 smo osredotočili na prednostna področja, kjer bi se pandemija koronavirusa lahko odrazila: upravljanje kreditnega tveganja, kapitalna ustreznost, vzdržnost poslovnega modela in upravljanje.

Mikrobonitetni nadzor pomembnih bank izvajamo v okviru ECB, manj pomembne banke nadzorujemo neposredno.

Cilj naših nadzorniških aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalna, obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda, preprečevanja pranja denarja itd.) ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost bančnega in finančnega sistema. Banka Slovenije je

¹⁷ Banke v evrskem območju lahko od centralne banke dobijo posojilo ne samo prek operacij denarne politike, ampak izjemoma tudi v obliki posojila v skrajni sili (angl. emergency liquidity assistance ali ELA). Postopki, ki določajo vlogo Sveta ECB pri dodelitvi, so opisani na povezavi: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/201402_elaprocedu-res.sl.pdf?fae72c9838301505831a640aa5305f.

članica Enotnega mehanizma nadzora, v okviru katerega se izvaja nadzor nad pomembnimi evropskimi bankami oziroma SI.¹⁸ Operativno se ta nadzor izvaja prek združenih nadzorniških skupin JST.¹⁹ Nacionalni nadzorni organi, torej tudi Banka Slovenije, dejavno sodelujemo pri vseh operativnih aktivnostih nadzora za vse pomembne evropske banke. Končne nadzorniške odločitve za te banke sprejemamo v okviru ECB, pri odločanju pa sodelujejo predstavniki ECB in nacionalnih nadzornih organov.²⁰

Nadzor bank in hranilnic, ki ne izpolnjujejo meril za pomembne banke, tj. manj pomembnih bank oziroma LSI,²¹ opravljajo nacionalni nadzorniki, in sicer v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo, ob upoštevanju pravil ter metodologij ECB in SSM. Za manj pomembne banke nacionalni nadzorniki ECB redno pošiljamo nadzorniške podatke o poslovanju bank in jo obveščamo tudi o pomembnih ugotovitvah nadzora. V okviru ECB si z izdajo skupnih nadzorniških standardov in usmeritev na različnih področjih nadzora prizadevamo za poenotenje nadzorniških pristopov in praks. Nacionalni nadzorni organi se lahko z ECB posvetujemo o izdaji ukrepov, končno odločanje pa je v naši pristojnosti – razen v izrednih primerih. Tovrstna ureditev tudi omogoča, da lahko po potrebi ECB prevzame neposredni nadzor nad manj pomembnimi bankami, in sicer na pobudo nacionalnega nadzornika, na lastno pobudo ob možnosti nastanka sistemske krize ali če nacionalni nadzornik neustrezno izvaja nadzor.

V letu 2021 je prišlo do sprememb na seznamu pomembnih in manj pomembnih bank. Med pomembne banke se je uvrstila Gorenjska banka, potem ko je v letu 2020 prišlo do združitve Nove kreditne banke Maribor in Abanke. Nadzor nad Gorenjsko banko izvajamo na najvišji ravni konsolidacije, to pomeni na ravni Agri Europe Cyprus.

Tabela 1: Pomembne banke in manj pomembne banke (na dan 31. december 2021)

Skupina pomembnih bank (SI)	Skupina manj pomembnih bank (LSI)
NOVA LJUBLJANSKA BANKA, d. d.	SKB BANKA, d. d., LJUBLJANA
NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR, d. d.	DEŽELNA BANKA SLOVENIJE, d. d.
GORENJSKA BANKA, d. d., Kranj	DELAVSKA HRANILNICA, d. d., Ljubljana
UNICREDIT BANKA SLOVENIJA, d. d.	HRANILNICA LON, d. d., Kranj
BANKA INTESA SANPAOLO, d. d.	PRIMORSKA HRANILNICA VIPAVA, d. d.
SBERBANK BANKA, d. d.	SID – Slovenska izvozna in razvojna banka*
ADDIKO BANK, d. d.	
BANKA SPARKASSE, d. d.	

Vir: Banka Slovenije.

* Ima poseben status kot specializirana banka za spodbujanje izvoza in razvoja. Skladno z Zakonom o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) nadzor nad poslovanjem SID banke v okviru svojih pristojnosti izvajajo Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in ministrstvo, pristojno za finance.

V Sloveniji sta konec leta 2021 poslovali tudi dve podružnici bank oziroma bančnih skupin iz držav članic EU (BKS Bank AG, bančna podružnica, in RCI Banque Societe Anonyme, bančna podružnica Ljubljana).²²

¹⁸ Med pomembne banke oziroma institucije se po merilih ECB uvrščajo banke, ki (1) imajo bilančno vsoto nad 30 mrd EUR ali višjo kot 20 % BDP (razen če imajo bilančno vsoto pod 5 mrd EUR); (2) se uvrščajo med tri največje banke v državi; (3) so prejele sredstva iz Evropskega sklada za stabilnost; (4) imajo bilančno vsoto nad 5 mrd EUR in imajo v več kot eni državi članici nad 20 % sredstev/obveznosti. Več na: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.en.html>.

¹⁹ JST za vsako banko sestavljajo: koordinator iz ECB ter člani iz nacionalnega nadzornega organa in ECB.

²⁰ Najkompleksnejše nadzorniške odločitve ECB sprejema Nadzorni odbor SSM ECB, v katerem imajo glasovalne pravice poleg predstavnikov ECB tudi predstavniki nacionalnih nadzornih organov (po en predstavnik nacionalnega nadzornega organa).

²¹ V skupino manj pomembnih bank se uvrščajo banke in hranilnice.

²² Podružnice bank držav EGP v Republikli Sloveniji:

<https://www.bsi.si/financna-stabilnost/subjekti-nadzora/kreditne-institucije-drzav-egp-v-sloveniji>.

Nadzor se izvaja v obliki stalnega nadzora (angl. on-going supervision) in pregledov v bankah (angl. on-site supervision). Na podlagi regulatornih zahtev, nadzorniškega manuala in nadzorniških prednostnih nalog letno za vsako banko opredelimo glavne nadzorniške aktivnosti. Določimo tudi banki specifične nadzorniške aktivnosti, s čimer se odzivamo na spremembo profila tveganosti banke ali na spremembe v bančnem sistemu. Gre za nadzor, ki temelji na oceni tveganja (angl. risk based approach) in pri katerem so nadzorniške aktivnosti usmerjene na najpomembnejša tveganja posamezne banke.

Glavna naloga stalnega nadzora je letna izvedba procesa nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja tveganj oziroma SREP. Del stalnega nadzora so tudi tematski pregledi, ki se izvajajo hkrati na vseh ali na skupini bank. Tematski pregledi se izvajajo na področjih, kjer ocenimo, da prihaja do povečanih tveganj. Poleg tematskih pregledov se v bankah izvajajo tudi načrtovani pregledi posameznih področij tveganj. Ob ugotovljenih kršitvah predpisov ali pomanjkljivostih pripravimo nadzorniške ukrepe.

Za leto 2021 smo določili naslednje nadzorniške prednostne naloge, ki so bile tudi izhodišče za nadzor slovenskih bank:

- upravljanje kreditnega tveganja:
 - zgodnje odkrivanje poslabšanja kakovosti sredstev;
 - ustrezno oblikovanje oslabitev;
 - upravljanje nedonosnih naložb, vključno s prepoznavanjem in upravljanjem izpostavljenosti do ranljivih sektorjev;
- krepitev kapitala:
 - ustreznost politike delitve dividend;
 - načrtovanje kapitala v neugodnih in spreminjajočih se pogojih;
 - izvedba nadzorniških stresnih testov;
- trajnost poslovnih modelov:
 - nadzor in odgovornost vodstva bank;
 - trajnost poslovnih modelov in poslovne strategije;
 - strategije digitalizacije in napredek bank;
- upravljanje:
 - okvir kriznega upravljanja in stabilnost v kriznih časih;
 - upravljanje in agregiranje informacij;
 - upravljanja z IT in kibernetскими tveganji in zunanjim izvajanjem.

V letu 2021 smo se vrnili k izvedbi SREP v običajnem in celovitem obsegu. Leta 2020 smo v luči epidemije koronavirusa uporabili pragmatičen pristop pri izvedbi naše osnovne letne naloge. Rezultati SREP kažejo stabilnost poslovanja, kljub izzivom, ki jih je prinesla epidemija koronavirusa, saj so banke na splošno vstopile v epidemijo z močno kapitalsko osnovo. V skladu s prejšnjim ciklom SREP in prednostnimi nalogami nadzora za leto 2021 se je večina ukrepov nanašala na pomanjkljivosti na kreditnem tveganju (proces obravnave ter identifikacije skupin povezanih oseb, limitni sistem, proces monitoringa in poročanja, proces verjetnosti neplačila) in notranjem upravljanju (funkcije notranjih kontrol in delovanje nadzornih svetov).

Kljub izzivom, ki jih je prinesla epidemija, se je izkazalo, da je kapitalska ustreznost bank primerna in stabilna, čeprav so razlike med bankami precejšnje. V okviru SREP procesa smo natančno pregledali dividendne načrte bank in izvedli nadzorniški dialog z bankami, katerih načrti niso bili sorazmerni z njihovim profilom tveganja. Dodatno je h krepitvi kapitalske ustreznosti bank prispevala omejitev delitve dividend.²³

V času povečane negotovosti, kamor spada tudi epidemija koronavirusa, je upravljanje kreditnega tveganja – in zlasti prepoznavanje, razvrščanje in merjenje kreditnega tveganja na ustrezen in pravočasen način – ključnega pomena za zagotavljanje, da so banke sposobne zagotoviti izvedljive in hitre rešitve za dolžnike v stiski. Bankam smo v okviru ECB in BS predstavili nadzorniška pričakovanja v zvezi s tem. V letu 2021 smo ocenili prakse obvladovanja tveganj bank v skladu s temi pričakovanji in ugotovili, da so v prihodnosti izboljšave še vedno mogoče.

Glavne pričakovane izboljšave se nanašajo na sisteme zgodnjega opozarjanja, razvrščanje (vključno z ocenami odstopanja in verjetnosti plačila) in prakse oblikovanja oslabitev. Ugotovljena vprašanja so strukturna in pomembna tako v kontekstu epidemije koronavirusa kot tudi v običajnih razmerah. V okviru stalnega nadzora spremljamo izvajanje korektivnih ukrepov v bankah.

V dveh bankah smo izvedli poglobljen pregled skladnosti internih politik prejemkov in praks s predpisi in predvsem z EBA Smernicami o preudarnih politikah prejemkov (EBA/GL/2015/22). V primeru ene banke je bilo ugotovljeno, da politika prejemkov vsebinsko ni v celoti skladna z regulatornimi zahtevami, pomanjkljivosti pa so bile prepoznane v upravljanju prejemkov (tj. v postopkih in metodologijah za implementacijo politike prejemkov, spremljavo in nadzor) in tudi v sami strukturi variabilnih prejemkov.

V letu 2021 smo nadaljevali tematske preglede s področja Mednarodnega standarda računovodskega poročanja 9 (MSRP 9). Cilj pregledov je bil ugotoviti ustreznost zaznavanja pomembnega povečanja kreditnega tveganja ter upoštevanje v prihodnost usmerjenih informacij in scenarijev v izračunu pričakovanih kreditnih izgub. Pregledi so bili izvedeni v treh manj pomembnih bankah. Na obeh področjih so bile ugotovljene pomanjkljivosti in bankam, ki so bile predmet pregleda, so bili naloženi ukrepi. Poglobljen pregled MSRP 9 je bil opravljen tudi v eni od pomembnih bank.

Opravljeni sta bila dva pregleda pomembnih bank s sodelovanjem nadzornikov iz drugih držav. V eni od pomembnih bank je bil opravljen bonitetni pregled na področju operativnega tveganja, v drugi pa je bil opravljen bonitetni pregled na področju notranjega upravljanja.

Opravljenih je bilo osem načrtovanih bonitetnih pregledov v manj pomembnih bankah, in sicer: dva na področju operativnega tveganja, dva na področju upravljanja notranjega procesa ocenjevanja kapitalske ustreznosti (ICAAP), dva na področju obrestnega tveganja in dva na področju kreditnega tveganja.

Gorenjska banka in Addiko bank sta bili v letu 2021 vključeni v skrbni pregled (angl. comprehensive assessment), ki ga ECB opravi v bankah ob prevzemu pristojnosti za nadzor. S skrbnim pregledom ECB pridobi konsistentno, objektivno in primerljivo oceno finančnih izkazov banke in njene kapitalske ustreznosti/solvatnosti. Skrbni pregled, ki se bo zaključil v letu 2022, obsega natančno oceno kvalitete premoženja banke (angl. Asset Quality Review) in izvedbo stresnih testov.

²³ Več o tem v poglavju 3.4.

ECB je novembra 2020 izdala Vodnik o podnebnih in okoljskih tveganjih, v njem je opredelila 13 nadzorniških pričakovanj o tem, kako bi morale banke integrirati tveganja, povezana s podnebjem, v svoje poslovne modele, upravljanje, obvladovanje tveganj in razkritja. Po objavi vodnika smo v okviru ECB vse pomembne banke pozvali, naj se ocenijo glede na ta pričakovanja in predložijo akcijske načrte s podrobnostmi, kako bodo svoje prakse uskladile z navodili. Nadzorniška ocena je pokazala, da bo treba na tem področju izvesti obsežnejše aktivnosti s strani bank, da bodo izpolnjena vsa nadzorniška pričakovanja, čeprav so banke sprejele začetne korake za vključitev tveganj, povezanih s podnebjem, v svoje prakse upravljanja tveganj. Pregledali smo tudi razkritja podnebnih in okoljskih tveganj pomembnih bank. Bankam so bile posredovane povratne informacije s pričakovanji o izboljšanju razkritij. V letu 2022 bomo delo na področju podnebnih in okoljskih tveganj nadaljevali, in sicer v obliki tematskih pregledov in stresnih testov.

Banke so konec leta 2020 vnovič predložile posodobljene načrte za sanacijo, ki smo jih pregledali in ocenili v skladu z 220. členom Zakona o bančništvu.

V okviru bonitetnega nadzora smo izdali tudi več različnih dovoljenj, ki so se nanašala na: izključitev odvisne družbe iz bonitetne konsolidacije, vključitev kapitalskih instrumentov v izračun dodatnega kapitala, pridobitev kvalificirane naložbe, prehod na standardizirani pristop za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje, znižanje kapitala brez nadomeščanja ter izvzetje iz odobritve finančnega holdinga in odobritev finančnega holdinga.

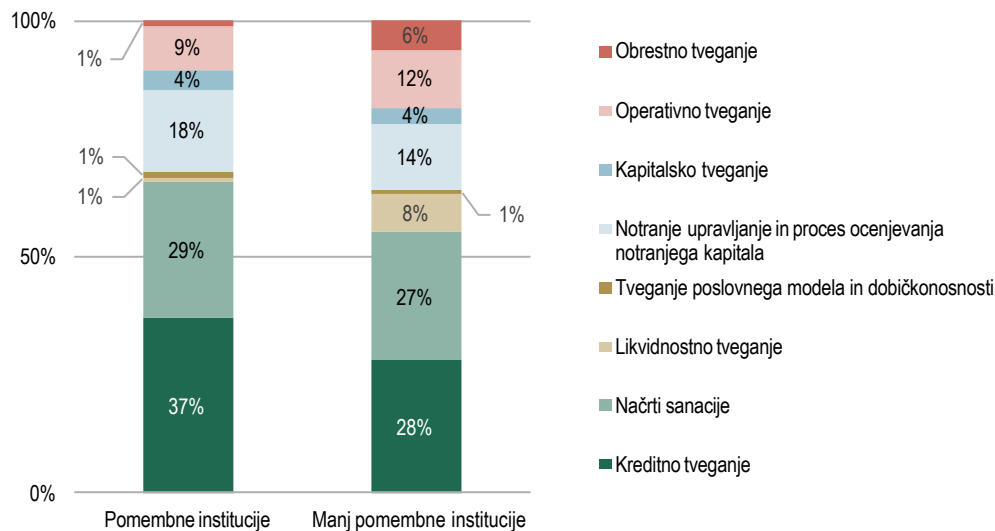
Pri nadzoru pomembnih bank smo leta 2021 ugotovili 97 nepravilnosti in pomanjkljivosti pri poslovanju, največ na področjih kreditnega tveganja, sanacijskega načrta in notranjega upravljanja (slika 23).

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank, raven kapitala, notranje upravljanje ter na kontrole in upravljanje tveganja bank, zato smo bankam izdali ukrepe v obliki pisma s priporočili (tabela 2).

Pri nadzoru manj pomembnih bank smo ugotovili 192 nepravilnosti in pomanjkljivosti, največ na področju kreditnega tveganja, načrtov sanacije, notranjega upravljanja in operativnega tveganja. Nekatere ugotovljene nepravilnosti so bile odpravljene že v letu 2021, odpravo preostalih pa bomo spremljali v letu 2022.

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank.

Slika 23: Ugotovljene kršitve po kategorijah tveganj v bankah in hranilnicah leta 2021

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 2: Nadzorniški ukrepi, izrečeni bankam in hranilnicam leta 2021

Vrsta ukrepa	Število izdanih ukrepov v pomembnih institucijah	Število izdanih ukrepov v manj pomembnih institucijah
Izdane odločbe z nadzorniškimi ukepi	7	5
Izdana nadzorniška pisma s priporočili	13	9
Izdane odredbe za odpravo kršitev	0	0
Izdana pisma po pregledu poslovanja	2	8
Izdane ugotovitelne odločbe o odpravljenih kršitvah	0	2
Izdane odredbe o odsvojitvi delnic	0	1
Izdane odločbe o začetku postopka za prepoved opravljanja funkcije v upravljalnem organu	0	0

Vir: Banka Slovenije.

Nadzorniške ukrepe pomembnim bankam izdaja ECB. Najpogostejša oblika ukrepa je operativni akt (angl. operational act) oziroma pismo s priporočili. Pomembnejši ukrepi se izdajo v obliki odločbe, ki je pravno zavezujoči akt. V letu 2021 je bilo pomembnim bankam izdanih 20 ukrepov v obliki odločbe.

Nadzorniške ukrepe manj pomembnim bankam izdajamo v Banki Slovenije. Pomembnejše ukrepe bankam in hranilnicam, članom njihovih upravljalnih organov in delničarjem izdajamo v obliki zavezujočih pravnih aktov, ki jih določa ZBan-3, tj. v obliki odredb in odločb.

Nadzor nad poslovanjem dveh podružnic tujih bank oziroma bančnih skupin držav članic (ena iz Avstrije in ena iz Francije) opravljamo prek rednih poročil, zahtev po dodatnih pojasnilih in prek spremljave likvidnostnega položaja. Leta 2021 podružnicam nismo izdali nobenega ukrepa.

Nadzor skladnosti poslovanja in PPDFT

Za razliko od bonitetnega nadzora nad bankami je nebonitetni nadzor izključno v naši pristojnosti. Osrednja pozornost je namenjena preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma oziroma PPDFT, pri tem so poleg bank in hranilnic zajete tudi

druge institucije, ki jih skladno z določbami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1) nadziramo v Banki Slovenije (plačilne institucije, družbe za izdajo elektronskega denarja, menjalci in ponudniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo virtualnih valut). Poleg aktivnosti na področju PPFT so se leta 2021 izvajale tudi nadzorniške aktivnosti, vezane na potrošniško kreditiranje v skladu z določbami Zakona o potrošniškem kreditiranju (ZPotK-2) ter spoštovanje Zakona o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (ZROUPAMO). V skladu z 269. členom ZBan-3 v Banki Slovenije upravljamo sistem za obveščanje o kršitvah.

Na področju PPFT in omejevalnih ukrepov so bile izvedene naslednje aktivnosti:

Izvajanje pregledov

Skladno s smernicami evropskih nadzornih organov, da morajo biti nadzorniške aktivnosti skladne z opredeljeno oceno tveganosti (angl. risk based supervision), smo v Banki Slovenije leta 2021 opravili 7 pregledov in sodelovali na petih nadzorniških kolegijih na področju PPFT. V letu 2021 so se okrepile nadzorniške aktivnosti v povezavi s ponudniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo virtualnih valut.

Priprava regulative

V Banki Slovenije smo leta 2021 sprejeli prenovljene Smernice o dejavnih tveganja pranja denarja in financiranja terorizma ter dali številna mnenja in pojasnila glede izvajanja zakonskih zahtev in izdanih smernic.

Mednarodno sodelovanje

Z vidika mednarodnega sodelovanja se je tudi v letu 2021 krepila pozornost, namenjena problematiki PPFT in spoštovanju omejevalnih ukrepov, kar se posledično odraža v povečanem obsegu številnih mednarodnih aktivnosti, v katerih Banka Slovenije sodeluje z različni organi (ECB, EBA – Stalni odbor za PPFT, Evropska komisija, Svet Evrope – odbor MONEYVAL). Intenzivno je bilo tudi sodelovanje pri predsedovanju RS Sveta EU, v okviru katerega poteka usklajevanje novega zakonodajnega paketa s področja PPFT (več v 4. poglavju).

Druge aktivnosti

V sklopu drugih aktivnosti smo v Banki Slovenije aktivno sodelovali pri pripravi predloga novega ZPPDFT-2. Kot nadzornik na področju PPFT redno sodelujemo z bonitetnimi nadzorniki, izmenjane informacije s področja PPFT pa se vključujejo tudi v presoje v postopkih licenciranja in v ocene primernosti članov upravnih organov. Na področju omejevalnih ukrepov se krepí delovanje v okviru Stalne koordinacijske skupine za omejevalne ukrepe.

V sodelovanju z Institutom Jožef Štefan v okviru mednarodnega projekta Infinitech razvijamo platformo za učinkovitejše izvajanje nadzorniških aktivnosti na področju PPFT, tudi s pomočjo tehnologije za obdelavo velike količine podatkov.

Na področju zagotavljanja skladnosti poslovanja bank z določbami ZPotK-2, ki ureja potrošniško kreditiranje, je bilo izvedenih pet pregledov. Postopkovnik o izvajanju nadzora skladnosti poslovanja je bil posodobljen po vzoru pristopa pri bonitetnem nadzoru. V Banki Slovenije spremljamo usklajevanje predloga sprememb Direktive EU o potrošniških kreditih, ter sodelujemo z Ministrstvom za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo, Evropsko komisijo in organom EBA.

Postopki licenciranja in notifikacije

V Banki Slovenije izdajamo dovoljenja v skladu z ZBan-2, uredbo EMIR, ZPlaSSIED, Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389, ZDP-2, uredbo CRR in ZPotK-2. V skladu z Zban-2 in ZPlaSSIED smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij.

Leta 2021 smo vodili 119 postopkov v skladu z ZBan-2, uredbo EMIR, ZPlaSSIED, Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389, ZDP-2, uredbo CRR in ZPotK-2. Od tega se je 85 postopkov zaključilo z izdajo dovoljenja, drugi pa so bili ustavljeni, umaknjeni ali pa so bili ob koncu leta nezaključeni in preneseni v leto 2022. V letu 2021 smo obravnavali eno obvestilo o opravljanju dodatne finančne storitve po ZBan-3 in eno obvestilo v zvezi s kapitalskimi instrumenti v skladu z uredbo CRR.

Poleg pristojnosti za izdajo dovoljenj smo bili do uveljavitve ZBan-3 v letu 2021 v Banki Slovenije pristojni tudi za ugotavljanje primernosti članov nadzornih svetov bank. V skladu z Zban-2 je potekalo 24 postopkov ocenjevanja primernosti članov nadzornega sveta banke. S pozitivno oceno je bilo zaključenih 22 postopkov, dva sta bila ustavljena, umaknjena oziroma ob koncu leta nezaključena in prenesena v leto 2022. Po uveljavitvi Zban-3 se tovrstni postopki zaključijo z izdajo dovoljenja.

Leta 2021 smo izdali 12 odločb o prenehanju dovoljenj: osem za opravljanje funkcije člana uprave banke, eno za opravljanje finančnih storitev, eno za pridobitev kvalificirnega deleža, eno za prenehanje izvzetij obveznosti za transakcije v okviru skupine po EMIR in eno za prenehanje opravljanja menjalniških poslov.

V Banki Slovenije smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij po ZBan-2, ZPotK-2 in ZPlaSSIED. Leta 2021 smo prejeli 100 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic v Sloveniji in za čezmejno opravljanje storitev posredovanja potrošniških kreditov za nepremičnino ter notifikacij plačilnih institucij držav članic za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji in družb za izdajo elektronskega denarja za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja in plačilnih storitev. Leta 2021 je ena banka s sedežem v Republiki Sloveniji priglasila neposredno opravljanje storitev v drugi državi članici EU.

3.4 Makrobonitetna politika

Makrobonitetna politika je politika, s katero se identificirajo, spremljajo in ocenjujejo sistemska tveganja za finančno stabilnost z namenom zaščite in ohranjanja stabilnosti celotnega finančnega sistema.²⁴ Končni cilj makrobonitene politike je zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje Odbor za finančno stabilnost.

V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje Odbor za finančno stabilnost.

V Banki Slovenije smo pristojni za razvoj in implementacijo makrobonitetnih ukrepov za bančni sektor in lizinske družbe. Pravno podlago za izvajanje makrobonitetne politike predstavljajo Uredba o kapitalskih zahtevah (CRR), Zakon o bančništvu (ZBan-2) in Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS).

²⁴ 2. člen Zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (Uradni list RS, št. 100/13).

Proces oblikovanja in implementacije makrobonitetne politike se lahko razdeli v štiri med seboj povezane faze:

1. identifikacijo in oceno ravni sistemskih tveganj;
2. izbiro in oblikovanje (kalibracijo) makrobonitetnega instrumenta;
3. implementacijo makrobonitetnega ukrepa;
4. ocenjevanje makrobonitetne politike in instrumenta.

V Banki Slovenije na podlagi orodij za spremljanje finančne stabilnosti ocenimo raven sistemskih tveganj. Sistemsko tveganje je tveganje motenj v finančnem sistemu, ki imajo lahko resne negativne posledice za delovanje finančnega sistema in realnega gospodarstva. V Banki Slovenije redno objavljamo oceno sistemskih tveganj v Poročilu o finančni stabilnosti in v drugih publikacijah. Z izoblikovanim naborom kazalnikov spremljamo razvoj sistemskih tveganj in ocenjujemo doseganje posameznih vmesnih ciljev makrobonitetne politike. Ti so:²⁵

- blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda;
- blažitev in preprečitev čezmernega neskladja v strukturi ročnosti in nelikvidnosti;
- omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti;
- omejitev sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje;
- krepitev odpornosti finančnih infrastruktur.

Če ocenimo, da je raven sistemskih tveganj povišana ali da obstaja tveganje, da vmesni cilji makrobonitetne politike ne bodo doseženi, se lahko odločimo za uvedbo makrobonitetnih ukrepov. Njihov izbor in kalibracija sta odvisna od ravni in izvora tveganja ter sledita načelom, opisanim v Strateškem okvirju makrobonitetne politike.

Izboru in kalibraciji instrumenta sledita implementacija in ocena učinkovitosti. Makrobonitetni ukrep je uspešen, če prispeva k doseganju zastavljenih vmesnih ciljev makrobonitetne politike in posredno k zmanjšanju sistemskih tveganj.

Implementirani makrobonitetni ukrepi imajo lahko tudi negativne čezmejne učinke oziroma so lahko predmet izogibanja, zato je čezmejno sodelovanje izredno pomembno. Evropski odbor za sistemska tveganja sodeluje pri koordinaciji makrobonitetne politike na evropski ravni. Zadolžen je tudi za izdajo priporočil o vzajemnosti makrobonitetnih ukrepov. Izda lahko tudi priporočila in opozorila nacionalnim ter evropskim organom.

²⁵ Vmesni cilji makrobonitetne politike so navedeni v Strateškem okvirju makrobonitetne politike Banke Slovenije in so skladni s priporočilom ESRB/2013/1.

Tabela 3: Makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije, veljavni v letu 2021

Makrobonitetni ukrep	LETO UVEDBE/ spremembe ²⁶	Tip ukrepa	Vmesni cilj	Ocena doseganja cilja
Makrobonitetne omejitve izplačila dobičkov za banke	2020/2021*	ZAVEZUJOČ	Krepiti odpornost finančnih infrastruktur.	Kapitalska ustreznost bančnega sistema in s tem tudi odpornost finančnega sistema je ostala visoka.
Makrobonitetne omejitve izplačila dobičkov za lizinske družbe	2020**	PRIPOROČILO	Krepiti odpornost finančnih infrastruktur.	Kapitalska ustreznost lizinskih družb je ostala visoka
Makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva (LTV, DSTI in omejitev ročnosti)	2016/2018/ 2019*** /2020****	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Rast potrošniških posojil ni bila ekscesna, izboljšali so se kreditni standardi pri odobravanju potrošniških in stanovanjskih posojil
Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB)	2016	ZAVEZUJOČ	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje	Višja odpornost zaradi višje zahteve po CET1, ki pa za banke ni bila omejujoča
Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	2016	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Vrednost blažilnika zaradi stanja kreditnega oziroma finančnega cikla ostaja enaka 0 %
Omejevanje dinamike zniževanja razmerja med krediti in vlogami nebančnega sektorja (GLTDF)	2014/2018*****	PRIPOROČILO	Ublažiti in preprečiti čezmerno neskladje v ročnostni strukturi in nelikvidnost	Upočasnjena dinamika zniževanja razmerja med krediti in vlogami (LTD) v bančnem sistemu v obdobju po bančni sanaciji, prispevek k stabilizaciji strukture financiranja

Vir: Banka Slovenije.

* Omejitev izplačila variabilnega dela prejemkov opredeljenim zaposlenim je bila 1. aprila 2021 preoblikovana v priporočilo. Banke lahko od 10. aprila 2021 izplačajo dividende v omejenem obsegu, a le pod pogojem, da v prvem kvartalu 2021 ustvarijo dobiček. Ukrep je prenehal veljati 30. septembra 2022.

** Ukrep je prenehal veljati 30. septembra 2022.

*** Do 1. novembra 2019 je veljalo nezavezujoče Makrobonitetno priporočilo za področje kreditiranja prebivalstva.

**** Ukrep je bil 12. maja 2020 prilagojen (z veljavnostjo od 1. junija), tako da je dovoljeval, da se pri izračunu DSTI izloči začasno znižanje dohodka kreditujemalca, če je to znižanje posledica epidemije covid-19.

***** Ukrep GLTD se je v priporočilo preoblikoval leta 2018, prej je bil zavezujoč. 22. oktobra 2021 je ukrep prenehal veljati.

Banka Slovenije je bila tudi v letu 2021 dejavna pri implementaciji različnih makrobonitetnih ukrepov. Avgusta je opravila presojo upravičenosti nadaljnjega trajanja makrobonitetnih ukrepov omejevanja delitev dobičkov bank in lizinskih družb. Zaradi ugodnejše gospodarske slike v letu 2021 in manjše negotovosti glede hitrosti okrevanja gospodarstva je odločila, da oba ukrepa potečeta v septembru, kot je bilo predvideno.

Banka Slovenije je jeseni izvedla tudi presojo makrobonitetnega likvidnostnega ukrepa, ki je določal razmerje med letnimi spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in letnimi spremembami stanja vlog nebančnega sektorja (GLTDF). Ukrep je bil leta 2014 uveden s ciljem upočasnitve prehitrega zniževanja razmerja med krediti in vlogami z namenom stabilizacije strukture financiranja ter vmes večkrat prilagojen. Ob zmernem tveganju financiranja, visoki likvidnostni odpornosti bančnega sektorja in oživiljanju kreditne rasti je Banka Slovenije ocenila, da priporočilo ni več potrebno.

²⁶ Navedeno je leto, ko je ukrep začel veljati.

Po prenehanju veljavnosti instrumenta GLTDF in instrumentov povezanih z razdelitvijo dobička bank lizinskih družb makrobonitetno področje ukrepanja obsega tri sklope makrobonitetnih instrumentov:

- omejitve kreditiranja prebivalstva;
- proticiklični kapitalski blažilnik in
- blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB).

V letu 2021 so ostale v veljavi makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva.

Ukrep omejitve kreditiranja prebivalstva, ki se je od uvedbe večkrat prilagodil, je uveljavil minimalne kreditne standarde pri odobranju potrošniških in stanovanjskih posojil prebivalstvu, s tem pa izboljšal kakovost kreditnega portfelja. S tem se je tudi preprečila ekscesna rast pri posojilih, predvsem potrošniških.

Banka Slovenije je tudi v letu 2021 na četrtletni ravni preverjala potrebo po prilagoditvi višine proticikličnega kapitalskega blažilnika (CCyB), ki se uporablja za izpostavljenosti v Sloveniji. Višina blažilnika je že vse od začetka njegove veljave 1. januarja 2016 nespremenjena in znaša 0 %.

Nekatere banke so zaradi svoje velikosti, velike povezanosti z drugimi finančnimi institucijami in realnim gospodarstvom, visoke kompleksnosti poslovnega modela in velikega obsega čezmejnega delovanja sistemsko pomembne. Z namenom zviševanja odpornosti morajo te institucije izpolnjevati blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (blažilnik za DSPB).²⁷ Višina blažilnika se določi enkrat letno glede na zgoraj opisane karakteristike. Bankam se ob spremembah višine blažilnika zagotovi prehodno obdobje za njegovo izgraditev. V tabeli je podana višina blažilnika za DSPB, ki ga morajo banke izpolnjevati v letu 2021, takih bank pa je bilo v letu 2021 identificiranih šest.

Tabela 4: **Višina blažilnika O-SII, ki so ga morale banke dosegati v letu 2021**

Banka	Višina kapitalskega blažilnika
NLB, d. d.	1,00 %
Nova KBM, d. d.	0,50 %*
SID banka, d. d., Ljubljana	0,25 %
SKB, d. d.	0,25 %
Unicredit banka Slovenija, d. d.	0,25 %
Banka Intesa Sanpaolo, d. d.	0,00 %

Opombe: * Določeni blažilnik je morala Nova KBM, d. d., izpolnjevati z dnem 1. 1. 2022.
Vir: Banka Slovenije.

Kot že omenjeno, se je v zadnjih mesecih v slovenskem bančnem sistemu nekoliko spremenilo težišče tveganj. Vedno bolj namreč prihajajo v ospredje tveganja povezana z dinamiko nepremičninskega trga. Po potrebi jih bo Banka Slovenije nasloвила z ustreznimi prilagoditvami makrobonitetnih ukrepov.

²⁷ Metodologija je podrobneje razložena na naši spletnih straneh.

Namen makrobonitetne politike je ublažiti vpliv sistemskih finančnih šokov na realni sektor. Izziv pri obvladovanju tveganj je povezan z dejstvom, da osnovnih finančnih ranljivosti ni mogoče neposredno opazovati, jih je pa mogoče omiliti, ko se pojavijo šoki, ki negativno vplivajo na realno gospodarsko aktivnost. Razvoj okvira, ki bo pomagal makrobonitetni politiki pri formiranju politik za zmanjšanje negativnega tveganja za rast BDP je zato pomembna komponenta širše opredeljene makrobonitetne naravnosti²⁸ Slovenije. Analiza tvegane rasti (GaR)²⁹ išče povezave med makrofinančnimi pogoji (spremenljivkami) in verjetnostno porazdelitvijo prihodnje rasti realnega BDP. Ena od prednosti pristopa GaR je, da upošteva celotno porazdelitev rasti, vključujoč tveganja za upočasnitev ekonomske aktivnosti.

Z uporabo kvantilne regresije ocenimo prihodnjo rast realnega BDP, pri čemer kot pojasnjevalne spremenljivke vključimo finančne pogoje, sistemsko tveganje, širše makroekonomske pogoje in indeks makrobonitetne politike. V analizi sta bila določena najpomembnejša dejavnika pri razvoju repnega tveganja in sicer indeks finančnih pogojev (FCI) in indeks sistemskega tveganja (SRI), ki sta na slikah prikazana skupaj z letno realno rastjo BDP.

Slika 24: Indeks finančnih pogojev (FCI) in letna realna rast BDP

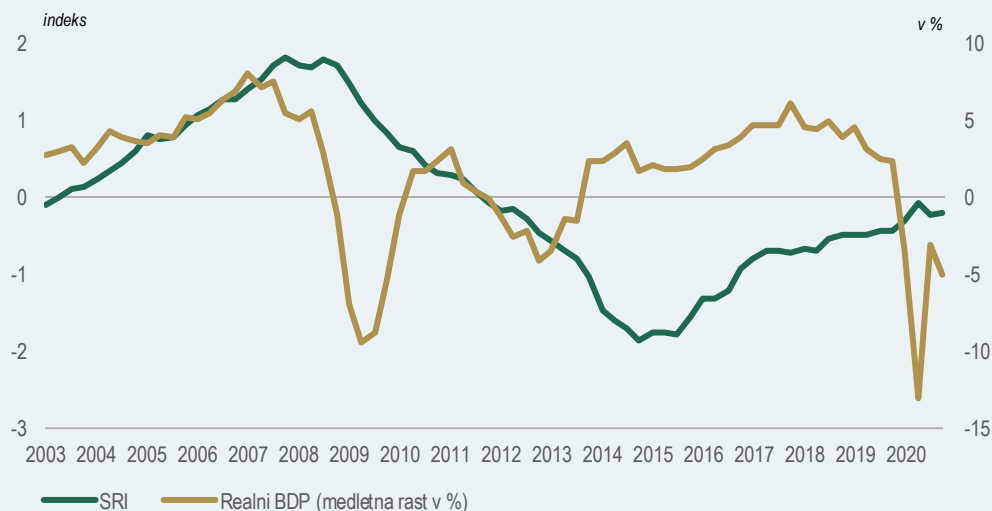
Opomba: Veliki padci realne rasti BDP običajno sovpadajo z velikimi porasti FCI. FCI odraža pojave finančnih negotovosti s kratkoročnimi učinki. FCI – leva os; rast BDP v % – desna os.

Vir: Banka Slovenije.

²⁸ Angl. macroprudential stance.

²⁹ Angl. Growth-at-Risk.

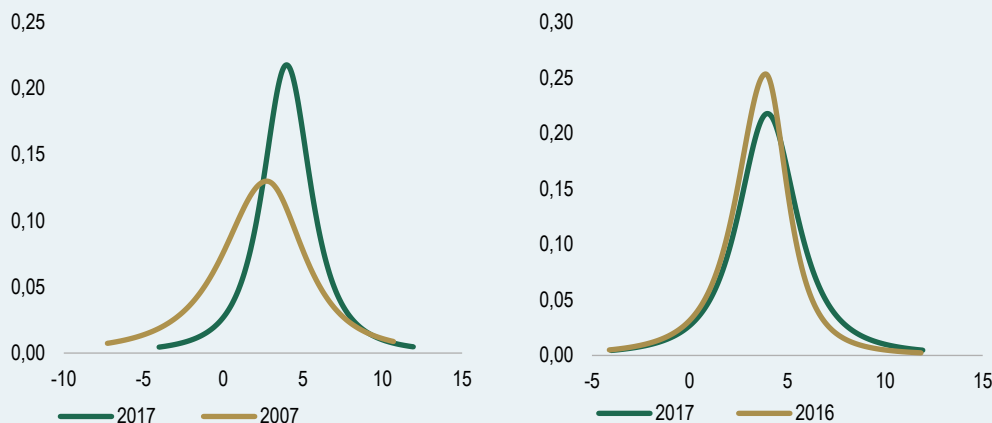
Slika 25: Indeks sistemskega tveganja (SRI) in letna realna rast BDP

Opomba: Domači kazalnik sistemskega tveganja (SRI) je negativno povezan z rastjo BDP, vendar je primerjavi s slednjim manj spremenljiv, saj zajema razlike v finančnih neravnovesjih in ranljivosti s srednjeročnimi posledicami. SRI je sestavljeni indeks šestih kazalnikov zgodnjega opozarjanja. SRI – leva os; rast BDP v % – desna os.
Vir: Banka Slovenije.

Tvegana rast se izračuna ob različnih predpostavkah modelskih parametrov, časovna dinamika napovedanih stopenj rasti BDP pa kaže, da se tveganje negativne rasti v času spreminja veliko močnejše kot tveganje v pozitivno smer. Ob upoštevanju teh ugotovitev je bila narejena primerjava porazdelitve realne rasti slovenskega BDP med letoma 2007 in 2017 ter med letoma 2016 in 2017. Vidno je, da sta porazdelitvi v letih 2016 in 2017 (leti ekspanzije) precej bolj simetrični. Po drugi strani porazdelitev rasti v letu 2007 (označeno kot predkrizno obdobje) nakazuje večjo verjetnost recesije v primerjavi z letom 2017.

Sliki 26 in 27: Primerjava nesimetričnosti pogojne porazdelitve v letih recesije (leva slika) in ekspanzije (desna slika)

Vir: Banka Slovenije.

Model tvegane rasti je lahko močno orodje za analizo finančne stabilnosti, saj omogoča dinamično kvantifikacijo makrobonitetnih ukrepov in njihovih učinkov ter časovnih interakcij na kratki in srednji rok. Prednost pristopa GaR za makrobonitetno politiko je v tem, da fleksibilno zajema nelinearno interakcijo med šoki, finančnimi pogoji in ekonomskimi razmerami, kot jih napoveduje teorija, ter tako ponuja pomoč pri vodenju makrobonitetne politike.³⁰ Nedavne študije zagotavljajo dokaze o pozitivnih učinkih makrobonitetne politike na levi rep porazdelitve rasti BDP.³¹ Tovrstne analize naj bi bile sčasoma vključene tudi v oceno makrobonitetne politike v Sloveniji.

³⁰ Obdobja nizkih prihodnjih stopenj rasti na repu porazdelitve bi tako nakazovala na velika negativna tveganja, makrobonitetna naravnost bi postala ohlapna (ali rahlajoča) in obratno.

³¹ Glej npr. Duprey, T., and Uebfeldt, A. (2020). Managing GDP Tail Risk, Staff Working Papers 20-3, Bank of Canada.

3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge

Vsebinsko področje reševanja bank in jamstva za vloge je urejeno v več pravnih aktih Evropske Unije. 4. aprila 2001 je bila sprejeta Direktiva 2001/24/ES³² o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, 15. maja 2014 pa še Direktiva 2014/59/EU³³ o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij. Ključno vlogo v okviru reševanja bank igrajo organi za reševanje, pristojni za uporabo instrumentov za reševanje in izvajanje pooblastil za reševanje. Pomembno novost v tem okviru je prinesla Uredba (EU) št. 806/2014³⁴ z dne 15. julija 2014, ki je določila enotna pravila in postopek za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje. Na področju jamstva za vloge je z vidika pravnih aktov Evropske Unije ključna predvsem Direktiva 2014/49/EU³⁵ z dne 16. aprila 2014, ki je določila pravila in postopke v zvezi z ustanovitvijo in delovanjem sistemov jamstva za vloge.

Reševanje bank

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank (ZRPPB-1)³⁶ izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašata Direktiva 2001/24/ES in Direktiva 2014/59/EU. ZRPPB-1 ureja pristojnosti in postopke, ki jih vodi Banka Slovenije pri izvajanju nalog in pooblastil organa za reševanje bank, načrtovanje reševanja bank, postopek reševanja in pooblastila v zvezi z uporabo ukrepov za reševanje, ter postopke prisilnega prenehanja banke (prisilna likvidacija in stečaj). Cilji reševanja banke so, da se z uporabo ukrepov za reševanje zagotovi nadaljevanje izvajanja kritičnih funkcij, preprečijo resnejši negativni vplivi na finančno stabilnost, zaščitijo javna sredstva, zaščitijo vlagatelji iz naslova zajamčenih vlog in investitorji iz naslova zajamčenih terjatev, ter premoženje in sredstva strank. Z Uredbo (EU) št. 806/2014 je bil ustanovljen Enotni odbor za reševanje (SRB).³⁷ V Banki Slovenije v skladu z ZRPPB-1 in Uredbo 806/2014/EU izvajamo naloge in pooblastila v zvezi z reševanjem, razen nalog in pristojnosti, za katere je v skladu z Uredbo 806/2014/EU pristojen in odgovoren SRB.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank.

V Banki Slovenije smo se v letu 2021 osredotočili predvsem na pripravo in osveževanje načrtov reševanja, v katerih se določijo ukrepi za reševanje ali prisilno prenehanje, ki bi se lahko izvedli v bankah, če bi te propadale. V Banki Slovenije samostojno pripravljamo načrte reševanja za banke v naši pristojnosti in sodelujemo v internih reševalnih skupinah SRB pri vzpostavitvi in osveževanju načrtov mednarodnih bančnih skupin, prisotnih v Sloveniji. SRB je pristojen za pripravo načrtov reševanja bank in bančnih skupin, ki so pod neposrednim nadzorom ECB, in drugih čezmejnih bančnih skupin. Med te so v letu 2021 spadale NLB, NKBM, Gorenjska banka, Unicredit, Intesa Sanpaolo, Sparkasse (članica skupine Erste), Addiko in Sberbank. Priprava načrtov reševanja za banke v pristojnosti SRB se izvaja v okviru internih

³² Uradni list EU, L 125, 5. maj 2001, str. 15–23, s spremembami.

³³ Uradni list EU, L 173, 12. junij 2014, str. 190–348, s spremembami.

³⁴ Uradni list EU, L 225, 30. julij 2014, str. 1–90, s spremembami.

³⁵ Uradni list EU, L 173, 12. junij 2014, str. 149–178, s spremembami.

³⁶ Uradni list RS, št. 92/21.

³⁷ Več o Enotnem odboru za reševanje v poglavju 3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir.

reševalnih skupin ob sodelovanju nacionalnih organov za reševanje iz držav, kjer je prisotna posamezna članica bančne skupine. Sodelovanje v internih reševalnih skupinah poteka v obliki izmenjave dokumentov, rednih telekonferenc in srečanj. V Banki Slovenije smo pristojni za pripravo načrtov reševanja za banke, ki ne spadajo v pristojnost SRB. Med te so v letu 2021 spadale Deželna banka Slovenije, Delavska hranilnica, Hranilnica Lon in Hranilnica Vipava. V Banki Slovenije pri pripravi načrta reševanja za skupino OTP, katere članica je tudi SKB banka, sodelujemo z Madžarsko centralno banko, ki je pristojni reševalni organ za to skupino.

Načrte reševanja bank v Sloveniji smo osvežili skladno s predvideno časovnico.

Nadgradnja načrtov reševanja v pristojnosti SRB je v letu 2021 potekala s poudarkom na nadaljnji podrobnejši opredelitvi postopkov v primeru uporabe instrumenta reševanja s sredstvi upnikov (angl. bail-in), zagotovitvi nemotenega dostopa do kritičnih infrastruktur finančnih trgov in postopkom za zagotavljanje operativne kontinuitete banke v reševanju, kot tudi izračunu MREL v skladu z novo politiko MREL. Stopnja kompleksnosti oziroma razvitosti načrtov reševanja posameznih bank v pristojnosti SRB je bila v letu 2021 različna. Razlogi so predvsem v razlikah velikosti bank in obdobju vključenosti banke v proces načrtovanja reševanja. V letu 2021 je ena banka s sedežem v Republiki Sloveniji prešla v pristojnost SRB. V načrte reševanja bank v pristojnosti SRB so bile vključene tudi reference na stresne teste. Poudarek pri načrtih reševanja je bilo tudi prilagajanje na spremenjene pogoje izpolnjevanja internih MREL zahtev iz Direktive 2014/59/EU. V letu 2021 se je nadaljeval tudi proces približevanja pristopov načrtovanja reševanja za banke v pristojnosti SRB in banke v pristojnosti nacionalnih reševalnih organov. Načrte reševanja v pristojnosti Banke Slovenije smo nadgradili z izračunom MREL v skladu z novo politiko MREL ter jih predstavili bankam skupaj z zahtevami glede kapitala in kvalificiranih obveznosti.

Z Uredbo (EU) št. 806/2014 je bil ustanovljen Enotni sklad za reševanje (SRF).

SRF je v lasti SRB, ki sklad tudi upravlja. SRB sklad uporablja za namene zagotavljanja učinkovite uporabe instrumentov za reševanje in izvajanja pooblastil za reševanje ter v skladu s cilji reševanja in načeli, ki urejajo reševanje, iz Uredbe (EU) št. 806/2014. Polni se v skladu s pravili o prenosu sredstev zbranih na nacionalni ravni v SRF, kot so določena v Sporazumu o prenosu in vzajemnosti prispevkov v okviru enotnega sklada za reševanje.³⁸ Ciljna raven SRF predvideva doseganje razpoložljivih finančnih sredstev sklada v višini vsaj 1 % zneska kritih vlog vseh kreditnih institucij z dovoljenjem v vseh sodelujočih državah članicah do 1. januarja 2024.

Skupna velikost SRF je po vplačilih leta 2021 dosegla višino 52,44 mrd EUR.

Skupna vplačila v SRF so leta 2021 znašala 10.414 mrd EUR, od tega je prispevek bank iz Republike Slovenije znašal 8,5 mio EUR.³⁹

Od ustanovitve SRF njegova sredstva še niso bila uporabljena.

V Banki Slovenije od konca marca 2015 upravljamo poseben Sklad za reševanje bank, ki smo ga vzpostavili na podlagi Zakona o organu in skladu za reševanje bank.

⁴⁰ Sklad je namenjen financiranju ukrepov prisilne likvidacije po ZRPPB-1, ki jih Banka Slovenije lahko izreče bankam. Postopek prisilne likvidacije banke je postopek prenehanja banke kot pravne osebe, ki ga izvede Banka Slovenije, zato da se zaključijo posli banke in poplačajo njene obveznosti do upnikov iz pogodb o opravljanju bančnih storitev, finančnih storitev in dodatnih finančnih storitev, ki jih je opravljala banka na

³⁸ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o prenosu in vzajemnosti prispevkov v okviru enotnega sklada za reševanje (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/15 in 15/15 – popr.).

³⁹ Podrobnejša specifikacija vplačil v SRF po državah je na razpolago na spletnih straneh SRB.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 97/14, 91/15, 44/16 – ZRPPB in 27/17.

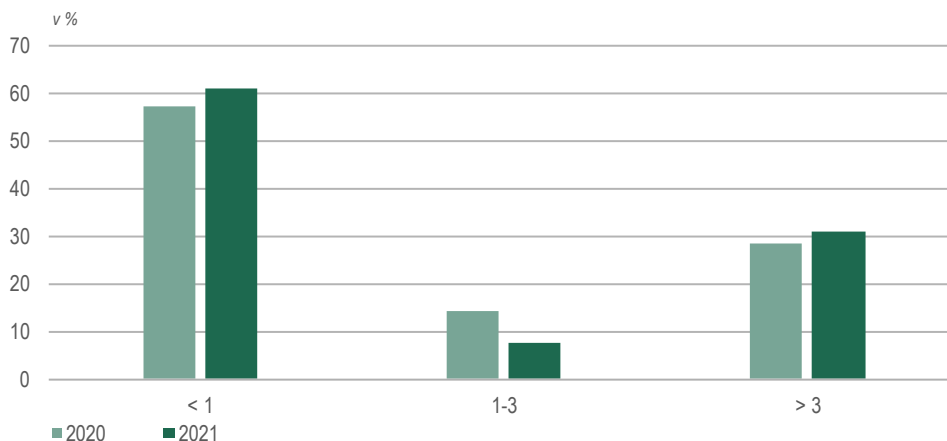
podlagi dovoljenja za opravljanje storitev banke v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo. Ciljna raven sredstev sklada znaša 2,3 odstotka vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji po stanju na dan 30. septembra 2014, pri čemer so se sredstva v višini 1,3 odstotka vsote vseh zajamčenih vlog zagotovila z vplačanimi ustanovnimi denarnimi sredstvi, za sredstva v višini enega odstotka vsote vseh zajamčenih vlog pa banke zagotavljajo likvidna sredstva kot zavarovanje za izredno vplačilo denarnih sredstev.

V Banki Slovenije upravljamo slovenski Sklad za reševanje bank.

V Banki Slovenije sredstva Sklada za reševanje bank, v skrbi za čim nižje stroške upravljanja, upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za jamstvo vlog. Sklad za reševanje bank in Sklad za jamstvo vlog imata v skupnem skladu (Sklad za reševanje in jamstvo vlog) delež, sorazmeren višini njunih naložb v seštevku naložb obeh skladov. Banke so v Sklad za reševanje bank marca 2015 vplačale ustanovna denarna sredstva v višini 191,1 mio EUR. Dodatnih vplačil v sklad po tem ni bilo.

Sredstva skupnega sklada se nalagajo v likvidne državne, regionalne, agencijske in podjetniške dolžniške instrumente, pri čemer so naložbe praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Ker so bile obrestne mere denarnega trga tudi v letu 2021 negativne, smo sredstva skupnega sklada namesto nalaganja v kratkoročne depozite pustili na računu pri Banki Slovenije, kjer je bila obrestna mera prav tako negativna (obrestna mera mejnega depozita), a višja od obrestnih mer na denarnem trgu. Poleg tega je skupni sklad v luči investiranja v donosnejše obveznice ohranjal obrestno izpostavljenost (modificirano trajanje) relativno blizu zgornje dovoljene ravni. Glede na ročnost je bilo 61 % naložb skupnega sklada v razredu z zapadlostjo do enega leta, 8 % v razredu z zapadlostjo med enim letom in tremi leti ter 31 % v razredu z zapadlostjo nad tremi leti.

Slika 28: **Struktura skupnega sklada po razredih ročnosti**

Vir: Banka Slovenije.

Vrednost Sklada za reševanje bank je konec leta 2021 znašala 190,9 mio EUR, vrednost skupnega sklada pa 312,7 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za reševanje bank je bil leta 2021 negativen v višini 1.644.798 EUR, čisti poslovni izid skupnega sklada pa negativen v višini 2.593.167 EUR, kar je predvsem posledica splošnega porasta tržnih donosnosti nemških državnih obveznic v letu 2021. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za reševanje bank.⁴¹

Sklad za reševanje bank preneha delovati 31. decembra 2024. Od vzpostavitve Sklada za reševanje bank njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Jamstvo za vloge

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o sistemu jamstva za vloge (ZSJV)⁴² izvajamo naloge in pristojnosti v zvezi s sistemom jamstva za vloge kot organ Republike Slovenije za jamstvo vlog. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenaša Direktiva 2014/49/EU. Banka Slovenije je v skladu z ZSJV vzpostavila in upravlja sistem jamstva za vloge, ki zagotavlja jamstvo za vloge vlagatelja v primeru nerazpoložljivosti vlog pri banki. Jamstvo za vloge se zagotavlja z izplačilom kritja zajamčenih vlog vlagateljem ali z drugimi ukrepi, s katerimi se ohranja dostop vlagateljev do zajamčenih vlog v primeru reševanja ali prisilnega prenehanja banke. Na podlagi ZSJV so vloge v posamezni banki ali hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji zajamčene do višine 100.000 evrov. Rok za izplačilo kritja zajamčenih vlog je v letu 2021 znašal deset delovnih dni od objave odločbe Banke Slovenije o nerazpoložljivosti vlog (deset delovnih dni znaša v prehodnem obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023, od 1. januarja 2024 pa bo znašal sedem delovnih dni).

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za jamstvo vlog.

V letu 2021 smo nadaljevali periodično testiranje zajema podatkov o zajamčenih vlogah pri bankah v Republiki Sloveniji. V okviru medinstitucionalnega sodelovanja smo z Ministrstvom za finance nadaljevali dialog o finančni kapaciteti sistema jamstva za vloge in postopkih v primeru izplačila zajamčenih vlog. Sodelovanje z Ministrstvom za finance je vključevalo tudi izmenjavo strokovnih stališč glede vzpostavitve Evropske sheme za jamstvo vlog (EDIS).

⁴¹ Letna poročila Sklada za reševanje bank so objavljena na naših spletnih straneh.

⁴² Uradni list RS, št. 27/16 in 17/22.

V Banki Slovenije smo v okviru upravljanja sistema jamstva za vloge vzpostavili Sklad za jamstvo vlog. Sklad se lahko uporabi za izplačilo kritja zajamčenih vlog in financiranje ukrepov reševanja ali prisilnega prenehanja, s katerimi se vlagateljem zagotavlja ohranitev dostopa do zajamčenih vlog. Financiranje sklada se primarno zagotavlja z rednimi prispevki bank. Sklad mora najpozneje do 3. julija 2024 razpolagati s sredstvi v višini 0,8 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji (ciljna raven sklada). Če razpoložljiva sredstva sklada ne bi zadoščala za izplačilo kritja zajamčenih vlog ali poplačilo drugih obveznosti sklada, se bankam naloži vplačilo izrednih prispevkov v sklad. Financiranje sklada se zagotavlja še s prihodki od naložb sklada, zadolževanjem na trgu in s pridobivanjem posojil iz drugih virov v skladu z ZSJV. ZSJV poleg tega predvideva tudi možnost izrednega likvidnostnega posojila skladu s strani Banke Slovenije, ter kratkoročno posojilo s strani Republike Slovenije, če sklad na podlagi prej omenjenih virov ne bi mogel pravočasno zagotoviti zadostnih sredstev za izpolnitev obveznosti.

Vrednost Sklada za jamstvo vlog je konec leta 2021 znašala 121,8 mio EUR. V letu 2021 so banke v Sklad za jamstvo vlog vplačale prispevke v skupni višini 26,8 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za jamstvo vlog je bil leta 2021 negativen v višini 961.369 EUR. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za jamstvo vlog.⁴³ V Banki Slovenije sredstva Sklada za jamstvo vlog upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za reševanje bank (poglavje Reševanje bank).

Od vzpostavitve Sklada za jamstvo vlog njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Vloge pri bankah iz držav članic Evropskega gospodarskega prostora (EGP), ki bančne storitve v Republiki Sloveniji opravljajo prek podružnice ali neposredno, so zajamčene po sistemu zajamčenih vlog v državi članici, kjer je sedež banke. Sistem jamstva za vloge v Republiki Sloveniji na zahtevo in v imenu sistema jamstva za vloge druge države članice izvede izplačilo kritja zajamčenih vlog, vplačanih pri podružnici banke te države članice v Republiki Sloveniji. Sistem jamstva za vloge te države članice zagotovi sredstva v višini kritja zajamčenih vlog, ki bodo izplačane v Republiki Sloveniji, ter vse potrebne informacije in navodila za izvedbo izplačila kritja zajamčenih vlog podružnice.

Banka Slovenije je sopodpisnica multilateralnega sporazuma Evropskega združenja jamstvenih shem (EFDI), ki ureja sodelovanje med sistemi jamstva za vloge.⁴⁴ Na območju Republike Slovenije sta lahko v letu 2021 finančne storitve opravljali dve podružnici bank držav EGP.

3.6 Bankovci in kovanci

Oskrba trga z gotovino je ena izmed ključnih nalog Banke Slovenije. Od uvedbe evra do 31. decembra 2021 smo dali v obtok neto 12,9 mrd EUR gotovine, od tega je bilo 12,8 mrd EUR bankovcev (475,1 mio kosov) in 128,4 mio EUR kovancev (481,2 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (293,7 mio kosov), sledijo pa jim apoeni za 10 EUR (112,4 mio kosov), 50 EUR (90,7 mio kosov), 200 EUR (7,7 mio kosov) in 500 EUR (630,9 tisoč kosov). Pri obeh preostalih apoeh (100 EUR in 5 EUR) je bila od uvedbe evra prisotna negativna neto izdaja bankovcev (število izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vrnjenih bankovcev). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje obsegata kovanca za en evrski cent (153,7 mio kosov) in dva evrska centa (101,9 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoenu za

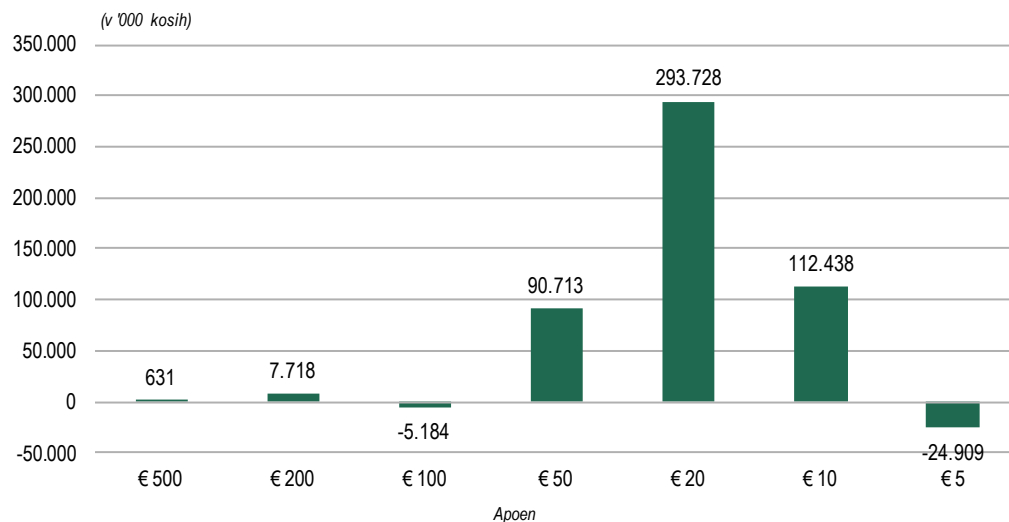
⁴³ Letna poročila Sklada za jamstvo vlog so objavljena na naših [spletnih straneh](#).

⁴⁴ Več o EFDI Home – Host Multilateral Agreement na [povezavi](#).

petdeset evrskih centov (15,5 mio kosov). Oskrbo države z evrsko gotovino smo zagotavljali iz centralnega gotovinskega centra in prek depojev bankovcev.

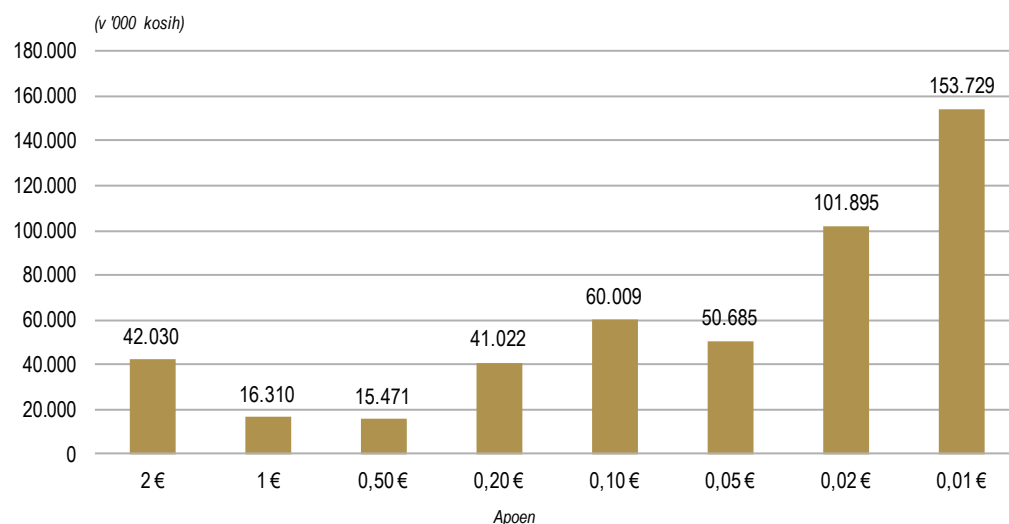
Od uvedbe evra do 31. decembra 2021 smo dali v obtok neto 12,9 mrd EUR gotovine.

Slika 29: **Neto izdani bankovci po apoeh na dan 31. decembra 2021**

Vir: Banka Slovenije.

Slika 30: **Neto izdani kovanci po apoeh na dan 31. decembra 2021**

Vir: Banka Slovenije.

Na podlagi Zakona o priložnostnih kovancih smo za Republiko Slovenijo opravljali posle priprave, izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev.⁴⁵ V obtok smo izročili spominski kovanec za 2 EUR ob 200. obletnici ustanovitve Deželnega muzeja za Kranjsko, prvega muzeja na Slovenskem (nakovanih 1 mio kosov), zbirateljske kovance ob 300. obletnici Škofjeloškega pasijona (nakovanih 500 zlatnikov,

⁴⁵ Več v rubriki Numizmatika na naših [spletnih straneh](#).

1.000 srebrnikov in 47.250 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR) in zbirateljske kovance ob **30. obletnici državnosti Republike Slovenije** (nakovanih 750 zlatnikov, 1.250 srebrnikov in 51.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR). Za numizmatične namene smo izdali zbirko kovancev z letnico 2021 v navadni in posebni tehniki kovanja z visokim sijajem (angl. proof) in spominski kovanec za 2 EUR in zbirateljski kovanec za 3 EUR (oba izdelana v tehniki visokega sijaja). Numizmatični izdelki, ki smo jih izdali skupaj z Republiko Slovenijo, so (bili) na voljo na naši blagajni in v izbranih poslovalnicah obeh naših agentov za prodajo numizmatičnih izdelkov, v Deželni banki Slovenije, d. d., in družbi Moro & Kunst, d. o. o.

V Banki Slovenije smo leta 2021 izročili v obtok spominski kovanec ob 200. obletnici ustanovitve Deželnega muzeja za Kranjsko, prvega muzeja na Slovenskem, zbirateljske kovance ob 300. obletnici Škofjeloškega pasijona in zbirateljske kovance ob 30. obletnici državnosti Republike Slovenije.

Fotografija 1: Zbirateljski kovanci, izdani ob 300. obletnici Škofjeloškega pasijona (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)

Fotografija 2: Zbirateljski kovanci, izdani ob 30. obletnici državnosti Republike Slovenije (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)

Fotografija 3: Spominski kovanec, izdan ob 200. obletnici ustanovitve Deželnega muzeja za Kranjsko, prvega muzeja na Slovenskem

Fotografija 4: Zbirka slovenskih kovancev 2021

Ob posebnih priložnostih izdajamo tudi medalje, ki so prav tako cenjene med numizmatiki. Oktobra 2021 smo tako 30. obletnico ustanovitve Banke Slovenije zaznamovali z izdajo zlata in srebrne medalje (nakovanih 500 zlatih in 1.000 srebrnih). Za razliko od spominskih in zbirateljskih kovancev medalje niso zakonito plačilno sredstvo, imajo le numizmatično vrednost. Do zdaj smo izdali tri medalje, in sicer ob 10. obletnici uvedbe tolarja ter ob 20. in 30. obletnici ustanovitve Banke Slovenije. V okviru praznovanja 30. obletnice Banke Slovenije smo dali na voljo tudi posebne complete medalj, v katerih so bile po dve zlata in dve srebrni medalji ob 20. in 30. obletnici Banke Slovenije (skupaj 4 medalje).

Oktobra 2021 smo izdali zlato in srebrno medaljo ob 30. obletnici Banke Slovenije.

Fotografija 5: Zlata in srebrna medalja ob 30. Obletnici Banke Slovenije

V Banki Slovenije smo opravili 366 menjav tolarskih bankovcev in bonov (leta 2020: 577 menjav tolarskih bankovcev in bonov). V letu 2021 se je iz obtoka skupaj vrnilo za 149,3 tisoč EUR tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov (leta 2020: 118,6 tisoč EUR). Do 31. decembra 2021 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,7 mio EUR. Vrednostne bone in tolarske bankovce je mogoče zamenjati na našem blagajniškem okencu brez časovne omejitve, medtem ko tolarskih kovancev v skladu z Zakonom o uvedbi eura od 3. januarja 2017 ni več mogoče zamenjati.

Konec leta 2021 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,7 mio EUR.

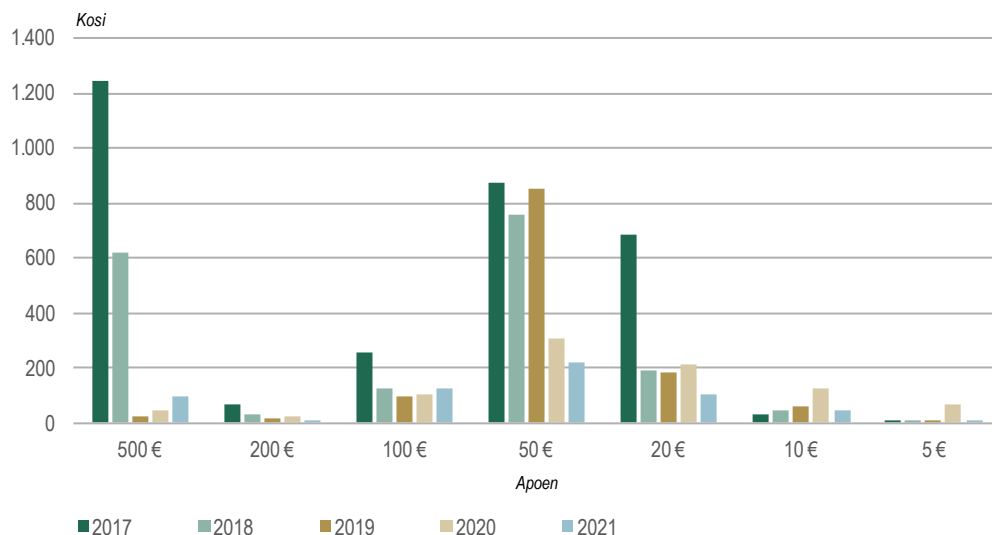
V okviru Evrosistema se zavedamo občutljivosti okolja in klimatskih sprememb, zato morajo vsi akreditirani proizvajalci, ki sodelujejo v proizvodni verigi bankovcev, izpolnjevati zahteve ISO 14001 o ravnanju z okoljem ter OHSAS 18001 o varnosti in zdravju pri delu. Da bi se zmanjšal negativni vpliv bankovcev na okolje, merjen v skladu z ISO 14040 – Ravnanje z okoljem: ocenjevanje življenjskega cikla, je bil pri proizvodnji bankovcev za leto 2021, ki smo jih naročili pri izbrani tiskarni, uporabljen papir, izdelan izključno iz trajnostno pridelanega bombaža (organska in integrirana proizvodnja, poštena trgovina), ob tem pa se skupaj z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami Evrosistema, z uporabo novih materialov trudimo podaljšati življenjsko dobo bankovcev. Dlje kot so bankovci v obtoku, manjši je njihov negativni vpliv na okolje.

V naši števnici smo prešteli 118,9 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2020: 124,8 mio kosov bankovcev in kovancev). V letu 2021 smo prešteli 118,6 mio kosov bankovcev in 0,3 mio kosov kovancev (leta 2020: 124,5 mio kosov bankovcev in 0,3 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku smo izločili in uničili skupno 13,7 mio kosov bankovcev (leta 2020: 17,6 mio kosov bankovcev). Na zmanjšanje količin obdelanih bankovcev in kovancev v lanskem letu so podobno kot v letu prej neposredno vplivale omejitve povezane z epidemijo korona virusa. Zaradi zaprtja številnih prodajnih mest je bila potrošnja nižja, s tem pa tudi uporaba gotovine, zato se je je manj vrnilo tudi v Banko Slovenije.

S kontrolami delovanja naprav za obdelavo gotovine ter izvajanjem izobraževanj na področju preverjanja pristnosti in primernosti gotovine skrbimo, da naprave in usposobljeni zaposleni prepoznajo ponaredke ter se tako iz obtoka umaknejo vsi ponarejeni bankovci in kovanci. Leta 2021 je bilo iz obtoka umaknjenih⁴⁶ 598 kosov ponarejenih bankovcev in 2.475 kosov kovancev, leta 2020 pa 887 kosov bankovcev in 2.622 kosov kovancev. Število odkritih ponaredkov je bilo na najnižji ravni od leta 2002. Največji del ponarejenih bankovcev v količinski strukturi predstavlja bankovec za 50 EUR (37 %), pri ponarejenih kovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR (90 % količinski delež). Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča Republiko Slovenijo v skupino držav z manjšim številom odkritih ponaredkov. Leta 2021 je bilo odkritih tudi 26 kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji in hrvaška kuna), leta 2020 pa 177 kosov. Kakovost ponarejene tuje gotovine ostaja na približno enaki ravni.

⁴⁶ Po podatkih Nacionalnega analitskega centra za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance. Njuno pooblastilo izhaja iz Uredbe (ES) št. 1338/2001.

Slika 31: Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev, umaknjenih iz obtoka

Vir: Banka Slovenije.

Okvir 6: Poslovanje v času epidemije

Vpliv pandemije covid-19 na povpraševanje po gotovini se je leta 2021 v primerjavi z 2020 zmanjšal. Predvsem v prvem in manj v drugem valu pandemije covid-19 smo opazili znatno povečanje povpraševanja po gotovini, predvsem na račun gotovine kot hranilca vrednosti, medtem ko se je uporaba gotovine kot plačilnega sredstva znižala.

V letu 2021 se je povpraševanje po gotovini še dodatno umirilo, vendar pa je ostalo na višjih ravneh kot v letih pred pandemijo covid-19. To potrjujejo povprečna neto izdaja gotovine ter zneski vseh transakcij in posamičnih dvigov na bankomatih. Slednji ostajajo na približno 150 EUR, pred začetkom pandemije pa je bil povprečen znesek posamičnega dviga nekaj pod 120 EUR. Tako kot od začetka pandemije smo torej tudi v letu 2021 bankomate obiskali manj pogosto, pri tem pa smo v povprečju dvignili višje zneske.

ECB je julija 2021 objavila [študijo](#), v kateri ugotavljajo, da se virus SARS-CoV-2 z gotovine na človeški prst prenaša v količinah, ki so manjše od potrebnih za okužbo, zato je možnost prenosa okužbe tako preko bankovcev kot kovancev izredno nizka, nižja ob možnosti prenosa prek železa ali plastike. ECB nadalje ugotavlja, da je vedno več dokazov, da se virus večinoma širi prek respiratornih tekočin in zraka (aerosoli). Na podlagi rezultatov testiranja, znanstvene literature in tudi predhodnih ugotovitev o prenosu ptičje in prašičje gripe je ECB zaključila, da je nevarnost prenosa okužbe prek gotovine izredno nizka in je zato ta varna za uporabo.

V Banki Slovenije smo z ustreznimi preventivnimi ukrepi tudi v letu 2021 zagotavljali nemoteno delovanje gotovinskega poslovanja ves čas trajanja epidemije covid-19 in bomo nadaljevali tudi v primeru morebitnih novih izbruhov okužb kot tudi sicer.

V okviru rednih aktivnosti izvajamo tudi naloge vezane na izobraževanje s področja preverjanja pristnosti in primernosti evrske gotovine. Da bi bil omenjeni program čim bolj dostopen širšemu krogu ljudi, vključno s profesionalnimi uporabniki gotovine, smo v ta namen pripravili in razvili e-učno orodje, dostopno na [spletni strani Banke Slovenije](#).

Banka Slovenije želi s tem brezplačnim orodjem spodbuditi banke, hranilnice, menjalnice in tudi trgovce, da se njihovi zaposleni usposobijo ali zgolj obnovijo svoje znanje s področja preverjanja pristnosti in primernosti evrske gotovine. Poseben poudarek je na prepoznavanju osnovnih značilnosti evrskih bankovcev in evrskih kovancev, njihovih zaščitnih elementih in prepoznavanju ponaredkov, zato izobraževanje priporočamo vsem blagajnikom.

3.7 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so infrastruktura finančnega trga, ki omogoča prenos denarnih sredstev in vrednostnih papirjev ter je temeljni sestavni del finančnega sistema. Z učinkovitim, neprekinjenim in varnim procesiranjem velikega števila in velikih vrednosti finančnih transakcij (tj. izmenjavo in poravnavo plačil ter vrednostnih papirjev) pomembno prispevajo k nemotenemu delovanju finančnih trgov ter s tem k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva.

V Banki Slovenije omogočamo tržnim udeležencem poravnavo v netveganem centralnobančnem denarju v infrastrukturi TARGET Services. V tem okviru upravljamo plačilni sistem TARGET2-Slovenija, znotraj katerega udeležencem vodimo poravnalne račune za poravnavo plačil velikih vrednosti, namenske denarne račune za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji na vseevropski platformi za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji TARGET2-Securities (T2S) ter namenske denarne računa za poravnavo takojšnjih plačil na vseevropski infrastrukturi za poravnavo takojšnjih plačil v evrih TARGET Instant Payment Settlement (TIPS). V infrastrukturo TARGET Services smo vključeni tudi kot udeleženec. Ob tem slovenskim bankam in hranilnicam omogočamo dostop do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila malih vrednosti. Kot nadzornik zagotavljamo skladnost plačilnih in poravnalnih sistemov, ponudnikov plačilnih storitev in storitev izdajanja elektronskega denarja ter menjalcev z zahtevami zakonodaje. Delujemo tudi kot usmerjevalec (tj. katalizator) aktivnosti tržnih deležnikov na področju plačil in tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje.

V letu 2021, ki ga je še vedno zaznamovala epidemija koronavirusa, smo navedene naloge kljub oteženim okoliščinam izvajali nemoteno, tudi z delom na daljavo.

Upravljanje plačilnih infrastruktur

Ob koncu leta 2021 smo v plačilnem sistemu TARGET2-Slovenija vodili poravnalne račune 18 slovenskim udeležencem (enako kot ob koncu leta 2020), ki so v celem letu poravnali 1.084.570 transakcij (11,2 % več kot v letu 2020) v vrednosti 480,11 mrd EUR (1,4 % več kot v letu 2020). Za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v T2S smo za 11 slovenskih udeležencev (enako kot ob koncu leta 2020) skupaj vodili 23 denarnih

računov, prek katerih je bilo v 39.134 transakcijah (21,5 % manj kot v letu 2020) poravnanih za 13,01 mrd EUR poslov z vrednostnimi papirji (18,4 % več kot v letu 2020). Za poravnavo takojšnjih plačil v TIPS pa smo za vsakega od 11 slovenskih udeležencev (devet več kot ob koncu leta 2020) vodili po en denarni račun, prek katerih je bilo poravnanih 87.361 transakcij v vrednosti 94,93 mio EUR.⁴⁷

Leta 2021 so slovenski udeleženci v TARGET2-Slovenija poravnali 1.084.570 transakcij v vrednosti 480,11 mrd EUR, na denarnih računih T2S 39.134 transakcij v vrednosti 13,01 mrd EUR, na denarnih računih TIPS pa 87.361 transakcij v vrednosti 94,93 mio EUR.

Na področju čezmejnih plačil malih vrednosti smo kreditnim institucijam v Sloveniji omogočali, da prek nas izmenjujejo kreditna plačila SEPA z več kot 5.000 in direktne obremenitve SEPA z več kot 4.000 ponudniki plačilnih storitev iz EU.

V letu 2021 smo sodelovali pri nadaljnjem razvoju TARGET Services kot infrastrukture finančnega trga v lasti in upravljanju Evrosistema s poudarkom na projektu konsolidacije obstoječega plačilnega sistema TARGET2 in platforme T2S. Projekt, katerega cilj je omogočiti evropski bančni skupnosti lažji dostop do storitev tržnih infrastruktur Evrosistema, zagotoviti učinkovitejše upravljanje likvidnosti in višjo raven varnosti, bo z migracijo udeležencev plačilnega sistema TARGET2 na novo tehnično platformo zaključen v novembru 2022. V njem sodeluje 25 evropskih centralnih bank in njihovih bančnih skupnosti, v slovenskem okolju pa v Banki Slovenije spremljamo potek vseh potrebnih prilagoditvenih aktivnosti slovenskih udeležencev plačilnega sistema TARGET2 in jim pri tem zagotavljamo potrebno strokovno pomoč. Aktivnosti v slovenskem okolju so v letu 2021 potekale v skladu z načrtom.

Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev

S ciljem zagotavljati učinkovito, neprekinjeno in varno delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev Banka Slovenije spremlja in analizira njihovo delovanje ter izdaja nadzorne ukrepe. V skladu z ZPlaSSIED nadziramo plačilne sisteme, kreditne institucije, plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja, v skladu z Zakonom o deviznem poslovanju (ZDP-2) menjalce, v skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) št. 909/2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah pa si pri izvajanju nadzora nad upravljavcem poravnalnega sistema nadzorniške pristojnosti delimo z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP).

V letu 2021 smo v skladu z ZPlaSSIED izdali po eno dovoljenje za izdajo elektronskega denarja in pridobitev kvalificiranega deleža, dve dovoljenji za opravljanje plačilnih storitev zaradi združitve ter registrirali enega ponudnika storitev zagotavljanja informacij o računih, v skladu z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389 smo dvema bankama izdali dovoljenji za izvzetje iz obveznosti od vzpostavitve nadomestnega mehanizma, v skladu z ZDP-2 pa smo izdali eno dovoljenje za opravljanje menjalniških poslov.

Nadaljevali smo nadzor implementacije varnostnih ukrepov pri kartičnih plačilih v okviru e-trgovine ter odpravljanja ovir na namenskih vmesnikih za dostop do plačilnih računov. Na področju plačilnih storitev smo izvedli celovit nadzor poslovanja ene hranilnice ter

⁴⁷ Primerjava z letom 2020 ni prikazana, ker sta se prvi slovenski banki v TIPS vključili decembra 2020, število transakcij v letu 2021 pa je znašalo 134 v vrednosti 370,57 tisoč EUR.

začeli tematski nadzor v treh bankah in eni hranilnici. Zaključili smo dva postopka nadzora upravljavcev plačilnih sistemov, v sklopu katerih smo preverili njuno skladnost z relevantnimi zakonskimi zahtevami. Zaključili smo tudi postopek nadzora, v sklopu katerega smo upravljanje enega plačilnega sistema preverili s ciljem podrobnega pregleda področja zagotavljanja kibernetске odpornosti. Izvedli smo tudi nadzor poslovanja treh menjalcev.

V letu 2021 smo v sodelovanju z ATVP zaključili prvi postopek nadzora centralne depotne družbe po Uredbi (EU) št. 909/2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah. V skladu z regulatorno zahtevo po vsakoletnem izvajanju nadzora smo v oktobru 2021 začeli z drugim postopkom nadzora iste centralne depotne družbe.

Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov

Tudi v letu 2021 smo nadaljevali usmerjanje aktivnosti tržnih deležnikov s ciljem izboljšati konkurenco in pospeševati razvoj trgov plačil in vrednostnih papirjev v skladu s politiko Evrosistema. Pri tem se osredotočamo na cilje, ki jih ponudniki in uporabniki storitev na omenjenih trgih ne morejo doseči sami ali pa zahtevajo širše usklajevanje zasebnih in javnih interesov, izhajamo pa iz svoje nevtralnosti, sistemskega pogleda, znanja, ugleda in dejstva, da ne nastopamo kot konkurent drugim udeležencem.

V letu 2021 smo s pomočjo pridobljenih evropskih sredstev začeli projekt analize trga plačil v Sloveniji. Njen namen je pridobiti poglobljen vpogled v stanje na trgu plačil malih vrednosti v Sloveniji ter oblikovati strategijo za povečanje učinkovitosti in konkurenčnosti trga plačil v Sloveniji. Ustanovili smo tudi posebno delovno skupino, ki je začela pripravo nabora predlogov ukrepov za boj proti sivi ekonomiji v Sloveniji v povezavi z načini plačevanja. Med naše redne aktivnosti pa spadajo spodbujanje harmonizacije z vseevropskimi (in globalnimi) praksami in standardi na področju upravljanja finančnega zavarovanja ter prizadevanja za dvig ravni kibernetске odpornosti tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje. V tem pogledu smo usmerjali aktivnosti tržnih deležnikov v okviru treh delovnih teles, in sicer Nacionalnega sveta za plačila, Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in finančno zavarovanje ter Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila.

V Banki Slovenije tržnim subjektom, katerih finančne rešitve temeljijo na sodobnih tehnologijah, prek Stičišča Banke Slovenije za finteht inovacije zagotavljamo pojasnila v zvezi z regulatornimi zahtevami, ki so v naši pristojnosti. V letu 2021 se je večina pojasnil nanašala na ponujanje storitev v povezavi s kriptosredstvi, pridobitev dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev ali storitev izdajanja elektronskega denarja ter na vpis v register ponudnikov storitev zagotavljanja informacij o računih. Svojo proaktivno vlogo na področju spodbujanja inovacij v finančnih storitvah nadgrajujemo tudi z aktivnostmi na mednarodni ravni, kjer sodelujemo v Evropskem forumu spodbujevalcev inovacij in v Mreži inovacij Banke za mednarodne poravnave. Dodatno dejavno sodelujemo z reprezentativnimi združenji tržnih deležnikov v okviru različnih tematskih dogodkov s področja finančnih tehnologij.

Digitalni evro bi bil centralnobančna digitalna valuta, ki bi predstavljala novo, digitalni dobi prilagojeno elektronsko obliko evra, ki bi ga izdal Evrosistem. Imetniki digitalnega evra bi – tako kot v primeru gotovine - imeli netvegano terjatev do centralne banke, digitalni evro pa gotovine ne bi nadomestil, temveč bi bil njen komplement.

Oktobra 2021 je Evrosistem začel z raziskovalno fazo projekta Digitalni evro, katere namen je odgovoriti na ključna vprašanja, povezana z izdajo digitalnega evra. Glavni cilji raziskovalne faze so opredeliti funkcionalnost digitalnega evra, razrešiti odprta pravna vprašanja, identificirati konkretne primere uporabe, poslovne modele in tehnične rešitve ter odločiti se o vlogi finančnih posrednikov v distribuciji digitalnega evra. Po koncu raziskovalne faze sledi odločitev o prehodu v izvedbeno fazo, v primeru končne pozitivne odločitve pa bi bil digitalni evro lahko na voljo najhitreje ob koncu leta 2026.

Digitalni evro vpliva na obsežen nabor deležnikov, zato je za uspeh projekta ključna njihova vključenost. V prvem koraku smo v okviru Evrosistema v januarju 2021 zaključili z javnim posvetovanjem glede pričakovanih lastnosti digitalnega evra, odziv več kot 8.000 zainteresiranih predstavnikov splošne in strokovne javnosti pa je bil rekorden v zgodovini Evrosistema. Zasebnost, varnost in možnost plačevanja z digitalnim evrom v celotnem evrskem območju so tako najbolj zaželeni lastnosti digitalnega evra, zainteresirana javnost pa pričakuje še nizke stroške uporabe (brezplačnost za potrošnike), preprostost in možnost povezovanja z obstoječimi plačilnimi rešitvami. Odnos z deležniki je Evrosistem v letu 2021 še poglobil, saj je bila v vsaki državi članici evrskega območja vzpostavljena lokalna fokusna skupina, kar nam omogoča vpogled v plačilne navade splošne javnosti in njeno mnenje glede digitalnega evra. Ob temu sodelujemo z bančnim sektorjem in industrijo v sklopu posvetovalne skupine za digitalni evro, ki služi izmenjavi mnenj o ključnih lastnostih digitalnega evra s tržnimi udeleženci.

Banka Slovenije s strokovnimi stališči sooblikuje zasnovo digitalnega evra v okviru delovnih teles Evrosistema. Hkrati zagotavljamo celovito in pravočasno seznanitev slovenske javnosti z napredkom na projektu, v ta namen pa smo v marcu 2021 organizirali javno razpravo s ciljem izmenjati stališča in poglede na izzive ter priložnosti, povezane z izdajo digitalnega evra. Hkrati smo v letu 2021 organizirali več dogodkov za predstavnike strokovne javnosti, ki so imeli možnost predstaviti svoje idejne rešitve in analize s področja digitalnega evra ter svoj pogled na možnosti implementacije digitalnega evra v slovenskem plačilnem prostoru.

Takojšnja plačila so tista, pri katerih prejemnik sredstva na svoj račun prejme takoj ali skoraj takoj po tem, ko plačilo odredi plačnik. Uporabnikom so na voljo 24 ur, vse dni v letu.

Leto 2021 je bilo pomembno za uveljavljanje takojšnjih plačil v Sloveniji, saj smo zabeležili visoki rasti števila in vrednosti takojšnjih plačil, trend rasti pa je pričakovan tudi v prihodnjih letih. Tako je delež takojšnjih plačil v letu 2021 znašal že 2,1 % števila in 0,2 % vrednosti vseh plačil v plačilnih sistemih, ki delujejo po slovenskem pravu, zaradi svojih lastnosti pa imajo takojšnja plačila velik potencial, da se uveljavijo kot učinkovita alternativa obstoječim načinom plačevanja.

Temeljna značilnost takojšnjih plačil so mrežni učinki, vsako povečevanje števila njihovih uporabnikov pa poveča koristi za celoten trg. Zato Evropska komisija in Evrosistem spodbujata aktivnosti tržnih deležnikov za povečanje rabe takojšnjih plačil, pri čemer plačilne rešitve ponudnikov iz EU, ki temeljijo na takojšnjih plačilih, še vedno nimajo vseevropskega dosega, ampak jih je mogoče uporabljati le v posameznih državah. Posledica razdrobljenosti je, da imajo v segmentu plačil na prodajnih mestih vodilno vlogo še vedno nadržani kartični ponudniki s sedežem zunaj EU.

Z namenom povečanja avtonomije evropskega trga plačil je v skladu s strateškimi usmeritvami Evropske komisije in Evrosistema na področju malih plačil zato vizija, da se takojšnja plačila celovito uveljavijo in postanejo nova »norma« na področju plačevanja. V skladu s tem v Banki Slovenije v okviru Nacionalnega sveta za plačila (NSP) podpiramo aktivnosti za razvoj učinkovitih rešitev vseevropskega značaja ter usmerjamo in spodbujamo tržne deležnike k preučitvi potencialov poslovnih modelov razvijajočih se evropskih pobud na področju plačevanja.

Ob tem v Banki Slovenije, s ciljem omogočati učinkovito izvrševanje takojšnjih plačil in zagotavljati vseevropsko dosegljivost zanje, od novembra 2018 slovenskim bankam in hranilnicam omogočamo, da se vključijo v infrastrukturo Evrosistema za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih TIPS. S tem jim omogoča, da lahko izvršijo takojšnja plačila z vsemi ponudniki plačilnih storitev v EU, ki so vključeni v TIPS. Do konca leta 2021 se je v TIPS vključilo že 11 slovenskih bank in hranilnic, Banka Slovenije sama pa storitve takojšnjih plačil omogoča proračunskim uporabnikom od aprila 2020 za domača, od oktobra 2021 pa tudi za čezmejna takojšnja plačila.

3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

V Banki Slovenije upravljamo tudi del deviznih rezerv ECB. Ob prevzemu evra 1. januarja 2007 smo del deviznih rezerv v ameriških dolarjih in zlatu prenesli na ECB (vrednost prenesenih deviznih rezerv je 31. decembra 2021 znašala 194,3 mio EUR). Glavni namen deviznih rezerv ECB je Evrosistemu zagotoviti zadostno likvidnost pri posegih na deviznem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse nacionalne centralne banke evrskega območja in jih skupaj z ECB tudi upravljajo.

Banka Slovenije in luksemburška centralna banka sta bili leta 2021 pri skupnem upravljanju deviznih rezerv ECB znova med najuspešnejšimi v Evrosistemu.

Skupaj z luksemburško centralno banko od 1. januarja 2007 upravljamo svoja deleža deviznih rezerv ECB, pri tem pa smo bili leta 2021, podobno kot leta 2020, med najuspešnejšimi med centralnimi bankami v Evrosistemu. Poleg deviznih rezerv, prenesenih na ECB, imamo naložen del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda v skladu z določbami 30. člena Protokola o Statutu ESCB in ECB vpoklicala dodatne devizne rezerve.

3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

V Banki Slovenije upravljamo lastne finančne naložbe s ciljem srednjeročno prispevati h krepitvi kapitala, s čimer prispevamo k zagotavljanju finančne neodvisnosti pri izpolnjevanju centralnobančnih nalog. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije, ki niso povezane z izvajanjem denarne politike Evrosistema, je konec leta 2021 znašala 4 mrd EUR (podobno kot leta 2020).

Vrednost naših finančnih naložb je konec leta 2021 znašala 4 mrd EUR.

Struktura finančnih naložb Banke Slovenije je določena na podlagi strateške alokacije naložb, ki se ob upoštevanju vseh omejitev osvežuje enkrat letno z optimizacijo pričakovane donosnosti ob še sprejemljivi ravni kvantitativno izraženih finančnih tveganj. Strateško alokacijo finančnih naložb Banke Slovenije na letni ravni na predlog Investicijskega odbora sprejme Svet Banke Slovenije. Finančne naložbe Banke Slovenije so ob upoštevanju strateške alokacije naložb razdeljene v več portfeljev, ki se med seboj razlikujejo bodisi po valutni strukturi bodisi po naložbenih razredih, ki zadevne portfelje sestavljajo. Približno polovica finančnih naložb Banke Slovenije je aktivno upravljanih proti primerjalnim portfeljem. Finančne naložbe Banke Slovenije obsegajo naložbe v državni, naddržavni, agencijski, regionalni, kriti in podjetniški dolg (finančni in nefinančni), poleg tega s ciljem diverzifikacije tveganj in doseganja višje potencialne dolgoročne donosnosti del finančnih naložb nalagamo tudi v kotirajoče indeksne sklade (angl. Exchange Traded Fund – ETF), ki posnemajo gibanje geografsko, valutno in sektorsko razpršenega globalnega delniškega indeksa. Del naših finančnih naložb je tudi monetarno zlato.

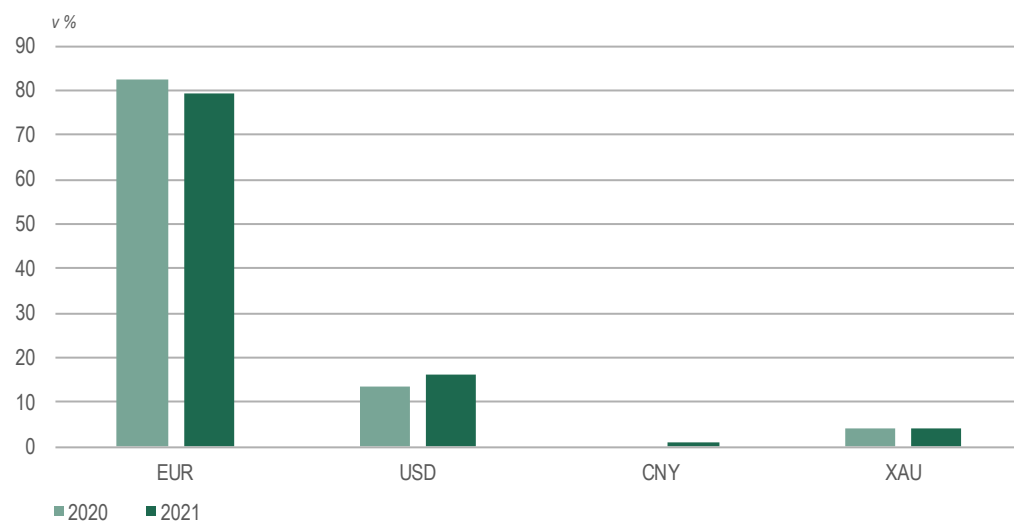
Naložbe v dolžniške instrumente so praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A–. Poleg tega so naložbe v različne tipe dolga dodatno omejene s predpisano največjo možno agregatno izpostavljenostjo do posameznega tipa dolga in s seznamom dovoljenih izdajateljev. Opredeljena je tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete oziroma skupine povezanih entitet, pri čemer je zgornja meja izpostavljenosti odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije. Morebitna odstopanja od opisanih omejitev odobri Svet Banke Slovenije ali skladno z usmeritvami Sveta Investicijski odbor, ki tudi mesečno spremlja proces upravljanja.

Velika večina naših finančnih naložb je nominiranih v evrih (3,2 mrd EUR), preostanek pa predstavljajo tuje valute. Valutna struktura naših finančnih naložb se je leta 2021 nekoliko spremenila na račun večanja deleža valutno neščitenih USD deviznih rezerv z zmanjšanjem obsega valutnih zamenjav, s katerimi ščitimo valutno izpostavljenost. Prav tako smo v letu 2021 s ciljem diverzifikacije tveganj in doseganja višje

potencialne dolgoročne donosnosti manjši del sredstev naložili v sklad kitajskih državnih obveznic, ki ga upravlja Banka za mednarodne poravnave (BIS).

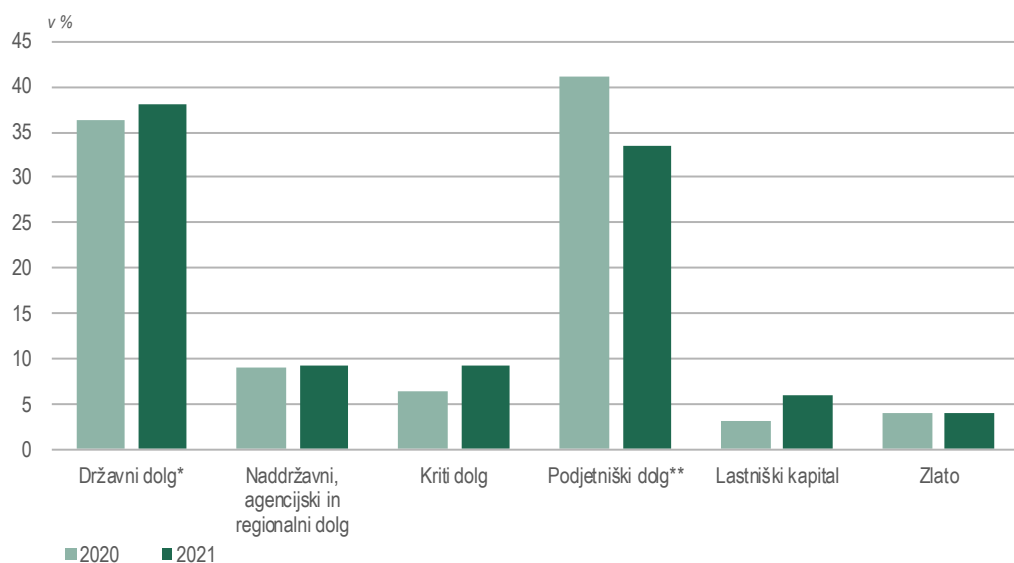
V strukturi finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih je leta 2021 prišlo do zmanjšanja podjetniškega dolga (33 %) na račun rahlega povečanja naložb v državni (38 %) in kriti dolg (9 %) ter v delniške ETF (6 %). Glede na ročnost je bilo 37 % naših finančnih naložb v razredu z zapadlostjo do enega leta, 18 % v razredu z zapadlostjo med enim in tremi leti, preostanek pa v razredu z zapadlostjo nad tremi leti (vključujoč naložbe v sklad BIS in delniške ETF, ki nimajo zapadlosti). V strukturi finančnih naložb Banke Slovenije po bonitetnih ocenah v letu 2021 ni prišlo do bistvenih sprememb. Delež naložb v bonitetnem razredu AAA je znašal 49 %, v razredu AA 16 %, preostanek pa v bonitetnem razredu pod AA (vključujoč naložbe v delniške ETF, ki nimajo bonitetne ocene).

Slika 32: Valutna struktura finančnih naložb Banke Slovenije

Vir: Banka Slovenije.

Slika 33: Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih

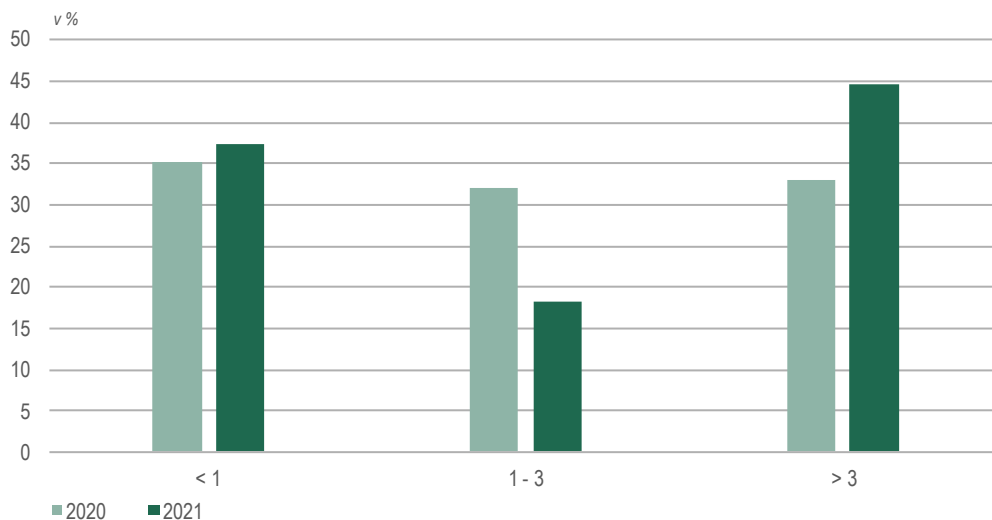

* Vključuje stanje na računu.

** Finančni in nefinančni podjetniški dolg.

Vir: Banka Slovenije.

Slika 34: **Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po ročnostnih razredih**

Vir: Banka Slovenije.

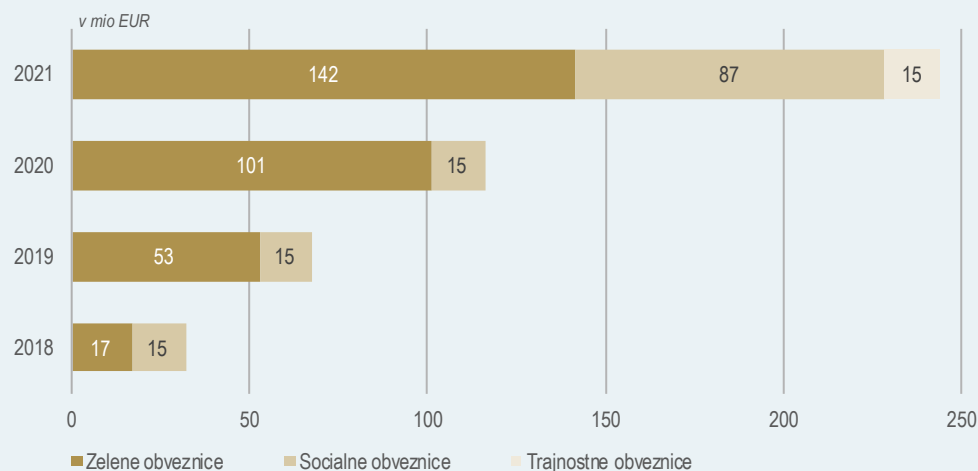
Okvir 10: **Nadaljnji koraki pri integraciji trajnostnega investiranja**

Številne centralne banke in drugi institucionalni investitorji v zadnjih letih posvečamo vse več pozornosti družbeno odgovornemu in trajnostnemu investiranju z namenom dejavno prispevati k prehodu na nizkoogljično gospodarstvo. Želimo izboljšati ozaveščenost in razumevanje javnosti glede podnebnih tveganj in izzivov, hkrati pa si prizadevamo za izboljšanje kakovosti razkritih informacij, povezanih z vplivom na podnebne spremembe. V skladu s tem več centralnih bank Evrosistema, vključno z Banko Slovenije, že sledi različnim pristopom družbeno odgovornega in trajnostnega upravljanja lastnih finančnih naložb.

V preteklih letih smo v Banki Slovenije v okviru upravljanja lastnih finančnih naložb že sprejeli več ukrepov, s katerimi poleg doseganja primarnega cilja upravljanja (tj. krepitev kapitala na srednji rok) stremimo tudi k družbeno odgovornim in trajnostnim ciljem. V letu 2021 smo dodatno povečali obseg naložb v obveznice, pri katerih izdajatelji zbrana sredstva tipično namenjajo financiranju projektov, ki imajo pozitiven učinek na okolje in/ali družbo. Obseg naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice smo povečali za 128 mio EUR na 244 mio EUR (konec leta 2020 skupaj 116 mio EUR). Poleg tega v okviru naložb v evrske podjetniške obveznice nadaljujemo sledenje izključitvenemu seznamu enega največjih pokojninskih skladov, ki ga upravlja Norges Bank Investment Management. Ta iz nabora primernih izdajateljev izključuje podjetja iz tobačne in orožarske industrije ter podjetja, ki se ukvarjajo z rudarjenjem premoga in proizvodnjo elektrike v termoelektrarnah (tj. imajo več kot 30 % prihodkov iz tega naslova). Prav tako izključuje podjetja, vpletena v korupcijo, povzročajo večjo okoljsko škodo ali kršijo človekove pravice in druge temeljne etične norme.

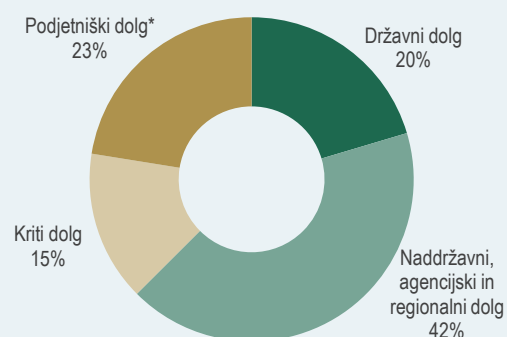
S ciljem prispevati h globalnim prizadevanjem za izboljšanje kakovosti poročanja o vplivih na podnebne spremembe bomo na ravni centralnih bank Evrosistema v letu 2023 začeli meriti in poročati ogljični odtis in druge kazalnike družbeno odgovornega in trajnostnega investiranja za lastne evrske portfelje vrednostnih papirjev. Poleg tega bomo v prihodnje v Banki Slovenije stremeli k nadgradnji okvira družbeno odgovornega in trajnostnega investiranja z analizo in vpeljavo novih, bolj naprednih strategij upravljanja ter s ciljem znižanja ogljičnega odtisa lastnih finančnih naložb.

Slika 35: Tržna vrednost naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice

Vir: Banka Slovenije.

Slika 36: Naložbe v zelene, socialne in trajnostne obveznice po naložbenih razredih na dan 31. 12. 2021

* Finančni in nefinančni podjetniški dolg

Vir: Banka Slovenije.

3.10 Centralni kreditni register

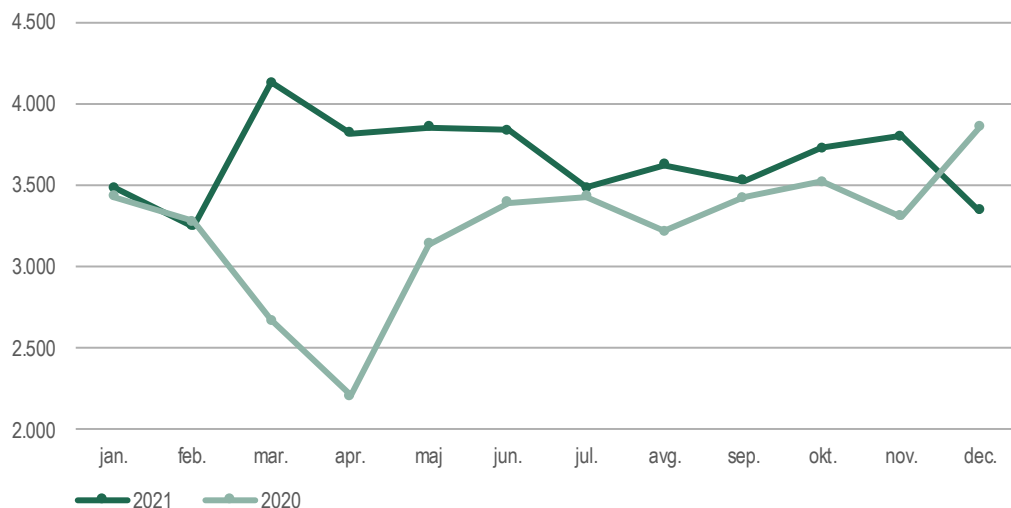
V osrednji nacionalni zbirki podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb (SISBON) in poslovnih subjektov (SISBIZ), so se 31. decembra 2021 obdelovali podatki o kreditnih poslih 1.577.861 fizičnih oseb in 107.416 poslovnih subjektih. Do podatkov v sistemu SISBON je konec leta 2021 lahko dostopalo 62 različnih kreditodajalcev, od tega 39 članov (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru),⁴⁸ ki imajo dostop do vseh podatkov v sistemu SISBON, in 23 vključenih kreditodajalcev, ki dostopajo le do omejenega obsega podatkov, kot ga določa tretji odstavek 19. člena Zakona o centralnem kreditnem registru. Do podatkov v sistemu SISBIZ je lahko dostopalo 36 kreditodajalcev, vsi s statusom člana.

V sistemih izmenjave informacij se vodijo podatki o zadolženosti 1.577.861 fizičnih oseb in 107.416 poslovnih subjektih.

⁴⁸ Zakon o centralnem kreditnem registru (Uradni list RS, št. 77/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7517>.

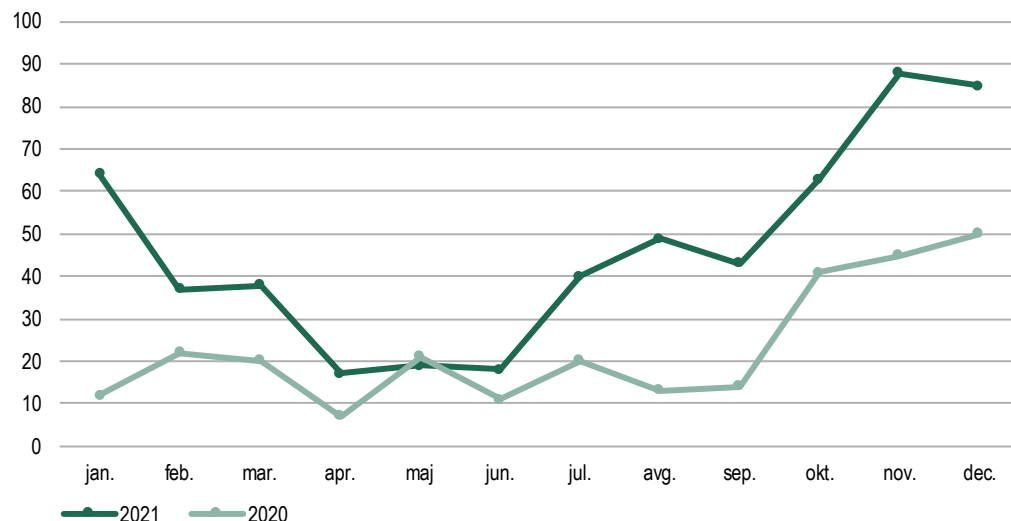
Sistem izmenjave informacij smo upravljali učinkovito v skladu z zahtevami relevantne zakonodaje. Članom sistema in vključenim kreditodajalcem smo zagotavljali nemoteno delovanje sistema 24 ur na dan vse dni v letu. Fizičnim osebam in poslovnim subjektom, o katerih podatki se vodijo v sistemu izmenjave, smo omogočali nemoteno izvajanje njihovih zakonskih pravic v zvezi z lastnimi podatki. Skupno so se fizične osebe v letu 2021 seznanile z lastnimi podatki 43.896-krat, od tega 39.048-krat prek spletne ali mobilne aplikacije Moj SISBON, ter 4.848-krat z naročilom tiskanega ali elektronskega izpisa podatkov. Poslovni subjekti so se z lastnimi podatki seznanili 561-krat, in sicer prek spletne aplikacije Moj SISBIZ.

Slika 37: Prikaz števila seznanitev fizičnih oseb z lastnimi podatki

Vir: Banka Slovenije.

Slika 38: Prikaz števila seznanitev poslovnih subjektov z lastnimi podatki

Vir: Banka Slovenije.

Z namenom zagotavljanja varnosti sistema in pravilnost ter ažurnosti podatkov, ki se vodijo v sistemu, smo nad člani izvajali nadzor glede izpolnjevanja zahtev področne zakonodaje. V postopkih nadzora smo opravili 18 revizijskih pregledov članov SISBON in 18 pregledov članov SISBIZ, v okviru katerih smo skupno izdali 127 revizijskih priporočil. Dodatno smo izvedli še 1 revizijski pregled novega člana SISBON in 2

revizijska pregleda novih članov SISBIZ, da bi ugotovili, ali izpolnjujejo vse tehnične in varnostne pogoje za vključitev v sistem izmenjave in obdelavo podatkov, ki jih prejmejo iz sistema.

Obseg pritožb v zvezi s pravilnostjo podatkov je razmeroma majhen glede na število vseh oseb oziroma poslovnih subjektov o katerih podatki se vodijo v sistemu. V letu 2021 je bilo podanih skupno 979 pritožb (18,5 % več kot leto prej) v zvezi s pravilnostjo podatkov v sistemu SISBON, kar predstavlja 0,06 % vseh fizičnih oseb, o katerih podatki se vodijo v sistemu. Od tega je bilo 31,6 % upravičenih pritožb, kar je za 5,3 odstotne točke več kot leto prej. Po vsebini se upravičene pritožbe v večini nanašajo na nepravilno poročanje zaključka kreditnih poslov oseb, ki so bile v osebnem stečaju in na nepravilno poročanje statusa zaključka izvršb. Poslovni subjekti so v letu 2021 podali skupno 17 pritožb, kar predstavlja 0,02 % vseh poslovnih subjektov, o katerih podatki se vodijo v sistemu.

3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

V Banki Slovenije smo ponudnik plačilnih storitev in vodimo račune za komitente, med katerimi največjo skupino predstavljajo proračunski uporabniki. Vodimo enotni zakladniški račun države in enotne zakladniške račune občin. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, med katere se uvrščata tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila.

V Banki Slovenije omogočamo svojim komitentom izvrševanje kreditnih plačil in direktnih obremenitev. Nudimo pa jim tudi prejem takojšnjih plačil, katerih število je v letu 2021 že preseglo milijon transakcij.

Poleg enotnih zakladniških računov vodimo tudi namenske transakcijske račune države in drugih proračunskih uporabnikov. Za Ministrstvo za finance opravljamo storitev plačilne banke in zanj vodimo denarni račun za namene poravnave vrednostnih papirjev v TARGET2-Securities. Pri nas ima odprte račune tudi KDD, in sicer račun jamstvenega sklada, fiduciarni račun za skrbniške storitve in transakcijski račun za lastna sredstva. Naši komitenti so tudi tuje finančne institucije in institucije EU.

Vključeni smo v različne plačilne in druge sisteme ter imamo vzpostavljeno korespondenčno mrežo računov v tujini. S tem komitentom zagotavljamo, da lahko nemoteno izvajajo plačila svojim nasprotnim strankam širom sveta in od njih tudi prejemajo prilive. Plačilne storitve izvajamo z visoko stopnjo avtomatizacije, večinoma z lastno aplikativno podporo. Ročno obdelanih je manj kot 1 odstotek vseh transakcij.

V letu 2021 se je število komitentov zmanjšalo na 158 in število odprtih računov na 166, kar je posledica vključevanja posameznih občin in s tem njihovih proračunskih uporabnikov v sistem enotnega zakladniškega računa države. 35 občin je svoje enotne zakladniške račune zaprlo in skupaj s proračunskimi uporabniki izvajanje plačilnega prometa preneslo na novo odprte podračune v okviru enotnega zakladniškega računa države.

Glede na leto 2020 se je število transakcij povečalo za 2,6 mio oziroma 5 odstotkov. Najbolj se je povečalo število domačih kreditnih plačil, med katera spadajo tudi takojšnja plačila. Presegli smo mejnik milijon prejetih domačih takojšnjih plačil, hkrati pa smo tudi del kreditnih plačil komitentov izvršili kot takojšnje plačilo.

Področje plačilnih storitev je podvrženo nenehnemu razvoju. V letu 2021 smo zagotovili čezmejno dosegljivost na področju takojšnjih plačil. Septembra 2021 smo pristopili k evropski SEPA shemi za takojšnja plačila (shema SCT Inst), ki jo upravlja Evropski svet za plačila. Oktobra 2021 smo z vključitvijo v TIPS svojim komitentom tako dokončno omogočili prejem čezmejnih takojšnjih plačil.

Velik del aktivnosti smo v letu 2021 namenili tudi nadgradnji aplikativne podpore za poslovanje z novo konsolidirano platformo sistema TARGET2 in TARGET2-Securities, na katero bo migracija izvedena novembra 2022 v okviru projekta, ki poteka na ravni Evrosistema.

3.12 Statistika

V Banki Slovenije smo v letu 2021 uspešno izvedli vse tekoče naloge na področjih denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino, statistike nacionalnih finančnih računov ter drugih statistik, vključno z objavo in obsežnim zagotavljanjem statističnih podatkov uporabnikom.

Statistika finančnih institucij in trgov

V letu 2021 smo izdali dve dopolnitvi Navodila o poročanju monetarnih finančnih institucij (MFI). S prvim amandmajem smo dopolnili informacijo o odobrenih odlogih pri odplačevanju dolga zaradi covid-19 z datumom zapadlosti zadnjega odobrenega odloga ter številom mesecev odloga v poročilih BS1S in BSZAM. Z drugo dopolnitvijo smo spremenili poročanje knjigovodske vrednosti dolžniških instrumentov, ki se merijo po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa (zaradi spremenjene definicije bruto knjigovodske vrednosti teh instrumentov v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2021)). Poleg tega smo zaradi Uredbe AnaCredit uvedli še dodatno označevanje poštnih številke lokacije nepremičnin, danih v zavarovanje informacije v tabeli zavarovanj BSZAV in celostno poročanje tabele povezanih oseb BSPOV.

Ob koncu leta 2021 smo v **Uradnem listu RS prvič objavili Navodilo o poročanju monetarnih finančnih institucij (MFI)**, skupaj s celostno prenovljenim Sklepom o poročanju MFI, kar ni vplivalo na obveznosti poročanja. Ob tem smo na spletni strani prvič objavili tudi prevod Sklepa o poročanju MFI v angleškem jeziku.

Ob rednem mesečnem poročanju **podatkov o obrestnih merah in iz bilanc stanja MFI** smo morali spremeniti podatkovne zahteve na podlagi nove Uredbe o postavkah bilance stanja kreditnih institucij in sektorja monetarnih finančnih institucij (ECB/2021/2). Posodobljena metodologija izračunov je zahtevala dodatne razčlenitve po sektorjih in uvedbo dodatnih poročevalskih postavk.

V okviru statistike investicijskih skladov smo se ob rednem poročanju dogovarjali z ATVP o uvedbi poročanja alternativnih investicijskih skladov (AIS), tudi za potrebe statistike finančnih računov. Pripravili smo osnutek navodil za poročanje AIS, ki bo dopoljen z zahtevami nove uredbe ECB. Naš namen je zavezati k poročanju AIS s skupno vrednostjo naložb nad 1 mio EUR.

V letu 2021 so **dostop do ESCB baze AnaCredit o kreditih in kreditnem tveganju** na podlagi predhodne odobritve in podpisa izjave o zaupnosti na podlagi kriterija »need-to-know« dobili uporabniki znotraj sistema ESCB/SSM. Za potencialne zunanje uporabnike (SRB, EBA, EC itd.) dostopi do baze še niso mogoči, saj so nekatere države še v procesu intenzivnega izboljševanja kakovosti podatkov. Kakovost podatkov za slovenske poročevalce je med najvišjimi, saj na vseh zahtevanih ravneh presoje kakovosti dosegamo 100-odstotni kriterij.

Na področju statistike plačil je potekala ob rednem delu sprememba poročanja na podlagi spremenjene uredbe o plačilnih statistikah (Uredba ECB (EU) 2020/2011 z dne 1. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 1409/2013 o statistiki plačil (ECB/2013/43) (ECB/2020/59)). Izdali smo nov Sklep o poročanju podatkov statistike plačil (Uradni list RS št. 153/21) in Navodilo za poročanje podatkov statistike plačil (Uradni list RS št. 153/21). Vzpostavili smo tudi redno komunikacijo s poročevalci o pripravah na prenovljeno poročanje, ki se začne v letu 2022 in ki bo poleg razširjenih že obstoječih podatkov o plačilih zajelo tudi podatke o goljufijah. Obsežne vsebinske spremembe poročanja so zahtevale tudi temeljito in obsežno tehnično prenovno poročevalskega sistema.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

V Banki Slovenije smo izvedli revizijo statistike plačilne bilance, stanja mednarodnih naložb in zunanjega dolga za obdobje od leta 2018 do 2020. Kljub epidemiji smo revizijo opravili v skladu s koledarjem objav. Čeprav smo prejeli podatke letnih in zaključnih poročil od AJ PES v maju, namesto kot običajno v aprilu, smo uspeli izvesti glavne kontrole kakovosti in prilagoditve na populacijo za statistiko ekonomskih odnosov s tujino.

Z revizijo triletnega obdobja smo povečali presežek tekočega računa za 0,4 mrd EUR in finančnega za 0,7 mrd EUR. S tem smo zmanjšali statistično napako za 0,3 mrd EUR in posledično povečali neto stanje mednarodnih naložb konec leta 2020 za 0,5 mrd EUR.

Eden največjih izzivov v podatkih tekočega računa je ostalo ocenjevanje storitev potovanj. Podatki o izvozu potovanj so bili razmeroma dobro pokriti, saj so upoštevali podatke ankete TU_TURISTI za leto 2019 in ankete TU_POTNIKI za leto 2020, ki ju izvaja Statistični urad RS. Slabše so bili pokriti podatki uvoza potovanj, zaradi slabših rezultatov telefonske ankete TU_ČAP, ki jo prav tako izvaja Statistični urad RS. Tako je bila ocena uvoza odvisna zlasti od analize bilateralnih podatkov Eurostata za leto 2020. Sprememba podatkov potovanj je vplivala na večji presežek tekočega računa; v letu 2019 za 91 mio EUR, v letu 2020 pa za 61 mio EUR.

Največja sprememba v reviziji plačilne bilance je bila na finančnem računu. Izrazito smo povečali oceno gotovine v obtoku. Ta je povezana z zelo povečanim izdajanjem evrske gotovine v obdobju epidemije. Sprememba je povzročila večji presežek finančnega računa (0,8 mrd EUR), ki je najbolj vplival na bistveno nižjo statistično napako v letu 2020.

V letu 2021 smo v celoti izpolnili zahtevo po razširjenem poročanju podatkov Evropski centralni banki za obdobje od leta 2013 dalje v skladu s Smernico Evropske centralne banke (EU) 2018/1151.

V letu 2021 smo s Statističnim uradom RS ustanovili neformalno delovno skupino za uveljavitev novih predpisov poslovnih statistik. Konec leta 2019 je bila

sprejeta [Uredba \(EU\) 2019/2152](#) o Evropskih poslovnih statistikah (European Business Statistics – EBS) z začetkom veljave 1. januarja 2021. Podrobnejše tehnične zahteve so bile opredeljene v [splošni izvedbeni uredbi Komisije \(EU\) 2020/1197](#), z dodatnimi zahtevami po spremljanju podatkov na področju tujih podjetij in domačih povezanih podružnic ter po podrobnejši členitvi mednarodne menjave storitev (ITSS). Zahteve za ITSS so bile v splošno izvedbeno uredbo dodane zelo pozno (po sprejetju EBS, v začetku leta 2020), določen del (členitev ITSS glede na način dobave) metodologije pa je bil znan šele v decembru 2021. Novih zahtev Banka Slovenije in Statistični urad RS ne moreta izpolniti brez povezovanja svojih virov. Dosegli smo neformalni dogovor o načinu izpolnitve zahtev in ob koncu leta 2021 že začeli pripravo svojega dela podatkov za ta namen.

Statistika finančnih računov

V letu 2021 smo izvedli revizijo podatkov finančnih računov za leti 2019 in 2020 z namenom zmanjšanja nekonsistentnosti med finančnimi in nefinančnimi računi, predvsem v sektorju gospodinjstev. Po opravljeni reviziji je nekonsistentnost med finančnimi in nefinančnimi računi v vseh sektorjih na sprejemljivi ravni pod 2 % BDP.

Druge statistike in aktivnosti

V sodelovanju s SID banko smo tudi v letu 2021 izvedli **anketo o dostopu podjetij do financiranja vključno z vprašanji o vplivu epidemije na podjetja.** Anketa BS omogoča vpogled v razpoložljivost zunanjega financiranja z vidika podjetij.

Do konca leta 2021 smo izvajali **zamenjavo standarda ECB za oblikovanje poročil GESMES z novejšim standardom SDMX.** Standard SDMX smo uvedli uspešno in pravočasno.

Do oktobra 2020, ko se je zaradi epidemije **terensko anketiranje ESCB raziskave o financiranju in potrošnji gospodinjstev (angl. Household Finance and Consumption Survey – HFCS)** ustavilo, je bilo izvedenega približno 40 %. Nadaljevalo se je od maja do konca leta 2021. Težave so bile predvsem zaradi pomanjkanja anketarjev in nekoliko višje stopnje zavračanja zaradi epidemiološkega stanja.

Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami

Poleg institucionalnega okvira, katerega del je Banka Slovenije v skladu z ureditvijo Evropskega sistema centralnih bank, Enotnega mehanizma nadzora in Enotnega mehanizma za reševanje, **je naše delovanje vezano tudi na sodelovanje z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami doma in v tujini.**

4.1 Delovanje Banke Slovenije v domačem in mednarodnem okolju

Odbor za finančno stabilnost je tudi v letu 2021 obravnaval sistemsko tveganja in se seznanjal z makrobonitetnimi ukrepi nadzornikov ter z izvedenimi ukrepi glede izpolnjevanja priporočil ESRB. Novih izdanih priporočil v letu 2021 ni bilo, je pa OFS redno spremljal izvajanje že izdanih priporočil. Druge obravnavane tematike odbora, vezane na delo Banke Slovenije, so bile pobuda vladi za spremembo ureditve makrobonitetnega nadzora nad nebančnimi ponudniki kreditov prebivalstvu, pregled problematike prostovoljnih pokojninskih zavarovanj ter vzpostavitev sopredsedovanja in posodobitev mandata Delovne skupine OFS za finte in kibernetsko varnost.

V okviru Delovne skupine OFS za finte in kibernetsko varnost smo v letu 2021 nadaljevali obravnavo trendov na področju tehnologij, povezanih z zagotavljanjem finančnih storitev, ter evropskih zakonodajnih predlogov in drugih pobud, povezanih s finančnimi tehnologijami. Ob tem smo posebno pozornost namenili problematiki kibernetske varnosti širšega finančnega sistema.

V letu 2021 smo v okviru Delovne skupine OFS za podnebna tveganja ocenili tranzicijska tveganja v bančnem sistemu in zavarovalnicah, ter spremljali razvoj regulative na področju trajnostnega financiranja. Iz trenutnih ocen podnebnih tveganj izhaja da so ta nizka do zmerna v zavarovalnicah oziroma v bančnem sistemu.

V letu 2021 smo sodelovali na štirih sejah **Komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov** (Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor). Na teh sejah je komisija obravnavala:

- zakonodajne novosti s finančnega področja;
- skupne in pomembnejše posamične preglede nadzornih organov v nadzorovanih subjektih;
- najpomembnejše odločitve in razprave iz Odbora nadzornikov EBA in SSM, Evropskega nadzornega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA) ter Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA);
- posledice, ki jih je imela kriza Covid – 19 na finančni sektor in nadzorne organe;
- druge teme, pomembne za nadzorne organe, finančni sektor in uporabnike finančnih storitev (npr. vseevropski osebni pokojninski načrt).

V okviru Nacionalnega sveta za plačila smo v letu 2021 s pomočjo pridobljenih evropskih sredstev začeli projekt analize trga plačil v Sloveniji. Ustanovili smo posebno delovno skupino, ki bo s svojimi aktivnostmi pripomogla k pravočasni in kakovostni izvedbi omenjenega projekta, financiranega iz sredstev v okviru razpisa Evropske komisije za podporo reformam iz instrumenta za tehnično podporo državam članicam EU. Začeli smo tudi pripravo predlogov ukrepov za boj proti sivi ekonomiji v Sloveniji v povezavi z

načini plačevanja, tudi ob upoštevanju izkušenj drugih držav, ter obravnavali aktualna dogajanja na področju plačil in plačevanja v EU.

Predstavniki Banke Slovenije so se leta 2021 udeleževali zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij EU ter zadevajo področje finančnih in denarnih zadev.

V letu 2021 sta potekali dve zasedanji neformalnega Ecofina (Sveta ministrov EU v sestavi finančnih oziroma gospodarskih ministrov, ki se jim pridružijo tudi guvernerji centralnih bank EU). Prvo zasedanje je bilo maja 2021 v Lizboni, drugo zasedanje pa je potekalo septembra 2021 na Brdu pri Kranju kot del predsedovanja Slovenije Svetu EU. Ob tej priložnosti je Banka Slovenije gostila na delovnem kosilu predsednico ECB in guvernerje nacionalnih centralnih bank EU.⁴⁹

Ekonomsko finančni odbor (angl. Economic Financial Committee – EFC) je leta 2021 obravnaval tako aktualna gospodarska in finančna dogajanja, še zlasti naraščajoče cene energije in inflacijske pritiske, kot tudi zadeve, povezane z dokončanjem bančne unije, vzpostavitvijo unije kapitalskih trgov in financiranjem instrumenta za okrevanje *NextGenerationEU*. Obravnaval je tudi aktualne predloge zakonodajnih paketov Evropske komisije (preprečevanje pranja denarja, Basel III, unija kapitalskih trgov) in vprašanja, povezana z mednarodnimi srečanji na globalni ravni.

Sodelovanje predstavnikov statističnega sistema ESCB in Evropskega statističnega sistema (sestavljenega iz Eurostata in nacionalnih statističnih uradov) poteka v **Odboru za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko** ter **Evropskem statističnem forumu** s podskupinami. V letu 2021 se je nadaljevala skupna obravnava predvsem postopka presežnega primanjkljaja, izmenjave zaupnih podatkov, asimetrije tujih neposrednih naložb, revizije statističnih standardov, identifikacije poslovnih subjektov in globalizacijskih vidikov.

Predstavniki Banke Slovenije **na področju makrobonitetne politike** dejavno sodelujemo z **Evropskim odborom za sistemska tveganja (ESRB), ECB in makrobonitetnimi organi držav članic**. Smo člani delovnih skupin ESRB in ECB, v katerih se oblikujejo izhodišča za izvajanje evropske makrobonitetne politike. V okviru ESRB smo do zdaj izdali 18 priporočil, skozi katera se na nacionalni ravni implementira evropska makrobonitetna politika. Priporočila ESRB, katerih naslovnik je nacionalni makrobonitetni organ so implementirana v skladu z Zakonom o bančništvu (ZBan-3). Učinkovitost makrobonitetne politike je odvisna tudi od omejevanja potencialnih negativnih čezmejnih učinkov nacionalnih ukrepov, zaradi česar predstavniki Banke Slovenije tvorno sodelujemo z makrobonitetnimi organi drugih držav članic.

Na področju mikrobonitetne politike smo predstavniki Banke Slovenije vključeni v aktivnosti Evropskega bančnega organa (EBA), kjer s sodelovanjem v odboru nadzornikov, stalnih odborih in številnih delovnih skupinah prispevamo k pripravi regulativnih in izvedbenih tehničnih standardov, smernic in priporočil, katerih namen je zagotoviti enotni način izvajanja pravil in poenotenje nadzorniških praks. V letu 2021 smo v okviru EBA delovali pri naslednjih strateških prioritetah, in sicer: (1) dokončanju implementacije revidiranega bonitetnega okvira za nadzor in reševanje, (2) nadgradnji okvira za izvajanje EU stresnih testov, (3) pripravi pogojev za vzpostavitev integriranega podatkovnega središča EU, (4) prispevanju k razvoju finančnih inovacij in digitalni

⁴⁹ Več o tem tudi v okvirju 11: Aktivnosti Banke Slovenije v sklopu predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije.

odpornosti finančnega sektorja, (5) vzpostavitvi infrastrukture v EU za nadzor nad preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma ter (6) pripravi orodij za upravljanje ESG tveganj.

Leta 2021 se je v okviru **prejete tehnične pomoči Evropske komisije** pod okriljem programa za podporo strukturnim reformam zaključilo delo na pomoči pri vzpostavitvi učinkovitega sistema upravljanja podatkov in nadaljevalo delo v zvezi z nadgradnjo orodja za analizo poslovnih modelov bank. Pod okriljem instrumenta za tehnično pomoč Evropske komisije, ki je nadomestil program za podporo strukturnim reformam, se je začelo delo za izvedbo analize trga plačil v Sloveniji.

Zaposleni v Banki Slovenije smo v programih tehnične pomoči drugim centralnim bankam in nadzornim institucijam leta 2021 nudili pomoč centralni banki Črne Gore na področju reševanja kreditnih institucij.

V letu 2021 se je nadaljevalo delo v povezavi z regionalnim programom za podporo centralnim bankam in bančnim nadzornim agencijam v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah iz držav Zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Kosovo, Severna Makedonija in Srbija), pri katerem sodelujemo tudi zaposleni v Banki Slovenije. Program, ki ga izvajamo nacionalne centralne banke Evropskega sistema centralnih bank in Evropska centralna banka, financira EU. Zaradi epidemije je bilo izvajanje programa podaljšano do konca leta 2021. Poleg sodelovanja pri programu delavnic, organiziranih na partnerskih institucijah, smo na BS organizirali delavnico na temo EU integracije, upravljanje in vprašanja skladnosti.

V Banki Slovenije smo pristojni za sodelovanje Republike Slovenije tudi v nekaterih drugih mednarodnih institucijah. **Republika Slovenija je članica Mednarodnega denarnega sklada, guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.** Delež Slovenije v kvoti MDS je konec leta 2021 znašal 586,5 mio SDR⁵⁰ oziroma 0,12 % celotne kvote MDS. Leta 2021 se je delegacija Banke Slovenije udeležila spomladanskega in letnega zasedanja MDS in skupine Svetovne banke. Medtem ko je spomladansko zasedanje potekalo virtualno, se je delegacija Banke Slovenije oktobra 2021 letnih zasedanj udeležila v Washingtonu, saj so bila izvedena v hibridnem formatu. Glavne teme zasedanj so bile aktualna dogajanja v svetovnem gospodarstvu in na mednarodnih finančnih trgih, prihodnji obeti in možni odzivi politik v luči pandemije ter ukrepov za odpravo njenih posledic za svetovno gospodarstvo.

Banka Slovenije je v okviru splošne alokacije SDR prejela 562,1 mio SDR.

V odziv na krizo, ki jo je povzročila pandemija, je MDS z namenom povečati likvidnosti v mednarodnem denarnem sistemu avgusta 2021 sprejel odločitev o novi splošni alokaciji SDR v višini 650 mrd USD. Glede na svoj delež kvote je Slovenija prejela 562,1 mio SDR.

Slovenija je tudi leta 2021 sodelovala v finančnih transakcijah v okviru aranžmaja FTP. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2020 povečala in je konec decembra 2021 znašala 157 mio SDR. Leta 2021 je bila Slovenija enkrat pozvana k vplačilu sredstev v vrednosti 12 mio SDR.

⁵⁰ SDR (Special Drawing Rights) so posebne pravice črpanja, katerih vrednost temelji na košarici petih valut – USD, EUR, CNY, JPY in GBP.

Posvetovanja po IV. členu Statuta MDS so potekala marca 2021 v virtualni obliki. Zaradi razmer ob pandemiji so bili organizirani virtualni sestanki s predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance RS in drugih resornih ministrstev, UMAR, Fiskalnega sveta, DUTB, Slovensko-nemške gospodarske zbornice, GZS, Združenja delodajalcev Slovenije, ZPIZ, Državnega zbora RS, Združenja bank Slovenije, izbranih poslovnih bank in sindikatov ter s predstavniki podjetij v turizmu. Namen posvetovanj je bil pregled zadnjih gospodarskih gibanj, razvoja in vpliva pandemije na gospodarstvo, delovanje finančnega sektorja in bančnega sistema ter izzivov za prihodnje. Posvetovanja so bila zaključena z obravnavo poročila na Odboru izvršnih direktorjev MDS in njegovo objavo na [spletni strani MDS](#).

Leta 2021 sta bila izvedena še dva krajša obiska predstavnikov MDS – januarja in novembra. Tudi v teh primerih so bili sestanki s predstavniki različnih institucij organizirani le v virtualni obliki.

MDS je imel v odzivu na krizo še naprej pomembno vlogo v globalnem finančnem sistemu. S pomočjo posebnih kriznih posojilnih instrumentov je uspel zagotoviti pravočasno finančno pomoč predvsem najbolj ranljivim državam z nizkimi dohodki, ki jih je zdravstvena in gospodarska kriza najbolj prizadela. Ključno vlogo je odigral tudi z odločitvijo o najobsežnejši splošni alokaciji SDR v zgodovini, ki je začela veljati avgusta 2021. V tej povezavi je bila sprejeta tudi odločitev o prostovoljnem kanaliziranju SDR od članic, ki imajo trdne ekonomske temelje, k tistim, ki so bolj ranljive in najbolj potrebujejo dodatno pomoč v tej krizi. S tem namenom je v procesu oblikovanja nov instrument MDS – Sklad za odpornost in trajnost (angl. Resilience and Sustainability Trust – RST).

Njegove aktivnosti so bile še naprej osredotočene tudi na lajšanje in prestrukturiranje dolga najbolj ranljivih držav ter zagotavljanje pogojenega financiranja tistim državam, ki so ga potrebovale.

Po okrevanju, ki mora biti zeleno, vključujoče in digitalno, v ospredje prihaja MDS tudi v vlogi nadzornika. Na tem področju se osredotoča na izzive, povezane s podnebnimi spremembami ter oblikovanjem institucionalnega vidika glede liberalizacije in upravljanja kapitalskih tokov.

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic Banke za mednarodne poravnave, ki so organizirani vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2021 predvsem o upravljanju deviznih rezerv in tveganj centralnih bank, spopadanju s podnebnimi spremembami, načinih dela po pandemiji in multilateralnih plačilnih sistemih. Predstavniki Banke Slovenije se je v letu 2021 virtualno udeležil tudi rednega srečanja delovne skupine BIS za denarno politiko srednje in vzhodne Evrope. Banka Slovenije je delničar BIS. Guverner Banke Slovenije se je junija 2021 udeležil letne skupščine BIS, ki je potekala virtualno.

Predstavniki Banke Slovenije so se udeleževali zasedanj nekaterih odborov in delovnih skupin Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Sodelovali so na virtualnih sestankih Odbora za finančne trge, Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko, Delovne skupine za finančne statistike, Delovne skupine za blagovno in storitveno menjavo ter zagotavljali podatke za delo Delovne skupine za mala in srednje velika podjetja ter podjetništvo.

Druga polovica leta 2021 je bila zaznamovana s predsedovanjem Slovenije Svetu EU, v katerega je bila vključena tudi Banka Slovenije. V sodelovanju z Ministrstvom za finance smo v začetku septembra 2021 organizirali neformalno srečanje Sveta za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN), ki so se ga poleg finančnih ministrov držav članic EU udeležili tudi člani Razširjenega sveta ECB. Ob tej priložnosti je Banka Slovenije na delovnem kosilu v svojih prostorih gostila tudi guvernerje nacionalnih centralnih bank EU in predsednico ECB Christine Lagarde.

Z zagotavljanjem strokovne podpore je bila Banka Slovenije zelo aktivna tudi v pogajanjih slovenskega predsedstva pri več zakonodajnih dosjejih s področja finančnih storitev. Med slednje spadajo prizadevanja za dokončanje bančne unije, kjer je bil poseben poudarek na izboljšanju načina reševanja bank v težavah in harmonizaciji likvidacijskih režimov za banke. Banka Slovenije je na strokovni ravni dejavno sodelovala tudi v pogajanjih glede zakonodajnih paketov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (AML paket) in implementacije Basel III dogovora ter dosjejev s področja digitalnih financ (digitalna operativna odpornost za finančni sektor, trgi kriptosredstev, tržna infrastruktura na podlagi tehnološke razpršene evidence).

Kljub oviram, povezanim s pandemijo covid-19, je bila v letu 2021 okrepljena tudi mednarodna dejavnost Banke Slovenije. Ob začetku predsedovanja Slovenije Svetu EU in v okviru vseevropske razprave državljanov o prihodnosti Evrope smo julija 2021 v Banki Slovenije organizirali posvet »Prihodnost Evrope – Izzivi z vidika denarne politike in pogled državljanov«. Sodelujoči, med katerimi je bil guverner slovaške centralne banke, so izmenjali poglede o aktualnem stanju in prihodnjih izzivih evrskega območja.

4.2 Sodelovanje z domačimi institucijami

V Banki Slovenije smo tudi v letu 2021 dejavno sodelovali z **Ministrstvom za finance** pri pripravi zakonodajnih predlogov z bančno-finančnega področja, predvsem na ravni strokovnega usklajevanja in priprave stališč glede predlogov novih predpisov ali njihovih sprememb in dopolnitev.⁵¹ Preteklo leto so poleg tega zaznamovale tudi aktivnosti, povezane s predsedovanjem Slovenije Svetu EU, v katere smo bili vključeni tudi predstavniki Banke Slovenije. Sodelovali smo med drugim v aktivnostih, povezanih z zakonodajnimi dosjeji za prenos Basla 3 v EU bančno zakonodajo.

V okviru sprejemanja zakonodaje na ravni EU smo bili vključeni tudi v oblikovanje stališč glede nadaljnjih korakov pri dokončanju bančne unije ter v zvezi z zakonodajo za področje trajnostnosti in potrošniškega kreditiranja.

Na ravni Evropskega sistema centralnih bank med drugim vsako leto sodelujemo pri sprejemanju mnenj Evropske centralne banke glede predlaganih aktov EU in osnutkov pravnih predpisov, ki jih v posvetovanje predložijo pristojni nacionalni organi. Tovrstno mnenje lahko ECB predloži tudi, ko zanj ni neposredno in izrecno zaprosena.

⁵¹ Sodelovali smo med drugim na področju sprememb in priprave Zakona o bančništvu, Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, Zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih, Zakona o centralnem kreditnem registru, Zakona o gospodarskih družbah, interventne zakonodaje s finančnega področja (interventni ukrep odloga plačila obveznosti iz kreditne pogodbe in poroštvena shema) in drugih.

Banka Slovenije pri izvajanju nadzorniških aktivnosti na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma sodeluje z **Uradom RS za preprečevanje pranja denarja**. Skladno z običajno prakso so organizirani sestanki pred začetkom t. i. on-site pregleda z namenom izmenjave relevantnih informacij, ki lahko pomembno vplivajo na vsebino in obseg pregleda. Po opravljenem pregledu redno obveščamo UPPD o ugotovitvah in izdanih ukrepih, kot to izhaja iz ZPPDFT-1. Sodelovanje med Banko Slovenije in UPPD je potekalo tudi v okviru priprave predloga novega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2), poročila o doseženem napredku v okviru ocenjevanja Republike Slovenije s strani odbora Sveta Evrope MONEYVAL ter posodobitve indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij. Skupaj z MF in UPPD smo intenzivno sodelovali v okviru predsedovanja RS Svetu EU.

Agencija za javni nadzor nad revidiranjem je nadzorni organ na področju ocenjevanja vrednosti ter nadzorni in regulatorni organ na področju revidiranja subjektov javnega interesa.

Predstavniki Banke Slovenije in agencije si na skupnem sestanku, ki se praviloma izvede enkrat na leto oziroma po potrebi, ter prek pisne korespondence izmenjajo aktualne informacije na področju revidiranja bank in hranilnic ter novosti na področju regulative na področju bančne industrije z namenom zagotoviti učinkovit nadzor nad bankami in hranilnicami, ki je bistvenega pomena za urejeno delovanje bank in hranilnic. To posledično prispeva k večji finančni stabilnosti bank in hranilnic in tako vpliva pozitivno na finančne trge.

Sodelovanje Banke Slovenije z **Združenjem bank Slovenije (ZBS)** se je nadaljevalo tudi v letu 2021. Predstavniki Banke Slovenije smo se s prispevki in razpravami udeležili več strokovnih posvetov in sej odborov, organiziranih za strokovne in vodstvene funkcije bank. Bankam so bile tako med drugim predstavljene novosti s področja bančne zakonodaje in trajnostnega financiranja ter interventna zakonodaja, sprejeta v času epidemije koronavirusa, nadzorniška pričakovanja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter potrošniškega kreditiranja. Poleg tega smo prek ZBS banke obveščali o novostih na področju zakonodaje in pomembnejših posvetovanjih v zvezi s posameznimi regulatornimi produkti, sprejetimi na ravni EBA.

V skladu s 26. členom ZBS-1 o svojem delu poročamo Državnemu zboru Republike Slovenije in na vabilo sodelujemo tudi pri sestankih drugih teles DZ. Predstavniki Banke Slovenije smo leta 2021 Odboru za finance poročali v okviru predstavitve *Letnega poročila Banke Slovenije 2020* in predstavitve *Letnega poročila Odbora za finančno stabilnost*. Sodelovali smo tudi na desetih sejah odborov in komisij državnega zbora, kjer smo dajali pojasnila in odgovarjali na vprašanja poslancev, od tega petkrat na Odboru za finance in dvakrat na Komisiji za nadzor javnih financ. Trikrat smo sodelovali tudi na sejah Komisije Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance. Predstavniki Odbora za finance in monetarno politiko in minister za finance sta v skladu s 33. členom Zakona o Banki Slovenije redno vabljena na seje Sveta Banke Slovenije, vendar nimata pravice glasovati. Tako sta izvršilna in zakonodajna veja oblasti sproti seznanjeni z zadevami v pristojnosti Sveta Banke Slovenije. Predsednik Odbora za finance in minister za finance se leta 2021 sej nista udeleževala.

Sestavni del poročanja Banke Slovenije državnemu zboru so tudi računovodski izkazi Banke Slovenije, ki jih revidira neodvisni mednarodni revizor, izbran v skladu s prvim odstavkom 27. člena Statuta ESCB in ECB za triletno obdobje (52. člen ZBS-1). Statut določa, da revizijo računovodskih izkazov ECB in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet ECB, potrdi pa Svet Banke Slovenije. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov ECB in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju. Svet Banke Slovenije po predhodnem javnem zbiranju ponudb najmanj šest mesecev pred potekom pogodbe, sklenjene z revizorjem, izbere in predlaga kandidata v postopek dokončnega izbora.

6.1 Organa odločanja

Z Zakonom o Banki Slovenije sta kot organa odločanja določena guverner in Svet Banke Slovenije. Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov, to so guverner in štirje viceguvernerji. Guverner je predsednik Sveta Banke Slovenije.⁵² Guverner Banke Slovenije vodi poslovanje in organizira delo ter zastopa Banko Slovenije, izvršuje odločitve Sveta Banke Slovenije ter izdaja posamične in splošne akte Banke Slovenije, ki niso v pristojnosti Sveta Banke Slovenije, lahko izdaja tudi navodila za izvajanje sklepov Sveta Banke Slovenije.

V Banki Slovenije sta organa odločanja guverner in Svet Banke Slovenije.

Guverner Banke Slovenije je član Sveta ECB; članstvo v Svetu je *ad personam*.

Člani Sveta Banke Slovenije so neodvisni pri opravljanju nalog, določenih z Zakonom o Banki Slovenije, ter niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerih koli drugih organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila ali usmeritve. Od uvedbe evra 1. januarja 2007 člani Sveta Banke Slovenije pri uresničevanju nalog upoštevajo določila Statuta ESCB in ECB.

Svet Banke Slovenije so 31. decembra 2021 sestavljali:

- mag. Boštjan Vasle, guverner;
- dr. Primož Dolenc, viceguverner – namestnik guvernerja;
- mag. Irena Vodopivec Jean, viceguvernerka;
- mag. Jožef Bradeško, viceguverner;
- mag. Tina Žumer, viceguvernerka.

6.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2021

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah v pristojnosti Banke Slovenije. Te pristojnosti določajo Zakon o Banki Slovenije in drugi zakoni, ki urejajo bančništvo, reševanje in prisilno prenehanje bank, plačilne storitve in plačilne sisteme, makrobonitetni nadzor, sistem jamstva za vloge, preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, potrošnike kredite in devizno poslovanje.

V tem okviru Svet Banke Slovenije odloča o sprejetju podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov iz svoje pristojnosti. Poleg tega se opredeljuje do predlogov zakonov ter podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov, ki urejajo zadeve v pristojnosti Banke Slovenije, ki jih sam ne sprejema. **Na področju nadzora bank, hranilnic in drugih subjektov Svet Banke Slovenije izdaja in odvzema dovoljenja ter izreka ukrepe.**

Na podlagi Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije odloča tudi o drugih zadevah, ki zadevajo poslovanje Banke Slovenije, in sicer lahko predlaga zunanjega revizorja, ureja pravice in obveznosti iz delovnih razmerij za člane Sveta

⁵² Zakon o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17).

Banke Slovenije, ugotavlja nezdržljivost opravljanja funkcij članov Sveta Banke Slovenije in se opredeljuje do notranjih administrativnih vprašanj Banke Slovenije.

S Poslovníkom o delu Sveta Banke Slovenije so opredeljene nekatere druge naloge, pomembne za delovanje Banke Slovenije. Tako Svet Banke Slovenije odloča o strateški alokaciji finančnih naložb Banke Slovenije, povečanju osnovnega kapitala Banke Slovenije iz splošnih rezerv, delitvi presežka prihodkov nad odhodki v mejah in v obsegu, ki jih določa Zakon o Banki Slovenije, in sprejema letno poročilo ter finančni in poslovni načrt. Te odločitve zagotavljajo neodvisnost Banke Slovenije pri vodenju denarne politike.

Svet Banke Slovenije je pristojen tudi za urejanje nekaterih notranjih organizacijskih zadev Banke Slovenije, kot so imenovanja in razrešitve delavcev s posebnimi pooblastili, deluje pa tudi kot pritožbeni organ v ugovorih proti posamičnim pravnim aktom, ki jih je izdal guverner, kadar tako predvideva zakon. Sprejema tudi notranje akte o pravicah, obveznostih in odgovornostih zaposlenih v skladu z Zakonom o Banki Slovenije, podzakonske predpise, ki določajo način in obseg evidentiranja, zbiranja, obdelave, izkazovanja in prenosa podatkov in informacij, potrebnih za delovanje informacijskega sistema Banke Slovenije. Poleg tega se redno seznanja s poročili, ki mu jih posredujejo delovna telesa oziroma strokovne službe glede izvrševanja pomembnejših nalog.

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah s svojega področja na sejah, pri čemer je odločitev sprejeta, če zanjo glasujejo vsaj trije člani. Na seje Sveta Banke Slovenije sta vabljeni tudi minister, pristojen za finance, in predsednik Odbora za finance Državnega zbora Republike Slovenije.

Leta 2021 so se člani Sveta Banke Slovenije sestali na 21 rednih sejah, opravili pa so tudi 6 korespondenčnih sej. Skupno je Svet Banke Slovenije leta 2021 obravnaval 502 točki, od tega, kot vsako leto, največ s področja nadzora bančnega poslovanja in licenciranja, manj pa je bilo tem s področij gotovinskega poslovanja, ekonomske in denarne politike, finančne stabilnosti, reševanja bank ter področja plačilnih in poravnalnih sistemov.

Okvir 12: **Odziv Banke Slovenije pri povečanju podnebnih tveganj**

V Banki Slovenije se zavedamo povečevanja podnebnih tveganj in pomembnosti kolektivnih prizadevanj, zato dejavno sodelujemo v delovnih skupinah relevantnih mednarodnih institucij, na primer v okviru Evropske centralne banke, Evropskega odbora za sistemska tveganja in Evropskega bančnega organa. Oktobra 2020 smo se pridružili Mreži za ozelenitev finančnega sistema (Network for Greening the Financial System – NGFS). V tej mreži sodeluje okoli sto institucij, med drugimi centralne banke, drugi bančni nadzorniki in mednarodne finančne ustanove. Sodelovanje v NGFS pomembno prispeva k celovitejši obravnavi podnebnih tveganj v slovenskem finančnem sistemu.

Tudi nova strategija denarne politike Evropske centralne banke (ECB) sistematično upošteva podnebne dejavnike. Svet ECB je sprejel celovit akcijski načrt z ambicioznim časovnim razporedom dejavnosti, da bi v svoj okvir politik še tesneje vključil problematiko podnebnih sprememb.

Jeseni 2021 je v Glasgowu potekala podnebna konferenca Združenih narodov (COP26), ob kateri smo se k sodelovanju pri globalnem odzivu v boju proti podnebnim spremembam v okviru našega mandata zavezale tudi centralne banke.

Banka Slovenije se je zavezala, da bomo v okviru svojega mandata v naslednjih letih prispevali k ciljem Pariškega sporazuma in prizadevanjem NGFS na naslednjih področjih:

- kot člani Evrosistema bomo nadaljevali sodelovanje pri razvoju in implementaciji nadzorniških metodologij in praks za podnebna in okoljska tveganja; v letu 2022 bodo tako prvič izvedeni stresni testi za banke s področja podnebnih tveganj;
- pri analizah bomo upoštevali podnebne spremembe in učinke z njimi povezanih ukrepov na makroekonomska gibanja;
- v okviru upravljanja lastnih finančnih naložb si bomo prizadevali za družbeno odgovorne in trajnostne cilje; v prihodnjih dveh letih bomo začeli poročati tudi ogljični odtis in druge kazalnike družbeno odgovornega in trajnostnega investiranja, ki bo prispevalo k ciljem nizkoogljirnega gospodarstva;
- z rednim odprtim dialogom s kreditnimi institucijami bomo spodbujali vključevanje podnebnih in okoljskih tveganj v okvire upravljanja tveganj in postopke odločanja;
- krepili bomo usposobljenost zaposlenih za ustrezno obravnavanje vpliva podnebnih sprememb na vseh področjih delovanja Banke Slovenije; poglobili bomo sodelovanje z drugimi relevantnimi ustanovami z namenom uvedbe najboljših praks in v izogib podvajanju dela;
- v letu 2022 bomo sprejeli akcijski načrt, katerega cilj je zmanjšati lasten ogljični odtis.

V Banki Slovenije smo jeseni 2021 ustanovili Odbor za klimatske spremembe in zeleno agendo. Odbor smo vzpostavili, da bi učinkovito povezali, koordinirali ter usmerjali dela na področju klimatskih sprememb in zelene agende znotraj Banke Slovenije ter sodelovali z drugimi institucijami na tem področju.

Naloga odbora je zagotavljanje, da bodo vsebine s področja klimatskih sprememb in zelene agende, relevantne za delovanje in izvajanje nalog Banke Slovenije, obravnavane celovito ter v skladu s Strategijo Banke Slovenije in Strategijo denarne politike ECB. Ocenjevali bodo strateške in druge dolgoročne vidike omenjene problematike, ki vplivajo na delovanje in izvajanje naših nalog. Med drugim bodo poskrbeli za izmenjavo mnenj in informacij s tega področja med različnimi strokovnimi službami Banke Slovenije ter za sodelovanje z zunanjimi deležniki.

6.3 Odnosi z javnostmi

V Banki Slovenije si prizadevamo za jasno, vsebinsko in učinkovito komuniciranje z vsemi javnostmi. Tako poskrbimo, da naša sporočila dosežejo pravo javnost ob pravem trenutku. S transparentnim komuniciranjem gradimo prepoznavnost Banke Slovenije in njen ugled v domačem in tujem okolju.

Mediji in pojasnila javnosti

Leta 2021 smo prejeli in odgovorili na skupno več kot 570 novinarskih vprašanj, objavili 81 sporočil za javnost, 63 publikacij Banke Slovenije in šest ECB publikacij. Naši predstavniki so sodelovali v šestih večjih intervjujih in petih strokovnih prispevkih, podali

smo deset izjav za televizijo oziroma radio, organizirali šest novinarskih konferenc, tri neformalna srečanja za novinarje in brifing za novinarje. Organizirali smo tudi štiri razprave, ki so se jih udeležili predstavniki stroke in medijev.

Naše aktivnosti v letu 2021 je še zaznamovala epidemija, kar se je odražalo v vprašanih novinarjev, ki so jih naslovili na nas. Pogosto so spraševali o vplivu koronakrize na gospodarstvo (posojila, inflacija, trg nepremičnin) in naših napovedih. Medije so med drugim zanimale tudi informacije o uvedbi ležarin in o morebitnih prevzemih bank.

Mediji so leta 2021 v povezavi z Banko Slovenije objavili skupno 2.250 medijskih objav, približno 188 objav na mesec. Nekaj več kot 64 % je bilo objav spletnih medijev – med njimi je bilo največ objav na portalih Sta.si, Delo.si, Finance.si. Tiskani mediji so v minulem letu objavili približno 30 % vseh medijskih objav o Banki Slovenije, elektronski (TV in radio) pa preostalih 6 %.

Poleg vprašanj medijev smo leta 2021 prejeli in odgovorili še na več kot 1.200 vprašanj splošne javnosti, od posameznikov do pravnih oseb. Med drugim smo obravnavali veliko število pritožb potrošnikov, odgovorili na več vprašanj s področja numizmatike, izdaje dovoljenj in druge bančne regulative.

Publikacije

Leta 2021 smo izdali vse uveljavljene periodične publikacije:

Poročilo o finančni stabilnosti, v katerem Banka Slovenije na pol leta analizira sistemsko tveganja v finančnem sistemu;

Napovedi makroekonomskih gibanj v Sloveniji, v katerih Banka Slovenije dvakrat letno, junija in decembra, podaja napoved makroekonomskih gibanj za naslednja tri leta;

Gospodarska in finančna gibanja, ki štirikrat letno podrobno analizira mednarodno okolje, slovenski realni sektor, trg dela, javne finance, financiranje podjetij, gospodinjstev in bank ter inflacijo;

Mesečna informacija o poslovanju bank, ki vsebuje ključne bilančne podatke bančnega sistema za zadnji razpoložljiv mesec, aktualne mesečne podatke o obrestnih merah in nedonosnih posojilih, četrletno pa tudi podatke o poslovanju liziških družb.

Prav tako so izhajali *Bilten* (mesečno), *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino* (mesečno), *Finančni računi* (letno in četrletno) in *Neposredne naložbe* (letno).

Banka Slovenije razen periodičnih publikacij izdaja tudi avtorske raziskovalne članke in občasne publikacije. Lani sta tako v zbirki *Delovni zvezki Banke Slovenije* izšla dva članka in v zbirki *Prikazi in analize* en članek. Izdali smo tudi tri dodatne publikacije: *Finteh in plačevanje: trendi*, *Ocenjevanje primernosti članov nadzornih svetov bank in hranilnic* in *Analiza učinkov ukrepov zaradi pandemije Covid-19 na gotovinsko in kartično poslovanje*.

V sklopu obeležitve 30-letnice Banke Slovenije smo izdali več priložnostnih publikacij, ki so opisane v okvirju 12.

Izobraževalna dejavnost

Leta 2021 smo že deseto leto zapored pod okriljem ECB organizirali tekmovanje Generacija Euro. Tekmovanje poteka v treh krogih in je namenjeno dijakom višjih letnikov srednjih šol. S tekmovanjem želimo spodbuditi mlade k pridobivanju znanj s področja ekonomije in financ, ter seznanjanju z vlogo, nalogami in delovanjem ECB in Evrosistema. Tretji krog je potekal virtualno. Tekmovalci vseh finalnih ekip so kljub težjim razmeram pokazali visoko raven znanja in inovativnosti. V šolskem letu 2020/21 je zmagala Absolutne ničle II. gimnazija Maribor.

Leta 2021 smo med najboljšimi doktorski in magistrski deli s področij ekonomije, bančništva, zavarovalništva, financ in finančnega prava nagradili sedem zaključnih del.

Izobraževalne vsebine smo v času pandemije večinoma prenesli na splet. V sodelovanju z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani smo izvajali spletne seminarje, prav tako smo večji del izobraževalni dni izvedli na daljavo. Programov finančnega opismenjevanja, ki jih pretežno izvajamo za osnovne in srednje šole se je tako lani udeležilo približno 1500 učencev in dijakov. Leta 2021 smo izobraževalno dejavnost obogatili z obeleževanjem svetovnega tedna denarja oziroma svetovnega tedna izobraževanja o financah, ki je potekal od 22. do 28. marca 2021 in smo se mu prvič uradno pridružili. Pripravili smo dva nagradna ustvarjalna natečaja, še zlasti odmeven je bil likovni natečaj za osnovne šole *Maskota Banke Slovenije*. Svoje izdelke je poslalo več kot 450 vrtčevskih in osnovnošolskih otrok. Nagradili smo tri najboljše v treh starostnih kategorijah. V sklopu bančnih ur, ki smo jih v tem tednu pripravili za tretjo triado osnovnih šol in za srednje šole, je sodelovalo približno 600 učencev in dijakov. Prvič smo pripravili tudi nagradni kviz, ki je zaživel na družabnih omrežjih.

Knjižnica Banke Slovenije

Knjižnica Banke Slovenije je specialna knjižnica, ki z naborom informacijskih virov in literature podpira strokovne delovne procese matične organizacije. Gradivo je vneseno v bazo Cobiss in tako na voljo za izposajo tudi zunanjim uporabnikom. V letu 2021 je knjižnica spet postopoma odprla vrata zunanjim uporabnikom. Naši zunanji uporabniki so v večini specifični in knjižnico uporabljajo kot vir raziskovanj različnih ekonomskih gradiv, ki drugje niso dostopna. Predvsem so to različna poročila in finančni podatki svetovnih denarnih organizacij in bank (IMF, OECD, Fed).

Knjižnica hrani okoli 16 tisoč bibliografskih enot, predvsem s področij bančništva oziroma centralnega bančništva, financ, gospodarstva, zakonodaje in informacijske tehnologije. V letu 2021 smo objavili 137 elektronskih knjig. Posredovali smo 250 strokovnih elektronskih člankov in poročil različnih finančnih institucij, ki jih spremljamo. Na urejeni intranetni strani smo lansko leto ažurirali 30 elektronskih revij. Kupili smo 35 tiskanih knjig in 135 serijskih publikacij (znanstvene revije s področja financ in tuje dnevno časopisje s področja financ in ekonomije). Našim zaposlenim smo prek medknjižnične izposoje izposodili 177 knjig. Obnovili smo naročnine na 21 različnih bazah podatkov, ki jih zaposleni uporabljajo za svoje strokovno delo.

Mala galerija Banke Slovenije

Leta 2021 smo v Mali galeriji Banke Slovenije v celoti izpeljali zastavljeni program. Okrepili smo tudi sodelovanje z nekaterimi vidnimi mednarodnimi projekti, ki potekajo v prestolnici.

Pripravili smo devet razstav, od tega pet v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani (ena še iz programa za leto 2020), eno samostojno v produkciji Banke Slovenije (ob obeležitvi 30-letnice naše ustanove) in tri z drugimi zunanjimi partnerji, in sicer s Slovenskim bienalom ilustracije, s Forumom Ljubljana – s festivalom Svetlobna gverila in z Mednarodnim grafičnim likovnim centrom v sklopu 34. grafičnega bienala. Slednja je bila tudi najbolj odmevna in obiskana razstava leta 2021. Glede na razmere v času epidemije ocenjujemo, da je bila galerija tudi sicer zelo dobro obiskana, saj smo zabeležili več kot 3200 obiskovalcev, kar je primerljivo z obdobjem pred epidemijo.

Dostopnost do galerijskih vsebin smo tudi leta 2021 v času zaprtosti reševali s povečanim številom vsebin na spletu, posebej družbenih omrežjih, na katerih smo v prilagojeni obliki predstavljali vsebine, kar ohranjamo v letu 2022. Redno pripravljamo video vsebine in predstavitve, v katerih podajamo celovito informacijo o naših razstavah in obrazstavnih dogodkih.

Fotografija 6: Razstava v sklopu 34. grafičnega bienala: Možnost, da smo zastrupljeni

Muzej Banke Slovenije

V letu 2021 smo v Banki Slovenije odprli Muzej Banke Slovenije, namenjen obiskovalcem vseh starostnih obdobj. Ti v njem na didaktičen in tudi igriv način spoznajo, kakšno zgodovinsko vlogo je imela Banka Slovenija ob osamosvojitvi, kako kot centralna banka opravlja nadzor nad finančnim sistemom, kako skrbi za stabilnost cen in kako skupaj z drugimi centralnimi bankami Evrosistema odloča v Svetu Evropske centralne banke.

Od odprtja smo v Muzeju Banke Slovenije organizirali številne dogodke. Tako smo pripravili vodenje po muzeju v času Poletne muzejske noči, izvedli smo številna vodenja

po muzeju za zaključene družbe, ogled muzeja smo vključili v dejavnost izobraževalnih dni, delovanje muzeja pa smo predstavili tudi številnim domačim in tujim visokim gostom.

Odprtje Muzeja Banke Slovenije se je ves čas prilagajalo aktualnim epidemiološkim razmeram, zato je bil obisk v pozno jesenskem in zimskem času omejen. Kljub temu je v drugem polletju 2021 muzej obiskalo okoli 200 obiskovalcev. Med drugim so si ga ogledali tudi predsednica ECB Christine Lagarde, predsednik države Borut Pahor, nekdanji guvernerji Banke Slovenije in predstavniki Evropske komisije.

Fotografija 7: Obisk predsednice ECB Christine Lagarde v Muzeju Banke Slovenije 9. oktobra 2021

Za Banko Slovenije je bilo 2021 praznično leto, saj smo dopolnili 30 let. In kako smo jih obeležili?

Spomladi smo odprli Muzej Banke Slovenije, ki predstavlja del naših prizadevanj za finančno opismenjevanje in je zasnovan tako, da lahko vse generacije spoznajo delo Banke Slovenije in našo vpetost v Evrosistem. 19. maja 2021 sta ga slavnostno odprla predsednik RS Borut Pahor in guverner Boštjan Vasle.

Fotografija 8: **Slovesno odprtje Muzeja Banke Slovenije 19. maja 2021**

Objavili smo posebno [spletno stran](#), ki je posvečena pregledu glavnih aktivnosti ob 30. obletnici, zgodovini, zanimivim foto vsebinam in lahkotnejšim temam. Med drugim je na voljo pregled poti, ki jo je Banka Slovenije prehodila v zadnjih 30 letih – od uvedbe lastne valute do današnjih dni.

Pripravili smo kratko animacijo, katere glavni namen je na razmeroma preprost način splošni javnosti predstaviti štiri ključne stebre Banke Slovenije.

Septembra smo obletnico zaznamovali z izdajo zlate in srebrne medalje.⁵³ Likovna rešitev, ki smo jo izbrali sodelujoči v spletni anketi, upodablja soodvisnost države in centralne banke.

Na predvečer obletnice rojstva tolarja, 7. oktobra 2021, je potekal osrednji dogodek, in sicer slavnostna akademija v Cankarjevem domu. Slavnostna govornica sta bila guverner Banke Slovenije Boštjan Vasle in predsednik Republike Slovenije Borut Pahor. Uradnemu delu sta sledila neformalno druženje in ogled razstave, pripravljene za to priložnost.

⁵³ Več o tem v poglavju 3.6 Kovanci in bankovci.

Fotografija 9: Nagovor guvernerja Boštjana Vasleta na državni proslavi ob praznovanju 30-letnice Banke Slovenije 7. oktobra 2021

Obudili smo tudi spomin na oktober 1991, ko so v Banki Slovenije potekale zaključne priprave na izdajo vrednostnih bonov. Na ta ključni mejnik smo med drugim opozorili z video projekcijo na pročelju naše stavbe na Slovenski 35. Video zaslon je prikazoval prehod od vrednostnih bonov prek tolarških bankovcev in kovancev do evrske gotovine.

Fotografija 9: Videoprojekcija na stavbo Banke Slovenije v sklopu praznovanj 30-letnice

Na družabnih omrežjih so javnostim naše raznolike naloge in izzive predstavljali naši zaposleni.

V Mali galeriji Banke Slovenije smo odprli razstavo Zgodba o tolarju. V središče smo postavili prvo valuto v samostojni Sloveniji in njene snovalce.

Fotografija 11: Razstava
Zgodba o tolarju

Za osnovnošolce smo pripravili likovni natečaj, medtem ko so se srednješolci in študenti preizkusili v izdelovanju video posnetkov.

Pripravili smo tudi obsežno informativno gradivo, s katerim jasno in slikovno podprto predstavljamo ključne naloge centralne banke – brošuro 30 let Banke Slovenije, gradivo Zgodba o denarju in letake za promocijo Muzeja BS.

Glede na zaostreno epidemiološko sliko smo nekaj dogodkov, načrtovanih za jesen, prestavili na čas, ko bodo epidemiološke razmere dopuščale izvedbo v živo.

Izdali smo tudi interno revijo, v kateri smo izpostavili nekaj glavnih mejnikov, se pogovorili z zaposlenimi, ki v Banki Slovenije delajo vse od njene ustanovitve, zbrali bolj ali manj znana dejstva in slikovni material ter seveda pogledali tudi v prihodnost.

6.4 Upravljanje tveganj

Upravljanje tveganj se spremlja in nadzira na podlagi strukturiranega sistemskega pristopa, ki je določen s krovnim okvirom za upravljanje tveganj. Krovni okvir opredeljuje glavne vrste tveganj, s katerimi se pri opravljanju nalog soočamo in jih upravljamo.

Delovanje sistema za upravljanje tveganj je usmerjeno v podporo organom odločanja Banke Slovenije pri upravljanju tveganj, predvsem z zagotavljanjem strukturirane in celovite informacije o tem, kakšna je v danem trenutku celotna izpostavljenost tveganjem ter kako lahko nenehno dejavno obvladujemo/blazimo prepoznana tveganja v celoti. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije ni samostojen poslovni proces, ločen od glavnih dejavnosti in procesov Banke Slovenije, temveč je sestavni del odgovornosti poslovanja in sestavni del vseh poslovnih procesov, vključno s strateškim načrtovanjem ter vsemi projekti in procesi upravljanja sprememb. Dejavnosti, ki zagotavljajo učinkovit proces upravljanja tveganj, so vključene v poslovne načrte vseh naših organizacijskih ravni.

Sistem upravljanja tveganj je zasnovan na trinivojskem modelu obrambnih linij pred tveganji, ki ga opisuje krovni okvir upravljanja tveganj. Delovanje sistema zagotavlja prepoznavanje tveganj, ki bi lahko ogrozila uresničevanje strateških in drugih ciljev banke. Okvir upravljanja opredeljuje glavne strateške elemente sistema za upravljanje tveganj ter predstavlja izhodišče za podrejene akte, politike, metodologije in navodila za upravljanje prepoznanih vrst tveganj.

Prvo obrambno linijo predstavljajo organizacijske enote, ki s svojimi poslovnimi odločitvami dejavno upravljajo konkretna prepoznana tveganja in so predvsem odgovorne za implementacijo področnih politik upravljanja posameznih vrst tveganj.

Shema 2: Trinivojski sistem obrambnih linij pred tveganji v Banki Slovenije

Vir: Krovni okvir upravljanja tveganj v Banki Slovenije.

Druga obrambna linija so odbori Banke Slovenije, služba Upravljanje tveganj in Služba za skladnost. Glavni namen odborov je podpora guvernerju ali Svetu Banke Slovenije pri rednem spremljanju, koordinaciji in informiranju o upravljanju tveganj. Na podlagi enotno definirane sistema služba za upravljanje tveganj usklajuje delovanje podsistemov za upravljanje finančnega, operativnega, strateškega, informacijskega, pravnega, projektnega in drugega tveganja ter načine našega odziva na izpade poslovanja zaradi morebitnih izrednih okoliščin (neprekinjeno poslovanje za različno dolga obdobja poslovanja v izrednih razmerah). Služba za skladnost deluje v okviru sistema notranjih kontrol, spremlja skladnost poslovanja banke z zakonodajo, internimi predpisi in drugimi zavezami ter o tem seznanja guvernerja in Svet Banke Slovenije.

Tretja obrambna linija sta Notranja revizija in Revizijski odbor. Notranja revizija izvaja redne preglede procesov upravljanja tveganj in sistemov notranjih kontrol ter zagotovi o skladnosti poslovanja. Dodatni neodvisni nadzor izvaja Revizijski odbor Banke Slovenije, ki o svojih ugotovitvah redno poroča Svetu Banke Slovenije. Služba za upravljanje tveganj poroča Revizijskemu odboru o delovanju integriranega sistema za upravljanje tveganj. Svet Banke Slovenije je zavezan k vzpostavitvi celovitega in učinkovitega sistema upravljanja tveganj, ki zmanjšuje nastanek za Banko Slovenije nepredvidljivih posledic. Svet Banke Slovenije tudi redno letno pregleduje izvajanje krovnega okvira in razpravlja o aktualnih vprašanjih, povezanih z upravljanjem tveganj.

S službo Upravljanje tveganj sta povezana dva odbora Banke Slovenije s pristojnostmi pri upravljanju tveganj: Odbor za tveganja in Investicijski odbor. Prvi deluje večinoma na področju nefinančnih tveganj, drugi pa ima na podlagi mandata Sveta Banke Slovenije pristojnosti na področju upravljanja finančnih tveganj finančnih naložb Banke Slovenije. V preteklem letu se je Odbor za tveganja sestel devetkrat in obravnaval 48 točk predvsem s področja operativnih tveganj in tveganj informacijske varnosti, Investicijski odbor pa se je sestel trinajstkrat in obravnaval 104 točke, in sicer predvsem s področja upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije.

6.5 Revizijski odbor

Banka Slovenije ima poleg internih delovnih teles vzpostavljen tudi Revizijski odbor, katerega cilj je izboljševati upravljanje z izvajanjem dodatnega neodvisnega nadzora, ob notranji reviziji in zunanjem revizorju. Revizijski odbor Banke Slovenije, ki ga vodi zunanji strokovnjak, deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije, in sicer na način, da oblikuje mnenja in nasvete, ki Svetu Banke Slovenije pomagajo pri odločanju glede:

- celovitosti in zanesljivosti finančnih informacij;
- pregleda nad notranjimi kontrolami in obvladovanjem tveganj;
- izvajanja nalog revidiranja Banke Slovenije ter
- zagotavljanja skladnosti z zakoni, predpisi in kodeksi ravnanja.

Revizijski odbor Banke Slovenije deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije s ciljem izboljševanja upravljanja prek izvajanja dodatnega neodvisnega nadzora.

Revizijski odbor se je leta 2021 sestel devetkrat. Med drugim je obravnaval in razpravljajal o poročilu zunanjega revizorja o revidiranih računovodskih izkazih in načinu poteka revizije Banke Slovenije, Sklada za reševanje bank, Sklada za jamstvo vlog in Sklada za reševanje in jamstvo vlog za leto 2020. Čeprav Banka Slovenije ni zavezanec na podlagi Uredbe (EU) 537/2014 in Direktive 2014/56/EU (revizija subjektov v javnem interesu), je zunanji revizor leta 2021 (tako kot že v letih 2020 in 2019) na zaprosilo Revizijskega odbora poročilo po opravljeni zaključni reviziji prilagodil v skladu z 11. členom navedene uredbe, ki predpisuje obvezne sestavine za dodatno poročilo revizijski komisiji.⁵⁴

Revizijski odbor se je seznanil tudi s poročili o delu Notranje revizije, podajal mnenja glede izvedenih revizijskih poslov, spremljal izvrševanje priporočil Notranje revizije in postopek izbora zunanjega revizorja za obdobje 2021–2023 ter obravnaval poročila Komisije za preiskavo internih kršitev v Banki Slovenije.

Poleg tega se je Revizijski odbor v letu 2021 seznanil s poročili o tveganjih v Banki Slovenije, ki jih je pripravila služba Upravljanje tveganj ter z načrtom dela Službe za skladnost in njenim poročilom o delu v preteklem letu.

⁵⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0537>.

Podatki so strateškega pomena za Banko Slovenije in ključni sestavni del večine poslovnih procesov, posledično je učinkovito upravljanje podatkov naloga vseh zaposlenih v Banki Slovenije. Da gre za področje posebnega pomena, smo potrdili z ustanovitvijo Službe za upravljanje podatkov, ki je začela delovati 1. maja 2021. Omenjena služba predstavlja drugi (koordinativni) nivo izmed treh nivojev upravljanja podatkov. Prvi (operativni) nivo predstavljajo skrbniki podatkov oddelkov in služb, ki so lastniki podatkov, tretji (strateški) nivo pa organa Banke Slovenije. Mandat službe je osredotočen na:

- vzpostavitev in spremljavo procesa upravljanja podatkov,
- vzpostavitev učinkovite infrastrukture upravljanja podatkov in podatkovne arhitekture ter
- koordinacijo procesov, vezanih na nove in spremenjene podatkovne zahteve.

Kot ključna izziva, ki sta zaznamovala leto 2021 na področju upravljanja podatkov, lahko izpostavimo integracijo in racionalizacijo poročevalskega okvira ter oblikovanje učinkovite podatkovne arhitekture in procesov upravljanja. Zaradi velike heterogenosti podatkov, ki podpirajo številne temeljne funkcije Banke Slovenije, in vpetosti naše institucije v mednarodne poročevalske verige, so projekti racionalizacije in integracije poročanja, kot sta npr. ECB-jev IREF (angl. Integrated Reporting Framework) in Ebin Feasibility Study on Integrated Reporting, vse pomembnejši faktor pri oblikovanju internih procesov in dolgoročne strategije upravljanja podatkov. V okviru oblikovanja domačega poročevalskega okvirja je bilo v letu 2021 na ravni Banke Slovenije obravnavanih tudi dvanajst novih ali spremenjenih poročevalskih zahtev, skoraj v celoti namenjenih bančnemu sistemu, od tega pet vprašalnikov in sedem sprememb obstoječega poročevalskega okvirja. Zaradi tehnološkega in procesnega napredka na širšem področju upravljanja podatkov, ki smo mu bili priča globalno v zadnjih letih, se velik del aktivnosti usmerja tudi k posodobitvi podatkovne arhitekture. Prav sodobna podatkovna arhitektura skupaj z agilnimi procesi, ki jo podpirajo, je nujna za prilagoditve na izzive, ki prihajajo. Pričakovati je, da se bodo aktivnosti na obeh področjih v naslednjih letih še dodatno krepile.

6.6 Poslovanje Banke Slovenije v letu 2021

Rezultati, predstavljeni v računovodskih izkazih Banke Slovenije, odražajo finančni učinek izvajanja njenih nalog in ciljev.

Gibanja v bilanci stanja leta 2021

Bilančna vsota na dan 31. decembra 2021 je znašala 33,2 mrd EUR in je bila za 7,2 mrd EUR višja v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2020.

Na strani sredstev so se povečali neto nakupi vrednostnih papirjev za izvajanje denarne politike v višini 2,8 mrd EUR in stanje operacij dolgoročnejšega refinanciranja bank v višini 1,0 mrd EUR. Največjo izpostavljenost v okviru naložb v vrednostne papirje denarne politike predstavljajo obveznice Republike Slovenije (14,3 mrd EUR). Porast terjatev do Mednarodnega denarnega sklada (MDS) v višini 0,8 mrd EUR je predvsem posledica nove splošne alokacije SDR v letu 2021.

Na strani obveznosti so se zvišala stanja na transakcijskih računih bank (za 2,6 mrd EUR), evrske vloge države in drugih komitentov (za 1,6 mrd EUR), obveznost do MDS (za 0,7 mrd EUR) in bankovci v obtoku (za 0,5 mrd EUR). Za 1,6 mrd EUR se je povečala obveznost do Evrosistema iz prilagoditve evrskih bankovcev. Ta obveznost predstavlja razliko med vrednostjo bankovcev, ki pripada Banki Slovenije kot pravni izdajateljici v deležu 0,44 % vseh bankovcev v obtoku v Evrosistemu, in vrednostjo bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok.

Navedena gibanja so vplivala na povečanje terjatve Banke Slovenije iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami in ECB prek sistema TARGET2 (za 2,5 mrd EUR).

Finančni rezultati leta 2021

Glavni vir naših prihodkov so obresti od instrumentov in portfeljev denarne politike ter od lastnih naložb v vrednostne papirje. Neto obrestni prihodki so v letu 2021 znašali 160,4 mio EUR in so bili za 10,3 mio EUR višji v primerjavi s predhodnim letom. Glavni razlog je bilo višje stanje presežnih rezerv bank in evrskih vlog države, ki se obrestujejo po obrestni meri mejnega depozita.

Realiziran prihodek pri prodaji vrednostnih papirjev in valutnih pozicij je znašal 10,8 mio EUR. Ob koncu leta Banka Slovenije prevrednoti svoje pozicije na tržne cene in tečaje ter negativne učinke vrednotenja izkazuje kot odhodek. V letu 2021 je bilo teh odhodkov za 14,9 mio EUR ter so bili posledica nižjih tržnih cen vrednostnih papirjev in tečajev valut ob koncu leta glede na povprečno ceno pozicij. Zaradi povečanja ocenjenih tveganj smo oblikovali rezervacije za pokrivanje odhodkov iz finančnih in drugih tveganj v neto višini 75,2 mio EUR. Neto provizije (12,9 mio EUR), prihodki od lastniških deležev (7,4 mio EUR), neto rezultat združevanja denarnih prihodkov Evrosistema (-23,5 mio EUR) in drugi prihodki (2,3 mio EUR) so v letu 2021 skupaj znašali -0,9 mio EUR. Stroškov poslovanja je bilo v letu 2021 za 43,0 mio EUR. Banka Slovenije je tako dosegla presežek prihodkov nad odhodki v višini 37,1 mio EUR. Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Tabela 5: Vplačila Banke Slovenije v proračun Republike Slovenije (v mio EUR)

Leto	Presežek	Zakonska obveza vplačila v proračun RS	Vplačilo v proračun RS
2017	70,7	17,7	17,7
2018	63,4	15,9	15,9
2019	180,7	45,2	45,2
2020	81,0	20,2	20,2
2021	37,1	9,3	9,3
Skupaj			108,2

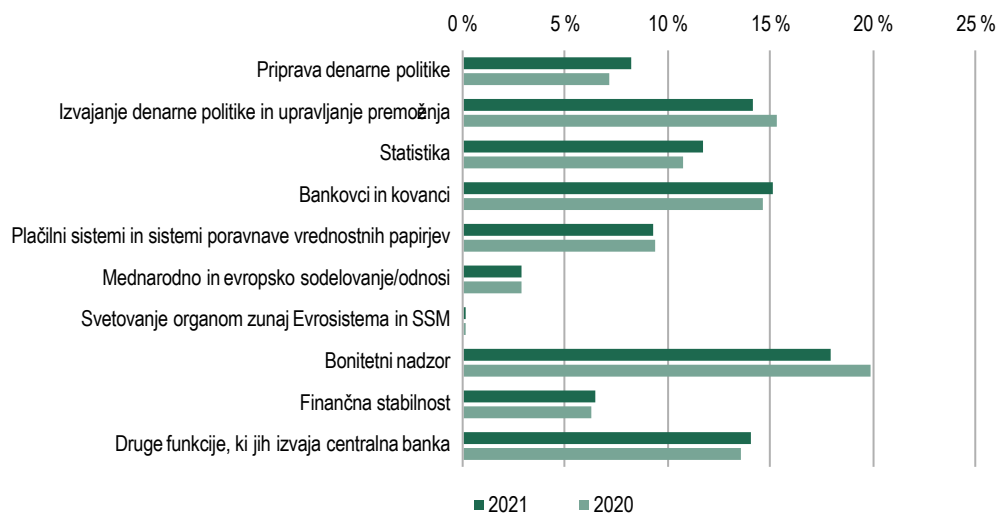
Vir: Banka Slovenije.

Stroški poslovanja

Poslovni stroški so posledica izvajanja naših zakonsko določenih nalog. Slika 39 prikazuje razdelitev stroškov po nalogah, ki poleg neposrednih stroškov vključujejo tudi pripisane posredne stroške podpornih funkcij (informacijske tehnologije, računovodstva, pravne službe in podobnih notranjih storitev).

Stroški poslovanja so v letu 2021 znašali 43,0 mio EUR in so bili za 2,1 mio EUR višji od predhodnega leta. Stroški dela predstavljajo večino stroškov našega poslovanja (67 %). Vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki. V letu 2021 so znašali 28,8 mio EUR (27,4 mio EUR v letu 2020). Povečanje je posledica zvišanja izhodiščne plače v skladu s Sporazumom o usklajevanju izhodiščne plače, uvedbe organizacijskih sprememb ter spremembe kvalifikacijske strukture zaposlenih prek fluktuacije in napredovanj. Drugi poslovni stroški, stroški tiskanja bankovcev, amortizacija osnovnih sredstev in drugi stroški so v skupni višini znašali 14,2 mio EUR in so bili za 0,7 mio EUR višji od stroškov iz leta 2020.

Slika 39: Razdelitev stroškov po posameznih nalogah (v %)

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 6: Bilanca stanja za obdobje 2017–2021 na dan 31. decembra (v mio EUR)

Aktiva	2017	2018	2019	2020	2021
1. Zlato in terjatve v zlatu	111	115	138	158	165
2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	630	699	763	911	1.836
3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	152	94	37	33	25
4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v evrih	1.199	1.224	1.365	1.209	1.079
5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v evrih	1.142	1.102	995	1.377	2.363
6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v evrih	2	0	0	0	4
7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v evrih	10.656	11.290	11.355	14.888	17.782
8. Javni dolg v evrih	-	-	-	-	-
9. Terjatve znotraj Evrosistema	282	1.564	3.748	7.024	9.501
10. Naporavnane postavke	-	-	-	-	-
11. Druga sredstva	325	342	412	396	402
Skupaj aktiva	14.498	16.429	18.815	25.995	33.157
Pasiva	2017	2018	2019	2020	2021
1. Bankovci v obtoku	5.286	5.559	5.740	6.355	6.842
2. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v evrih	2.939	3.391	4.348	7.097	9.748
3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	-	-	-	17	582
4. Izdani dolžniški certifikati	-	-	-	-	-
5. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v evrih	2.531	3.780	3.416	5.735	6.489
6. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v evrih	73	63	134	34	292
7. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	56	5	6	6	6
8. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	-	-	-	-	-
9. Protipostavka dodeljenih SDR	256	262	266	254	962
10. Obveznosti znotraj Evrosistema	1.646	1.502	2.815	4.333	5.909
11. Naporavnane postavke	1	-	-	-	4
12. Druge obveznosti	113	137	145	109	125
13. Rezervacije	515	594	573	622	697
14. Računi vrednotenja	94	103	163	189	241
15. Kapital in rezerve	917	970	1.027	1.163	1.224
16. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	71	63	181	81	37
Skupaj pasiva	14.498	16.429	18.815	25.995	33.157

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 7: Izkaz poslovnega izida za obdobje 2017–2021 (v mio EUR)

	2017	2018	2019	2020	2021
1. Neto obrestni prihodki	105	133	140	150	160
2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	-38	-84	31	-51	-79
3. Neto prihodki od provizij	8	10	11	13	13
4. Drugi prihodki	33	42	39	10	-14
5. Stroški poslovanja	-38	-38	-40	-41	-43
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	71	63	181	81	37

Vir: Banka Slovenije.

Zaposleni

Zaposleni v Banki Slovenije pri opravljanju javnih pooblastil in nalog spoštujejo visoke standarde etičnega ravnanja, v skladu s skupnimi smernicami in vrednotami, ki se oblikujejo v okviru ESCB in ECB. Doseganje in izvajanje teh standardov je bistveni pogoj za izgradnjo in ohranitev zaupanja državljanov v dobro in odgovorno upravljanje Banke Slovenije pri izvajanju njenih javnih nalog. Banka Slovenije je s Kodeksom Banke Slovenije določila temeljna pravila ravnanja zaposlenih, s katerimi se zagotavlja in krepi neodvisno, objektivno in strokovno izvajanje nalog.

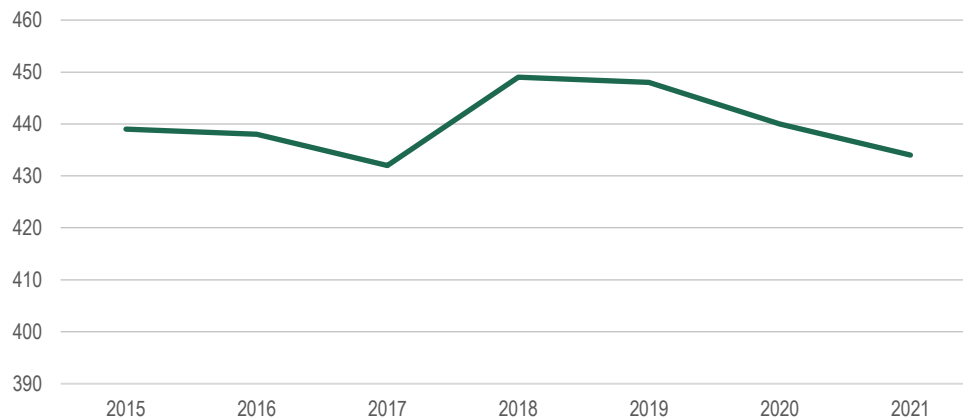
Leta 2021 smo na kadrovske in organizacijske področju nadaljevali uvajanje novih pristopov in sprememb na strateški in operativni ravni. Skladno z razmerami v državi smo tudi v Banki Slovenije prilagajali količino dela od doma glede na stanje epidemiološke slike. Zaradi epidemije so v letu 2021 zaposleni v začetku in ob koncu leta v večjem obsegu delali na domu. Opravljanje dela na domu ni vplivalo na poslovanje banke. V ugodnejših mesecih so zaposleni večino dela opravljali v banki. Poleg tega smo v banki sledili tako zahtevanim kot priporočenim preventivnim ukrepom.

Razpisali smo 31 prostih delovnih mest, na katere se je skupaj prijavilo 417 kandidatov. Največ interesa je bilo za področja nadzora, informacijske tehnologije in analitike. Zaposlili smo 21 novih sodelavcev, štirje so se vrnili z mobilnosti iz ECB. V preteklem letu so se upokojili štirje zaposleni, dvanajst sodelavcev svojo kariero nadaljuje zunaj Banke Slovenije in ESCB sistema, pet zaposlenih pa se je za krajše ali daljše obdobje odločilo za nabiranje delovnih izkušenj v ECB. Povprečna starost zaposlenih v banki je bila lani 45 let in tri mesece. Povprečna starost zaposlenih se je zvišala za devet mesecev ter tako ob koncu leta 2021 znašala 46 let. Med centralnimi bankami Evrope še vedno veljamo za neke vrste posebnost, saj imamo med zaposlenimi več žensk (53 %) kot moških (47 %). Na vodstvenih pozicijah je zaposlenih 44 % žensk. V Banki Slovenije ima 76 % zaposlenih vsaj 7. stopnjo izobrazbe.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2021 efektivno zaposlenih 434 oseb.⁵⁵

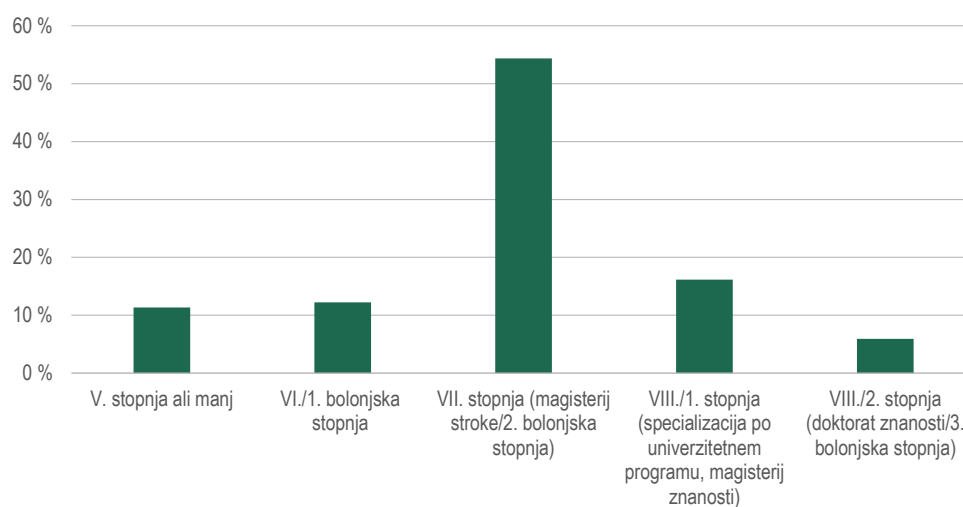
⁵⁵ Število efektivno zaposlenih: v to število so vključeni vsi, ki so bili na dan poročanja prisotni na delovnem mestu (upoštevajo se tudi vsi, ki so na dan poročanja koristili letni dopust ali so bili kratkoročno bolniško odsotni).

Slika 40: Število učinkovito zaposlenih v Banki Slovenije 31. decembra 2021

Vir: Banka Slovenije.

Slika 41: Izobrazbena struktura zaposlenih 31. decembra 2021

Vir: Banka Slovenije.

6.7 Postopki pred sodišči

Konec leta 2021 je bilo odprtih pet upravnih postopkov, od tega je Banka Slovenije v dveh sporih zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca stranska udeleženka, v enem primeru pa kot tožeča stranka v sporu izpodbijanja njegove odločbe. V dveh primerih je Banke Slovenije tožena v zvezi z izdanimi nadzorniškimi odločbami.

Banka Slovenije je bila konec leta 2021 kot tožena ali sotožena stranka ali kot stranska udeleženka udeležena v 121 odprtih pravnih postopkih, ki se skoraj vsi nanašajo na odškodninske zahtevke imetnikov kvalificiranih obveznosti bank, ki so bile predmet izrednih ukrepov v letih 2013 in 2014.

Odprtih je tudi šest delovno pravnih sporov.

Glede izdanih odločb o prekršku sta bili konec leta 2021 odprti dve sodni zadevi, kot stečajna upnica pa je Banka Slovenije udeležena v petih stečajnih postopkih.

V postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije sta bili na dan 31. decembra 2021 odprti dve zadevi.

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije nalaga Banki Slovenije pripravo računovodskih izkazov, tako da resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Računovodske izkaze sprejme Svet Banke Slovenije. Pri pripravi računovodskih izkazov je Banka Slovenije dolžna:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi, to so Smernica Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34) (in kasnejšimi spremembami te smernice)¹ in določbe Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

¹ Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 37-86, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

Poročilo neodvisnega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Naše mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi Banke Slovenije (»Banka«) v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne banke (EU) 2016/2249 z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34, vključno z naknadnimi spremembami smernice) in v skladu z določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanaša na računovodenje (skupaj »Okvir poročanja Banke Slovenije«).

Kaj smo revidirali

Računovodski izkazi Banke obsegajo:

- bilanco stanja na dan 31. december 2021,
- izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto,
- povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR). Naša odgovornost na podlagi teh standardov je opisana v poročilu v delu *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Neodvisnost

V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA), ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od Banke. Potrjujemo, da smo izpolnili druge etične obveznosti v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Odgovornosti posloводства Banke in Revizijskega odbora Banke za računovodske informacije

Posloводство je odgovorno za pripravo računovodskih izkazov v skladu z Okvirom poročanja Banke, in za tako notranje kontroliranje, kot je potrebno v skladu z odločitvijo posloводства, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačnih navedb zaradi prevare ali napake.

Posloводство je pri pripravi računovodskih izkazov odgovorno za oceno sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem, in uporabo

predpostavke delujočega podjetja, kot podlago za računovodenje, razen če namerava poslovodstvo Banko likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Svet Banke Slovenije in Revizijski odbor Banke Slovenije sta odgovorna za nadzorovanje postopka računovodskega poročanja.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem, ali so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe lahko izhajajo iz prevare ali napake, ter se smatrajo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamič ali skupaj vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- Opredelimo in ocenimo tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke v odziv na taka tveganja in pridobimo revizijske dokaze, ki so zadostni in ustrezni, da zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bi odkrili pomembno napačne navedbe, ki je posledica prevare, je višje kot tveganje, ki je posledica napake, saj lahko prevara vključuje tajno dogovarjanje, ponarejanje, namerne opustitve, napačne predstavitve ali izogibanje notranjim kontrolam.
- Pridobimo znanje o notranjem kontroliranju, ki je pomembno za revizijo, da bi oblikovali revizijske postopke, ki so ustrezni v danih okoliščinah, vendar pa ne za izražanje mnenja o učinkovitosti notranjega kontroliranja Banke.
- Ovrednotimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij, ki jih je pripravilo poslovodstvo.
- Ugotavljamo ustreznost uporabe podlage računovodenja za delujoče podjetje s strani poslovodstva in ali na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov obstaja pomembna negotovost v povezavi z dogodki ali pogoji, ki lahko vzbudijo bistven dvom glede sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje. Če presodimo, da obstaja pomembna negotovost, moramo v revizorjevem poročilu opozoriti na s tem povezana razkritja v računovodskih izkazih ali prilagoditi mnenje, če so taka razkritja neustrezna. Naši sklepi temeljijo na revizijskih dokazih, ki smo jih pridobili do datuma poročila revizorja. Vendar lahko prihodnji dogodki ali pogoji povzročijo, da Banka preneha delovati kot delujoče podjetje.

Svet Banke Slovenije in Revizijski odbor Banke Slovenije med drugimi zadevami obveščamo o načrtovanem obsegu in časovnem načrtu revizije in bistvenih revizijskih ugotovitvah, vključno z bistvenimi pomanjkljivostmi pri notranjem kontroliranju, ki jih ugotovimo med revizijo.

Za in v imenu družbe PricewaterhouseCoopers d.o.o.:

Damjan Ahčin,
Pooblaščen revizor
5. April 2022
Ljubljana, Slovenija

 PricewaterhouseCoopers d.o.o.
6

Ustanovitev

Banka Slovenije je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Pri zagotavljanju tega cilja si Banka Slovenije prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se z dnem uvedbe eura kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke Slovenije v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB².

Računovodske politike

Prevzem eura

Republika Slovenija je prevzela euro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka Slovenije je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za oblikovanje in uresničevanje denarne politike in izvajanje skupnih strateških ciljev ESCB³.

Računovodska načela in standardi

Banka Slovenije uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2016/34) (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 342. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljani v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Evropske skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in transparentnost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost in morajo biti transparentni;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti kot tudi prepoznavanje prihodka mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne pripoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se prenesejo neposredno na račune vrednotenja;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se pojavijo med koncem poslovnega leta in dnevom, ko Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja;
- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil niso dovoljena, razen če je mogoče upravičeno oceniti, da so nepomembna v celotnem kontekstu in predstavitvi računovodskih izkazov;
- neprekinjeno poslovanje: pri ocenjevanju sredstev in obveznosti je potrebno predpostavljati, da se poslovanje nadaljuje;
- načelo razmejevanja: prihodki in odhodki se prepoznajo v obdobju, v katerem so bili pridobljeni ali povzročeni, ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti;

² Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

³ Izraz 'ESCB (Evropski sistem centralnih bank)' se nanaša na sedemindvajset nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2021 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na devetnajst NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

- konsistentnost in primerljivost: kriteriji za vrednotenje bilance stanja in prepoznavanje prihodka morajo biti uporabljeni konsistentno, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se prepozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki Slovenije v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko Slovenije, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti znotraj leta odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na euro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v eurih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji za namene denarne politike

Dolžniški vrednostni papirji za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, se evidentirajo na podlagi amortizirane nabavne vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Drugi vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo dolžniških vrednostnih papirjev za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, ter tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') in podobna sredstva se vrednotijo bodisi po tržnih cenah ali pa na podlagi ustrezne krivulje donosnosti, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Opcije, vgrajene v vrednostne papirje, za namene vrednotenja niso ločene. Na dan 31. december 2021 so bile za vrednotenje uporabljene tržne cene na 31. december 2021.

Dolžniški vrednostni papirji v posesti do dospelosti in netržni vrednostni papirji se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev. Nelikvidni lastniški deleži in vsi ostali lastniški instrumenti, ki so trajna naložba, se vrednotijo po nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Investicijski skladi se vrednotijo po tržnih cenah na neto osnovi in ne na podlagi osnovnega finančnega premoženja, če izpolnjujejo vnaprej določena merila glede stopnje vpliva Banke Slovenije na tekoče poslovanje sklada, pravnega statusa sklada in načina ocenjevanja naložbe. Med različnimi investicijskimi skladi ni netiranja nerealiziranih učinkov vrednotenja.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja sredstev Banke Slovenije. Transakcije posojanja vrednostnih papirjev so varovane z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njihove ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

	2021	2020
Zgradbe	1,3 – 1,8%	1,3 – 1,8%
Računalniška oprema	20 – 33%	20 – 33%
Druga oprema	10 – 25%	10 – 25%

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka Slovenije izkazuje tudi nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane v srednjem intervalu ocenjenih poštenih vrednosti in se ne amortizirajo. Poštena vrednost temelji na srednji vrednosti razpona ocenjene vrednosti, ki je bila podana s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka Slovenije vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2019). Tak način vrednotenja podaja bolj primerno in natančno stanje bralcu računovodskih izkazov.

Najemi

Za vse dolgoročne najeme, ki vključujejo opredmeteno osnovno sredstvo, se s tem povezana pravica do uporabe sredstva in obveznost pripoznata v bilanci stanja na datum začetka najema po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin in sta vključena v postavko sredstev 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' in postavko obveznosti 'Razno'. Sredstva, ki predstavljajo pravico do uporabe, se vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijo, ki se obračunava po linearni metodi.

ECB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB in ECB prilagoditi vsakih pet let oziroma ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, prihodka ECB od euro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev za namene denarne politike ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in NCB članic evrskega območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo euro bankovce⁴. Skupna vrednost euro bankovcev v obtoku se razporedi centralnim bankam Evrosistema na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁵.

ECB je dodeljen delež v višini 8% celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen vsaki NCB, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo euro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane⁶ salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti so prikazane v bilančni postavki 'Terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema':

⁴ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju eurobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁵ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih euro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

Neto terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe eura⁷ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve euro bankovcev, ustrezno prilagajajo z namenom izoginitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁸ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se bo sorazmerno zniževala letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe eura, ko se bodo prihodki iz naslova bankovcev dodelili v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. V obravnavanem letu takih prilagoditev ni bilo.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki' v izkazu poslovnega izida.

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema

Saldi znotraj Evrosistema so prvenstveno posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnajo v centralnobančnem denarju v eurih. Te transakcije se praviloma poravnajo preko sistema TARGET2⁹ in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET2 računih centralnih bank EU. Te bilateralne pozicije se dnevno netirajo in dodelijo ECB, posledično vsaka NCB v poslovnih knjigah izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB.

Saldo znotraj Evrosistema Banke Slovenije do ECB, ki izhaja iz TARGET2 transakcij, ter ostali saldi znotraj Evrosistema, denominirani v eurih (npr.časne razdelitve dobička ECB nacionalnim centralnim bankam, rezultat prerazporeditve denarnega prihodka), so prikazani v bilanci stanja Banke Slovenije kot neto stanje sredstva ali obveznosti pod 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' ali 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET2 transakcij, so vključeni v postavko sredstev 'Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke Slovenije v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB' in vključuje (i) vplačani delež NCB v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki so ga NCB plačale zaradi povečanja njihovih deležev v vrednosti lastnega kapitala ECB¹⁰, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ECB ključev za vpis kapitala, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB v zvezi s centralnimi bankami držav članic, katerih odstopanja so bila odpravljena.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v eurih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve euro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev/obveznosti 'Neto terjatve/neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

Razdelitev dobička ECB

Svet ECB je odločil, da se prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini euro bankovcev, kakor tudi prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih (a) po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP), (b) po tretjem programu nakupa kritih obveznic (CBPP3), (c) po programu nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), (d) po programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP) in (e) po izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP), v

⁷ Leto uvedbe eura se nanaša na leto, v katerem pričnejo euro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁸ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko euro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

⁹ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2).

¹⁰ Vrednost lastnega kapitala pomeni vsoto rezerv ECB, računov vrednotenja in rezervacij, enakovrednih rezervam, zmanjšano za vse prenesene izgube iz preteklih obdobj. V primeru prilagoditev ključa za vpis kapitala ECB tekom poslovnega leta, vrednost lastnega kapitala vključuje tudi akumulirani čisti dobiček ali čisto izgubo ECB do datuma prilagoditve.

kolikor Svet ECB ne odloči drugače, razdelijo v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹¹. Razdeli se v celoti, razen v primeru, ko bi presegal dobiček ECB, ter zmanjšan za znesek, ki bi bil v skladu s sklepom Sveta ECB prenesen v rezervacije za finančna tveganja. Prav tako lahko Svet ECB odloči, da zmanjša znesek prihodkov od izdaje euro bankovcev v obtoku, ki se razdeli v januarju, za stroške ECB v povezavi z izdajo in distribucijo euro bankovcev.

Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko Slovenije obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti, in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49.a členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi eura kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je bila podana pravna podlaga tudi za oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. S spremembo Računovodske smernice konec leta 2019¹², ki razširja področje oblikovanja rezervacij na vsa finančna tveganja, je Banka Slovenije v letu 2019 prvič oblikovala tudi rezervacije za delniška tveganja. Ustrezen znesek rezervacij za vsa navedena finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo mere tveganja 1-letni Expected Shortfall (ES) pri 99% stopnji zaupanja. ES je opredeljen kot pričakovana oz. povprečna izguba v izbranem obdobju za tiste dogodke, ki so slabši od VaR¹³ pri isti stopnji zaupanja in istem časovnem obdobju, pri čemer je privzeta nespremenjena sestava naložb. Banka Slovenije oblikuje tudi rezervacije na podlagi izračuna obrestno občutljivostne vrzeli. To tveganje izhaja iz rastočega bilančnega neravnovesja med kratkoročnimi obveznostmi in dolgoročnimi naložbami, ki nastaja kot posledica izvajanja denarne politike Evrosistema.

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom eura, so ločeni od nerealiziranih pozitivnih učinkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom eura' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane pozitivne učinke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane pozitivne učinke vrednotenja v naslednjih letih. Nerealizirani učinki vrednotenja od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

¹¹ Sklep Evropske centralne banke z dne 15. december 2014 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke (prenovljen) (ECB/2014/57), Uradni list EU, L 53, 25.02.2015, str. 24-26, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

¹² Smernica Evropske centralne banke z dne 28. novembra 2019 o spremembi Smernice o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2019/34), Uradni list EU, L 332, 23.12.2019, str. 184-203.

¹³ VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (99%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke Slovenije. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani učinki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v euro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke Slovenije kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka Slovenije ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih negativnih učinkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje PricewaterhouseCoopers d.o.o., ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke Slovenije za poslovna leta 2021 do 2023.

Vpliv pandemije Covid-19 na poslovanje Banke Slovenije

Vplivi pandemije Covid-19 na izvajanje nalog Banke Slovenije so pojasnjeni v posameznih vsebinskih sklopih poslovnega dela Letnega poročila Banke Slovenije.

Dogodki po datumu bilance stanja

Ocenjujemo, da ni bilo pomembnih poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja, ki bi vplivali na predstavljene računovodske izkaze, upoštevajoč tudi vpliv pandemije koronavirusa COVID-19, Zakona o omejitvi in porazdelitvi valutnega tveganja med kreditodajalci in kreditorejmalci kreditov v švicarskih frankih (ZOPVTKK) ter trenutne geopolitične situacije, vključno s posledicami sankcij proti Rusiji.

Sprememba računovodske politike

Po prenovitvi Uredbe ECB (EU) 2021/378 o uporabi obveznih rezerv (ECB/2021/1) v letu 2021 so sredstva kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva, izključena iz imetij rezerv v postavki 2.1 'Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)'. Posledično so v letu 2021 povezani zneski predstavljeni pod postavko obveznosti 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih'.

	Objavljeno leta 2020	Prilagoditev zaradi prerazvrstitve	Preračunani znesek
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)	7.096.987	-140.514	6.956.473
Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	16.593	+140.514	157.107

Bilanca stanja na dan 31. december 2021 in 31. december 2020

AKTIVA (v tisoč EUR)	Pojasnilo	31.12.2021	31.12.2020 revidirano	31.12.2020 prilagojeno
1 Zlato in terjatve v zlatu	1	164.515	157.809	157.809
2 Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	2	1.836.066	910.796	910.796
2.1 Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)		1.192.136	405.446	405.446
2.2 Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine		643.930	505.350	505.350
3 Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	3	25.383	32.661	32.661
4 Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih	4	1.079.226	1.208.805	1.208.805
4.1 Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila		1.079.226	1.208.805	1.208.805
4.2 Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-	-
5 Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	5	2.363.320	1.376.650	1.376.650
5.1 Operacije glavnega refinanciranja		-	-	-
5.2 Operacije dolgoročnejšega refinanciranja		2.363.320	1.376.650	1.376.650
5.3 Povratne operacije finega uravnavanja		-	-	-
5.4 Strukturne povratne operacije		-	-	-
5.5 Odprta ponudba mejnega posojanja		-	-	-
5.6 Posojila povezana s pozivi h kritju		-	-	-
6 Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	6	4.185	201	201
7 Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih	7	17.782.300	14.888.332	14.888.332
7.1 Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike		16.426.351	13.584.056	13.584.056
7.2 Drugi vrednostni papirji		1.355.950	1.304.276	1.304.276
8 Javni dolg v eurih		-	-	-
9 Terjatve znotraj Evrosistema	8	9.500.806	7.023.857	7.023.857
9.1 Udeležba v ECB		81.130	78.192	78.192
9.2 Prenesene devizne rezerve		194.257	194.257	194.257
9.3 Terjatve v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB*		-	-	-
9.4 Neto terjatve iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		-	-	-
9.5 Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)		9.225.419	6.751.407	6.751.407
10 Neporavnane postavke		-	-	-
11 Druga sredstva	9	401.530	395.767	395.767
11.1 Kovanci evrskega območja		1.842	1.109	1.109
11.2 Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva		53.941	54.952	54.952
11.3 Ostala finančna sredstva		52.222	50.757	50.757
11.4 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		1.255	6.514	6.514
11.5 Aktivne časovne razmejitev		169.499	173.308	173.308
11.6 Razno		122.770	109.127	109.127
12 Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta		-	-	-
Skupaj aktiva		33.157.331	25.994.878	25.994.878

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč EUR)	Pojasnilo	31.12.2021	31.12.2020 revidirano	31.12.2020 prilagojeno
1 Bankovci v obtoku	10	6.841.630	6.354.888	6.354.888
2 Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	11	9.747.814	7.096.987	6.956.473
2.1 Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)		9.745.814	7.096.987	6.956.473
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja		-	-	-
2.3 Operacije za vezane vloge		-	-	-
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja		-	-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju		2.000	-	-
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	12	581.891	16.593	157.107
4 Izdani dolžniški certifikati		-	-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih	13	6.489.166	5.734.585	5.734.585
5.1 Obveznosti do države		6.086.072	5.407.423	5.407.423
5.2 Ostale obveznosti		403.094	327.161	327.161
6 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih	14	292.230	34.352	34.352
7 Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	15	6.196	5.933	5.933
8 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti		-	-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge		-	-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	16	961.549	254.438	254.438
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	17	5.909.116	4.332.905	4.332.905
10.1 Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*		-	-	-
10.2 Obveznosti v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB		-	-	-
10.3 Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		5.909.116	4.332.905	4.332.905
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)		-	-	-
11 Neporavnane postavke		3.857	-	-
12 Druge obveznosti	18	125.247	109.374	109.374
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		-	1.862	1.862
12.2 Pasivne časovne razmejitev		35.551	18.395	18.395
12.3 Razno		89.696	89.117	89.117
13 Rezervacije	19	696.739	621.646	621.646
14 Računi vrednotenja	20	241.158	189.335	189.335
15 Kapital in rezerve	21	1.223.607	1.162.870	1.162.870
15.1 Kapital		8.346	8.346	8.346
15.2 Rezerve		1.215.262	1.154.525	1.154.525
16 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta		37.129	80.972	80.972
Skupaj pasiva		33.157.331	25.994.878	25.994.878

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2021 in 2020

(v tisoč EUR)	Pojasnilo	2021	2020
1.1	Obrestni prihodki	178.314	163.035
1.2	Obrestni odhodki	-17.912	-12.929
1	Neto obrestni prihodki	25	150.106
2.1	Realizirani prihodki / odhodki iz finančnih operacij	10.831	19.166
2.2	Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-14.949	-18.964
2.3	Prenos v / sprostitev rezervacij za finančna in druga tveganja	-75.176	-50.908
2	Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	26	-50.705
3.1	Prihodki od provizij	15.520	15.408
3.2	Odhodki od provizij	-2.604	-2.700
3	Neto prihodki od provizij	27	12.708
4	Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	28	12.206
5	Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	29	-4.542
6	Drugi prihodki	30	2.121
	Skupaj neto prihodki	80.176	121.894
7.1	Stroški dela	-28.825	-27.421
7.2	Drugi poslovni stroški	-8.186	-7.485
7.3	Amortizacija	-2.849	-3.233
7.4	Stroški tiskanja bankovcev	-2.311	-1.762
7.5	Drugi stroški	-874	-1.020
7	Skupaj stroški poslovanja	31	-43.046
8	Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	32	80.972

Pojasnila na straneh 15 do 35 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 4. marca 2022 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, končni računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 5. aprila 2022 in podpisani s strani predsednika Sveta Banke Slovenije:

Mag. Boštjan Vasle
*predsednik Sveta Banke in
 guverner Banke Slovenije*

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka Slovenije z računovodskimi izkazi seznanila Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki Slovenije, imetje Banke Slovenije v zlatu predstavlja zlato na računu pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v eurih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2021. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 1.609,483 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.543,884 na 31. december 2020. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja v višini 115,2 mio EUR so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	V unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2019	138.410	102.215
Povečanje količine zlata v 2020 (transakcije vezave depozita v zlatu)	1	1
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2020	19.399	-
Stanje na dan 31. december 2020	157.809	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2021	6.705	-
Stanje na dan 31. december 2021	164.515	102.216

2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja SDR, dodeljena s strani MDS, ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evrskega območja, vključene v devizne rezerve Banke Slovenije.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne tranše in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna tranša predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetju MDS v eurih pri Banki Slovenije. Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev petih valut (USD, GBP, JPY, EUR in CNY). Občutno povečanje stanja posebnih pravic črpanja v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom odraža novo splošno alokacijo SDR državam članicam MDS (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Protipostavka dodeljenih SDR').

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,2359 EUR (31. december 2020: 1 SDR = 1,1786 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili pozitivni učinki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2021		31.12.2020		Sprememba	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	586.500	724.855	586.500	691.249	-	33.606
manj EUR imetja MDS	-429.539	-530.867	-441.539	-520.398	12.000	-10.469
Rezervna tranša pri MDS	156.961	193.988	144.961	170.851	12.000	23.137
SDR	807.628	998.147	199.045	234.595	608.583	763.553
Skupaj	964.589	1.192.136	344.006	405.446	620.583	786.690

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evrskega območja. Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31. december 2021.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	4.690	627	4.063
Vezane vloge	-	6.285	-6.285
Dolžniški vrednostni papirji	369.829	372.427	-2.597
Investicijski skladi	269.411	126.011	143.400
Skupaj	643.930	505.350	138.581

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	615.461	505.043	110.417
CNY	28.024	-	28.024
Druge valute	445	306	139
Skupaj	643.930	505.350	138.581

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	46.763	41.460	5.304
Od 1 do 5 let	151.838	201.785	-49.948
Več kot 5 let	171.229	129.182	42.047
Skupaj	369.829	372.427	-2.597

3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evrskega območja, so naložena v vpogledne vloge ter dolžniške vrednostne papirje v tuji valuti. V to postavko so vključene tudi terjatve iz naslova povratnih operacij z nasprotnimi strankami Evrosistema, ki izhajajo iz programa kratkoročnega zagotavljanja dolarske likvidnosti (linija valutne zamenjave z ameriško centralno banko). Po tem programu je ameriška centralna banka zagotovila dolarsko likvidnost Evropski centralni banki v obliki začasnega medsebojnega valutnega dogovora (valutne zamenjave) s ciljem ponujanja kratkoročnih finančnih sredstev v USD nasprotnim strankam v Evrosistemu. Istočasno je ECB sklenila transakcije valutnih zamenjav z NCB Evrosistema, ki so ta sredstva uporabila za izvajanje operacij

ponudbe dolarske likvidnosti nasprotnim strankam v obliki povratnih operacij in valutnih zamenjav. Valutne zamenjave med ECB in NCB so vplivale na salde znotraj Evrosistema, izkazane v postavki 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)'.

Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31. december 2021.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	23	8	16
Povratne operacije	-	7.986	-7.986
Dolžniški vrednostni papirji	25.360	24.667	693
Skupaj	25.383	32.661	-7.278

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	25.383	32.661	-7.278
Skupaj	25.383	32.661	-7.278

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	2.329	-	2.329
Od 1 do 5 let	23.031	22.000	1.031
Več kot 5 let	-	2.667	-2.667
Skupaj	25.360	24.667	693

4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih

Sredstva v eurih, naložena pri nerezidentih evrskega območja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne vloge in dolžniške vrednostne papirje.

Sestava sredstev v EUR glede na vrsto naložbe:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	0	-
Dolžniški vrednostni papirji	1.079.226	1.208.805	-129.579
Skupaj	1.079.226	1.208.805	-129.579

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	465.154	239.235	225.919
Od 1 do 5 let	450.415	895.957	-445.542
Več kot 5 let	163.657	73.613	90.044
Skupaj	1.079.226	1.208.805	-129.579

5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka Slovenije v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke Slovenije.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 2.201.882 mio EUR (2020: 1.793.194 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 2.363 mio EUR (2020: 1.377 mio EUR). V skladu s 32.4 členom Statuta ESCB in ECB se izgube pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirale, na podlagi odločitve Sveta ECB v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru neplačila nasprotne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih NCB lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so namenjene zagotavljanju dodatnega dolgoročnejšega refinanciranja nasprotnim strankam. V letu 2021 so se izvajale z ročnostjo od 3 do 36 mesecev, po fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo. Svet ECB je v 2016 uvedel novo serijo štirih ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-II). Ročnost teh operacij je bila štiri leta. Zadnja operacija je dospela leta 2021. Dodatno je Svet ECB v 2019 uvedel novo serijo sedmih ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III), ki se izvajajo četrtletno. Nadalje je 10. decembra 2020 Svet ECB tej seriji dodal tri dodatne operacije, ki so bile izvedene med junijem in decembrom 2021. Ročnost operacij je tri leta. Na prvih sedmih TLTRO-III operacijah imajo udeleženci po 12 mesecih po poravnavi posamezne TLTRO-III operacije, od septembra 2021, možnost na četrtletni ravni predčasno prekiniti ali zmanjšati obseg operacije. Za osmo in naslednje TLTRO-III operacije imajo udeleženci opcijo predčasnega povračila na četrtletni ravni, začevši junija 2022. Skladno s prvotno odločitvijo Sveta ECB je lahko kot najnižja končna možna obrestna mera za vsako TLTRO-III operacijo uporabljena povprečna obrestna mera mejnega depozita, veljavna v času trajanja operacije. Poleg tega je Svet ECB leta 2020¹⁴ kot odgovor na COVID-19 šok sklenil, da lahko obrestna mera za obdobje med 24. junijem 2020 in 23. junijem

¹⁴ Odločitev Sveta ECB 30. aprila 2020 in 10. decembra 2020.

2021 in za obdobje med 24. junijem 2021 in 23. junijem 2022 – tako imenovano posebno obdobje obrestovanja in dodatno posebno obdobje obrestovanja – znaša 50 bazičnih točk pod povprečno obrestno mero mejnega depozita, ki je veljala v istem obdobju, vendar v nobenem primeru ne sme biti višja od -1%. Dejanske obrestne mere bodo znane šele ob dospelosti ali predčasnem poplačilu posamezne operacije, pred tem je zanesljiva ocena možna le v primeru, da so bili podatki o obrestnih merah za posebno obdobje obrestovanja in dodatno posebno obdobje obrestovanja že posredovani nasprotnim strankam. Posledično je bila skladno z načelom previdnosti za izračun obresti TLTRO-III uporabljena obrestna mera mejnega depozita, zmanjšana za 50 bazičnih točk, vendar v nobenem primeru ne višja od -1% v času dveh posebnih obdobjih obrestovanja in obrestna mera mejnega depozita v preostalem obdobju trajanja operacije, dokler niso na voljo bolj zanesljivi podatki. To pomeni, da so za računovodske izkaze 2021 za izračun TLTRO-III razmejenih obresti uporabljene naslednje obrestne mere: obrestne mere za čas posebnih obdobjih obrestovanja do 23. junija 2021, ki so bile sporočene nasprotnim strankam 10. septembra 2021 in obrestna mera mejnega depozita zmanjšana za 50 bazičnih točk, vendar v nobenem primeru ne višja od -1%, za čas posebnega obdobja obrestovanja od 24. junija 2021 do 31. decembra 2021.

Poleg tega je Svet ECB 30. aprila 2020 odločil, da bo izvedel novo serijo sedmih dodatnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja, ki so zapadle v tretjem četrtletju 2021, imenovanih pandemične operacije dolgoročnejšega refinanciranja (PELTRO). Te operacije zagotavljajo likvidnostno podporo finančnemu sistemu evrskega območja in prispevajo k ohranjanju nemotenega delovanja denarnih trgov z zagotavljanjem učinkovite zaščite pred iztekom premostitvenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja, ki so se izvajale od marca 2020 do TLTRO-III, ki je bila izvedena v juniju 2020. Dodatno se je Svet ECB 10. decembra 2020 odločil, da ponudi štiri dodatne pandemične operacije dolgoročnejšega refinanciranja v letu 2021. Nasprotnim strankam so bile ponujene četrtletno, vsaka z ročnostjo enega leta. Namen operacij je bil še naprej zagotavljati učinkovito likvidnostno varovalo bančnemu sistemu evrskega območja. PELTRO se izvajajo po fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo. Obrestna mera je za 25 bazičnih točk nižja od povprečne obrestne mere, ki se je uporabljala v operacijah glavnega refinanciranja Evrosistema v času trajanja posamezne PELTRO operacije.

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Operacije dolgoročnejšega refinanciranja	2.363.320	1.376.650	986.670
Skupaj	2.363.320	1.376.650	986.670

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Ta postavka v višini 4,2 mio EUR obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Sredstva so naložena v vpogledne vloge.

7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evrskega območja, denominirane v eurih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' na dan 31. december 2021 zajema vrednostne papirje, ki jih je Banka Slovenije pridobila v okviru tretjega programa nakupa kritih obveznic

(CBPP3)¹⁵, programa nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP)¹⁶ in programa nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP)¹⁷.

V letu 2021 je Evrosistem izvajal neto nakupe vrednostnih papirjev v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (APP)¹⁸, mesečni neto nakupi so v povprečju znašali 20 milijard EUR. Nakupi so potekali fleksibilno na podlagi ocene pogojev financiranja in inflacijskih obetov. V decembru 2021 je Svet ECB sprejel odločitev¹⁹ o mesečnih neto nakupih v višini 40 milijard EUR v drugem četrtletju in 30 milijard EUR v tretjem četrtletju 2022. Od oktobra 2022 dalje bo Svet ECB neto nakupe ohranil na mesečni ravni 20 milijard EUR tako dolgo, kot bo potrebno, da se okrepi spodbujevalni učinek obrestnih mer, ter jih zaključil tik pred pričetkom zviševanja ključnih obrestnih mer ECB. Svet ECB prav tako namerava nadaljevati z reinvestiranjem še dlje časa po tem, ko bo pričel z zviševanjem ključnih obrestnih mer ECB, vsekakor pa tako dolgo, kot bo potrebno za ohranjanje ugodnih likvidnostnih razmer in spodbujevalno naravnane denarne politike.

Poleg tega je v letu 2021 Evrosistem nadaljeval z neto nakupi v okviru program nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP)²⁰ v skupnem obsegu 1.850 milijard EUR²¹. V decembru 2021 je Svet ECB sprejel tudi odločitev o prekinitvi neto nakupov v okviru PEPP ob koncu marca 2022, vendar bi z njimi lahko ponovno začeli, v kolikor bi bilo to potrebno, kot odgovor na negativne šoke povezane s pandemijo. Nadalje je Svet ECB razširil horizont reinvestiranja glavnice dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa PEPP, najmanj do konca leta 2024. Reinvestiranje PEPP se lahko kadarkoli fleksibilno prilagodi v času, naložbenih razredih in jurisdikcijah. Postopno bodoče zmanjševanje portfelja v okviru PEPP programa se bo izvajalo tako, da se prepreči poseganje v ustrezno naravnost denarne politike.

Vrednostni papirji, kupljeni v okviru navedenih programov, se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji za namene denarne politike' v računovodskih politikah).

¹⁵ Sklep Evropske centralne banke z dne 15. oktobra 2014 o izvajanju tretjega programa nakupa kritih obveznic (ECB/2014/40), Uradni list EU, L 335, 22.11.2014, str. 22-24, s spremembami.

¹⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 4. marca 2015 o programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (ECB/2015/10), Uradni list EU, L 121, 14.05.2015, str. 20-24, s spremembami.

¹⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 24. marca 2020 o začasnem izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (ECB/2020/17), Uradni list EU, L 91, 25.03.2020, str. 1-4, s spremembami.

¹⁸ Program nakupov vrednostnih papirjev zajema CBPP3, program nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), PSPP in program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja (CSPP).
Dodatne podrobnosti glede APP so na voljo na spletni strani ECB:
<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>

¹⁹ Sporočilo za javnost z dne 16. december 2021 o odločitvah Sveta ECB.

²⁰ Dodatne podrobnosti glede PEPP so na voljo na spletni strani ECB:
<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>

²¹ V ugodnih razmerah na finančnih trgih so nakupi v okviru programa PEPP lahko izvedeni v manjšem obsegu.

Amortizirane nabavne vrednosti vrednostnih papirjev v lasti Banke Slovenije, kot tudi njihove tržne vrednosti²² (slednje se ne pripoznajo v bilanci stanja ali izkazu poslovnega izida, temveč prikazujejo le zaradi namena primerjave), so sledeče:

	31.12.2021		31.12.2020		Sprememba	
	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost
	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR
CBPP3 vrednostni papirji	586.884	599.921	671.858	695.654	-84.975	-95.732
SMP vrednostni papirji	-	-	64.928	66.482	-64.928	-66.482
PSPP vrednostni papirji	10.593.794	11.256.158	9.827.217	11.071.883	766.576	184.276
PEPP vrednostni papirji	5.245.673	5.139.700	3.020.053	3.097.680	2.225.621	2.042.021
Skupaj	16.426.351	16.995.780	13.584.056	14.931.699	2.842.295	2.064.082

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
	Do 1 leta	640.636	1.179.979
Od 1 do 5 let	3.731.797	3.107.214	624.583
Več kot 5 let	12.053.918	9.296.863	2.757.056
Skupaj	16.426.351	13.584.056	2.842.295

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru teh programov. Testi oslabilve se izvajajo letno na podlagi podatkov ob koncu leta in so potrjeni s strani Sveta ECB. Pri teh testih se indikatorji oslabilve ocenijo ločeno za vsak posamezen program.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programov CBPP, SMP, ABSPP, PSPP, CSPP in PEPP, v Evrosistemu znaša 4.713.403 mio EUR (2020: 3.694.496 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 16.426 mio EUR (2020: 13.584 mio EUR). V skladu s sklepom Sveta ECB, sprejetim na podlagi 32.4 člena Statuta ESCB in ECB, se izgube pri vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov SMP, CBPP3, ABSPP in CSPP ter vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov PSPP in PEPP, izdanih s strani mednarodne organizacije ali multilateralne razvojne banke, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB.

V zvezi s testom oslabilve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru ABSPP, izvedenim konec leta 2021, je Svet ECB identificiral en indikator oslabilve²³ za dva vrednostna papirja. Svet ECB je menil, da identificirani indikator oslabilve ni imel vpliva na ocenjene bodoče denarne tokove. Posledično ob koncu leta ni bilo evidentiranih oslabilvev za imetja vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru ABSPP.

Na podlagi testa oslabilve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru CBPP, SMP, CSPP, PSPP in PEPP, izvedenim konec leta 2021, je Svet ECB odločil, da se pričakuje, da bodo vsi prihodnji denarni tokovi iz teh vrednostnih papirjev prejeti.

²² Tržne vrednosti so indikativne in temeljijo na tržnih kotacijah. V primerih, kjer tržne kotacije niso bile razpoložljive, so bile tržne cene ocenjene z uporabo internih modelov Evrosistema.

²³ Občutno poslabšanje kreditne kvalitete vrednostnega papirja.

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih, bančnih in podjetniških izdajateljev evrskega območja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	1.334.575	1.282.599	51.975
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	21.375	21.676	-302
Skupaj	1.355.950	1.304.276	51.674

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in določeno dospelostjo ter jih Banka Slovenije namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

Delitev drugih vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	77.189	199.798	-122.610
Od 1 do 5 let	676.338	796.944	-120.606
Več kot 5 let	602.422	307.533	294.889
Skupaj	1.355.950	1.304.276	51.674

8. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke Slovenije v ECB in vključuje (i) vplačani delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki ga je Banka Slovenije plačala zaradi povečanja njenega deleža v vrednosti lastnega kapitala ECB, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ključev za vpis kapitala ECB, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB.

V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po deležih, določenih v skladu z 29. členom Statuta ESCB in ECB, ter se prilagaja vsakih pet let ali ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Zaradi izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije dne 31. januarja 2020 in posledičnega umika Bank of England iz ESCB so se preostalim nacionalnim centralnim bankam prilagodili deleži v ključu za vpis kapitala ECB z veljavnostjo od 1. februarja 2020 dalje. Posledično se je delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB povečal za 0,0555% iz 0,3361% na 0,3916%.

ECB je po izstopu Bank of England iz ESCB svoj vpisani kapital ohranila nespremenjen v višini 10.825 mio EUR. Delež Bank of England v vpisanem kapitalu ECB, ki je znašal 14,3%, je bil prerazporejen med NCB evrskega območja in preostale NCB izven evrskega območja.

Vplačani kapital ECB je v letu 2020 prav tako ostal nespremenjen v višini 7.659 mio EUR, saj so preostale NCB krile vplačani kapital Bank of England v višini 58 mio EUR. Posledično je Banka Slovenije 1. februarja 2020 v ECB nakazala 0,1 mio EUR.

NCB evrskega območja bodo v celoti poravnale razliko do vpisanega kapitala ECB zaradi izstopa Bank of England iz ESCB v dveh zaporednih obdobjih²⁴. Posledično je Banka Slovenije nakazala 2,9 mio EUR v letu 2021, enako vplačilo v višini 2,9 mio EUR je načrtovano v letu 2022.

Vpisani in vplačani kapital sedemindvajsetih centralnih bank Evropske skupnosti v kapitalu ECB na dan 31.12.2021 znaša:

	Ključ za vpis kapitala ECB (%)	Vpisani kapital ECB v EUR	Vplačani kapital ECB v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,9630	320.744.959	298.517.938	3,6432
Deutsche Bundesbank	21,4394	2.320.816.566	2.159.988.350	26,3615
Eesti Pank	0,2291	24.800.091	23.081.492	0,2817
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,3772	149.081.997	138.750.896	1,6934
Bank of Greece	2,0117	217.766.667	202.675.847	2,4735
Banco de España	9,6981	1.049.820.011	977.069.462	11,9246
Banque de France	16,6108	1.798.120.274	1.673.513.927	20,4243
Banca d'Italia	13,8165	1.495.637.102	1.391.992.269	16,9885
Central Bank of Cyprus	0,175	18.943.762	17.630.995	0,2152
Latvijas Banka	0,3169	34.304.447	31.927.214	0,3897
Lietuvos bankas	0,4707	50.953.308	47.422.340	0,5788
Banque centrale du Luxembourg	0,2679	29.000.194	26.990.535	0,3294
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0853	9.233.731	8.593.851	0,1049
De Nederlandsche Bank	4,7662	515.941.487	480.187.714	5,8604
Oesterreichische Nationalbank	2,3804	257.678.468	239.821.836	2,9269
Banco de Portugal	1,9035	206.054.010	191.774.855	2,3405
Banka Slovenije	0,3916	42.390.728	39.453.130	0,4815
Národná banka Slovenska	0,9314	100.824.116	93.837.195	1,1452
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,4939	161.714.781	150.508.251	1,8369
Skupaj centralne banke evrskega območja	81,3286	8.803.826.700	8.193.738.097	100,0000
Bulgarian National Bank	0,9832	106.431.470	3.991.180	
Česká národní banka	1,8794	203.445.183	7.629.194	
Danmarks Nationalbank	1,7591	190.422.699	7.140.851	
Hrvatska narodna banka	0,6595	71.390.922	2.677.160	
Magyar Nemzeti Bank	1,5488	167.657.709	6.287.164	
Narodowy Bank Polski	6,0335	653.126.802	24.492.255	
Banca Națională a României	2,8289	306.228.625	11.483.573	
Sveriges Riksbank	2,979	322.476.961	12.092.886	
Skupaj centralne banke izven evrskega območja	18,6714	2.021.180.370	75.794.264	
Skupaj centralne banke evrskega in izven evrskega območja	100,0000	10.825.007.070	8.269.532.360	

²⁴ To bo imelo za posledico povečanje vplačanega kapitala ECB z 7.659 mio EUR na 8.270 mio EUR v letu 2021 in na 8.880 mio EUR v letu 2022.

V skladu z 48.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka Slovenije v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za finančna tveganja. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke Slovenije iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije in račune vrednotenja ECB. Preostali prispevek je Banka Slovenije vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka Slovenije je 9. marca 2009, 12. julija 2013 in 21. februarja 2014 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009, 1. julija 2013 in 1. januarja 2014. Kot rezultat prilagoditve ključa za vpis kapitala ECB na 1. januarja 2019 in 1. februarja 2020 se je relativni delež Banke Slovenije v vrednosti lastnega kapitala ECB zmanjšal.

	31.12.2021
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervam in rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Prispevek plačan 12. julija 2013	50
Prispevek plačan 21. februarja 2014	5.350
Prispevek prejet 22. februarja 2019	-2.618
Prispevek prejet 28. februarja 2020	-504
Skupaj	41.677

Podpostavka 9.2 predstavlja terjatev Banke Slovenije v višini 194,3 mio EUR, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB ob vstopu v Evrosistem. V skladu s členom 30.2 Statuta ESCB in ECB so ti prispevki določeni v sorazmerju z deležem NCB v vpisanem kapitalu ECB. Obresti na te terjatve se izračunavajo dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja, prilagojeni tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlato.

Podpostavka 9.5 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' predstavlja vsoto treh komponent: 1) pozicije Banke Slovenije nasproti ECB iz naslova danih in prejetih plačil preko sistema TARGET2 iz transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB, vključno z ECB; 2) pozicije nasproti ECB iz naslova združevanja in razdelitve denarnega prihodka znotraj Evrosistema, dokler ni poravnana; in 3) pozicije Banke Slovenije nasproti ECB v zvezi z drugimi morebitnimi terjatvami ali obveznostmi, vključno s terjatvijo Banke Slovenije do ECB iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB.

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Terjatev do ECB iz naslova TARGET2 saldov	9.248.196	6.750.320	2.497.876
Terjatev/obveznost do ECB iz naslova denarnega prihodka	-23.500	-4.980	-18.519
Terjatev do ECB iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB	722	6.068	-5.346
Skupaj	9.225.419	6.751.407	2.474.012

Neto transfer preko TARGET2 ob koncu leta izkazuje debetno stanje v višini 9.248,2 mio EUR. Obračun obresti na to pozicijo se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

Druga komponenta, tj. pozicija nasproti ECB iz naslova letnega združevanja in razporeditve denarnega prihodka med NCB Evrosistema, ob koncu leta izkazuje kreditno stanje v višini 23,5 mio EUR (glej 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov' v pojasnilih izkaza poslovnega izida).

V letu 2021 je znesek, ki se razdeli NCB evrskega območja v okviru predhodne razdelitve dobička ECB, v skladu s sklepom Sveta ECB znašal 150 mio EUR (glej 'Razdelitev dobička ECB' v računovodski politiki). Pripadajoči znesek za Banko Slovenije na dan 31. december 2021 je znašal 0,7 mio EUR (glej 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v pojasnilih izkaza poslovnega izida).

9. Druga sredstva

Banka Slovenije izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evrskega območja' v višini 1,8 mio EUR imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2020	50.026	31.313	81.339
Prerazporeditve	-	-	-
Nabave	236	1.641	1.877
Prodaje	38	540	579
31. december 2021	50.224	32.414	82.637
Odpisana vrednost			
31. december 2020	2.066	24.321	26.387
Prerazporeditve	-	-	-
Prodaje	17	539	556
Strošek amortizacije	418	2.447	2.865
31. december 2021	2.467	26.230	28.696
Neodpisana vrednost			
31. december 2020	47.960	6.992	54.952
31. december 2021	47.757	6.184	53.941

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2021 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 21,9 mio EUR (2020: 21,9 mio EUR). Nadalje Banka Slovenije od leta 2019 dalje med osnovnimi sredstvi pripoznava dolgoročne najeme kot pravico do uporabe sredstev.

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' v višini 52,2 mio EUR vsebuje udeležbo Banke Slovenije v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' v višini 1,3 mio EUR zajema pozitivne učinke vrednotenja, ki se nanašajo na terminski del valutnih zamenjav, evidentiranih na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitve' v višini 169,5 mio EUR obsega razmejene prihodke na dan 31. december 2021. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' v višini 122,8 mio EUR vključuje skrbniška in druga sredstva.

10. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke Slovenije v celotni vrednosti euro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

Tekom leta 2021 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla za 7,7%. Po ključu za razdelitev bankovcev izkazuje Banka Slovenije ob koncu leta bankovce v obtoku v vrednosti 6.841,6 mio EUR, v primerjavi s 6.354,9 mio EUR ob koncu leta 2020. Vrednost euro bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok v letu 2021, se je povečala za 19,3% z 10.687,8 EUR na 12.750,7 mio EUR. Glede na to, da je ta vrednost večja od dodeljenega zneska, se razlika v višini 5.909,1 mio EUR (v primerjavi z 4.332,9 mio EUR ob koncu leta 2020) izkazuje v podpostavki obveznosti bilance stanja 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	12.750.746	10.687.793	2.062.953
Obveznosti iz ECB deleža euro bankovcev v obtoku	-594.902	-552.578	-42.324
Obveznosti iz deleža Banke Slovenije v ključu za vpis kapitala ECB	-5.314.214	-3.780.327	-1.533.887
Skupaj bankovci v obtoku	6.841.630	6.354.888	486.742

Apoenska struktura euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije, je sledeča:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
EUR 5	-124.544	-113.159	-11.386
EUR 10	1.124.384	1.053.778	70.606
EUR 20	5.874.561	5.631.707	242.854
EUR 50	4.535.625	3.305.796	1.229.829
EUR 100	-518.381	-579.420	61.039
EUR 200	1.543.664	916.966	626.698
EUR 500	315.437	472.126	-156.689
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	12.750.746	10.687.793	2.062.953

11. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Vpogledne vloge zajemajo kreditna stanja na računih rezerv kreditnih institucij, ki so obvezniki za obvezne rezerve, brez sredstev kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva in računov kreditnih institucij, izvzetih iz zahtev obveznih rezerv, ki so razkriti v sklopu pasivne bilančne postavke 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih' (glej tudi 'Spremembo računovodske politike' v računovodskih politikah).

Obvezne rezerve kreditnih institucij se od 1. januarja 1999 obrestujejo po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja. Od junija 2014 dalje so se presežne rezerve obrestovale po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita. Svet ECB je s 30. oktobrom 2019 uvedel dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv, s katerim se del presežnih rezerv kreditnih institucij (stanja, ki presegajo obvezno rezervo) izvzame iz negativnega obrestovanja po obrestni meri mejnega depozita. Ta ti. izvzeti del presežnih rezerv, ki se ga določi kot 6-kratnik obveznih rezerv kreditne institucije²⁵, se obrestuje po 0 %. Preostale presežne rezerve (ti. neizvzeti del presežnih rezerv) se obrestuje po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita.

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)	9.747.814	7.096.987	2.650.827
Skupaj	9.747.814	7.096.987	2.650.827

12. Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Postavka 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih' v višini 581,9 mio EUR (2020: 16,6 mio) zajema sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP v višini 439,2 mio EUR, in sredstva kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva, v višini 142,7 mio EUR (glej tudi 'Spremembo računovodske politike' v računovodskih politikah)

13. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne vloge in posebne vloge države v eurih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin ter sredstva sklada za reševanje bank in sklada za jamstvo vlog.

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in posebne vloge države	5.614.128	5.080.390	533.737
Vloge drugih javnih institucij	471.945	327.033	144.912
Skupaj	6.086.072	5.407.423	678.649

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' v višini 403,1 mio EUR vključuje račune KDD in Bankarta.

²⁵ Večkratnik lahko Svet ECB sčasoma prilagodi v skladu s spremembo nivoja presežne likvidnosti.

14. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih' v višini 292,2 mio EUR vsebuje sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP, ter evrske vloge mednarodnih in nadsacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

15. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka v višini 6,2 mio EUR zajema vpogledne vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

16. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka v višini 961,5 mio predstavlja obveznost Banke Slovenije do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledica njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2021 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,2359 EUR (31. december 2020: 1 SDR = 1,1786 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Povečanje obveznosti v višini 707,1 mio EUR v letu 2021 je posledica nove splošne alokacije SDR v višini 675,2 mio EUR (562,1 mio SDR) in učinka vrednotenja, tj. apreciacije SDR nasproti euru (31,9 mio EUR).

17. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' v višini 5.909 mio EUR izkazuje terjatve in obveznosti Banke Slovenije do Evrosistema iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v računovodskih politikah)²⁶. Povečanje neto obveznosti v primerjavi z letom 2020 (za 1.576 mio EUR) je bilo posledica povečanja zneska bankovcev, ki jih je v obtok v letu 2021 dala Banka Slovenije (za 19,3% v primerjavi s koncem leta 2020) in povečanja vrednosti euro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 7,7% v primerjavi s koncem leta 2020). Obračun obresti na te obveznosti se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

18. Druge obveznosti

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitev' v višini 35,6 mio EUR vključuje razmejene obrestne in druge odhodke na dan 31. december 2021, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu ali kasneje.

Podpostavka 12.3 'Razno' v višini 89,7 mio EUR se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarskih bankovcev.

²⁶ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti euro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež euro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo euro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

19. Rezervacije

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	13.039	14.846	-1.807
Rezervacije za splošna tveganja	683.700	606.800	76.900
Skupaj	696.739	621.646	75.093

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Zasluzki zaposlencev. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti. Rezervacije so izračunane na podlagi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31. december 2021.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke Slovenije iz bilančnih postavk in potencialne obveznosti, ki so posledica izvajanja nalog Banke Slovenije.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V letu 2021 se je skupna izpostavljenost tem tveganjem pomembno povečala iz naslova nakupov vrednostnih papirjev iz programa APP in PEPP (glej 'Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih' v pojasnilih bilance stanja). Pri lastnih finančnih naložbah Banke Slovenije na višino ocenjenega tveganja vpliva prilagoditev načina izračuna metodologiji ECB, ki v skupni višini pomeni za 75,8 mio EUR manjše skupno tveganje. Razlika je posledica deloma učinkov diverzifikacije, ki so po novi metodologiji prepoznani v korist Banke Slovenije, deloma pa drugačnih predpostavk modela.

20. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev so pozitivni učinki vrednotenja v višini 18,9 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2020: 41,1 mio EUR), in 57,9 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v USD (2020: 39,8 mio EUR) in 1,0 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v CNY.

V primeru valutnih pozicij so pozitivne tečajne razlike konec leta 2021 v višini 37,5 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD in 8,7 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR. Povprečna nabavna cena valut je konec leta 2021 znašala 1,2075 USD za EUR in 1,1949 EUR za SDR (2020: 1,1786 USD za EUR in 1,1978 EUR za SDR), medtem ko je tržni tečaj znašal 1,1326 USD za EUR in 1,2359 EUR za SDR (2020: 1,2271 USD za EUR in 1,1786 EUR za SDR).

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2021 znašala 482,700 EUR za unčo (2020: 482,700 EUR), medtem ko je bila tržna cena enaka 1.609,483 EUR za unčo (2020: 1.543,884 EUR). Tržna cena zlata je presegala njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico pozitivne učinke vrednotenja v višini 115,2 mio EUR (2020: 108,5 mio EUR).

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vrednotenje vrednostnih papirjev	77.847	80.827	-2.980
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	58.964	39.756	19.208
- vrednostni papirji v eurih (postavka aktive 4 in 7)	18.883	41.071	-22.188
Tečajne razlike	48.136	38	48.097
Vrednotenje zlata	115.175	108.470	6.705
Skupaj	241.158	189.335	51.823

21. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke Slovenije oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke Slovenije so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke Slovenije. Oblikujejo se iz dela vsakoletnega presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo pretežno iz cenitve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

Sestava rezerv je naslednja:

	31.12.2021	31.12.2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Osnovni kapital BS	8.346	8.346	-
Splošne rezerve	999.264	938.535	60.729
Posebne rezerve za tečajne razlike	174.214	174.214	-
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	19.736	19.736	-
Valorizacijske rezerve	22.048	22.040	8
Skupaj	1.223.607	1.162.870	60.737

Pojasnila k zabilančnim postavkam

22. Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2021 je termimska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala neto terjatev v USD v višini 19,9 mio EUR (2020: neto obveznost v USD v višini 105,0 mio EUR).

Termimske terjatve in termimske obveznosti v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2021		31.12.2020		Sprememba	
	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR
Valutne zamenjave v USD - obveznost	-	-	184.400	150.273	-184.400	-150.273
Valutne zamenjave v USD - terjatev	22.500	19.866	55.500	45.229	-33.000	-25.363
Skupaj	-22.500	-19.866	128.900	105.044	-151.400	-124.910

23. Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2021 je bilo po pogodbah o posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 737,4 mio EUR (31. december 2020: 67,3mio EUR). Prejeto zavarovanje je bilo reinvestirano v obratne repo transakcije ali pa so bila sredstva deponirana na računu pri Banki Slovenije.

24. Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2021 je Banka Slovenije izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne terjatve in obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom MDS o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke Slovenije v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od MDS, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2021 znaša 1.886,5 mio EUR (31. december 2020: 528,7 mio EUR);
- obveznost v skladu s posojilnim dogovorom med Banko Slovenije in MDS, da posodi MDS znesek, denominiran v SDR, do višini 392,0 mio EUR (31. december 2020: 910,0 mio EUR);
- potencialna obveznost v znesku 195,8 mio EUR, kar ustreza deležu Banke Slovenije v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 mrd EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s 30.1 členom Statuta ESCB in ECB (31. december 2020: 195,8 mio EUR);
- bodoča obveznost v znesku 2,9 mio EUR, kar ustreza še neplačanemu prispevku Banke Slovenije v kapitalu ECB (glej postavko sredstev bilance stanja 'Terjatve znotraj Evrosistema') (31. december 2020: 5,9 mio EUR);
- potencialno koriščenje kreditnih linij v višini 185,0 mio EUR kot instrument zagotavljanja dnevne likvidnosti v sistemu TARGET2, ki udeležencem sistema (ob zastavi primerne premoženja) tekom delovnega dne omogoča negativno stanje na poravnalnih računih (31. december 2020: 320,0 mio EUR).

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

25. Neto obrestni prihodki

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v eurih, obrestne prihodke od valutnih zamenjav in druge obresti. Med obrestne prihodke se vključujejo tudi negativne obresti od obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov.

	2021	2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Zlato	-	1	-1
Vpogledne in vezane vloge	1	266	-265
- v tuji valuti	1	266	-265
Vrednostni papirji	105.304	117.482	-12.178
- v tuji valuti	6.232	7.689	-1.457
- v eurih	99.072	109.793	-10.721
Vloge pri MDS	352	755	-403
Valutne zamenjave	380	730	-350
Drugi obrestni prihodki	61	44	18
Negativne obresti	72.217	43.758	28.459
- vpogledne vloge kreditnih institucij	30.258	16.422	13.836
- računi in vloge države in drugih komitentov	41.959	27.336	14.623
Skupaj	178.314	163.035	15.280

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog države, obveznosti do MDS in valutnih zamenjav. Med obrestne odhodke se vključujejo tudi negativne obresti od operacij dolgoročnejšega refinanciranja ter od vpoglednih in vezanih vlog.

	2021	2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	0	1	-1
- v tuji valuti	0	1	-1
MDS	254	472	-218
Valutne zamenjave	633	2.935	-2.302
Negativne obresti	17.025	9.520	7.504
- operacije dolgoročnejšega refinanciranja	16.592	9.114	7.479
- vpogledne in vezane vloge	432	406	26
Skupaj	17.912	12.929	4.983

26. Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen le-teh na dan 31. december 2021 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2021 se nanaša predvsem na vrednostne papirje v eurih (2020: valutni poziciji v USD in SDR).

Rezervacije za zaposlene in znana tveganja iz bilančnih postavk so bile v letu 2021 zmanjšane za 1,7 mio EUR. Oblikovanih rezervacij je bilo za 1,4 mio EUR. Oblikovana je bila rezervacija za zaposlene v višini 1,0 mio EUR v skladu z MRS 19 (Zasluzki zaposlencev). V skladu z odločitvijo Sveta Banke Slovenije so bile zaradi potencialnih stroškov, povezanih s postopkom urejanja statusa imetnikov podrejenih bančnih obveznic, oblikovane rezervacije v višini 0,2 mio EUR in rezervacije za predvidene stroške poravnave delovno pravnih sporov v višini 0,2 mio EUR. Sproščeni rezervacij za zaposlene in znana tveganja iz bilančnih postavk je bilo v letu 2021 za 3,1 mio EUR. Sprostile so se rezervacije za vzdrževanje hiš v Avstriji v višini 2,0 mio EUR, rezervacije za zaposlene v višini 1,1 mio EUR in rezervacije za kadrovske reorganizacije v višini 0,2 mio EUR.

Povečanje rezervacij za splošna tveganja v višini 76,9 mio EUR predstavlja neto znesek oblikovanja rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova finančnih tveganj ter obrestno občutljivostne vrzeli (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

	2021	2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij			
Zlato	-	0	0
Valutna pozicija	2.680	3.966	-1.286
Vrednostni papirji	8.152	15.201	-7.049
Skupaj	10.831	19.166	-8.335
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij			
Valutna pozicija	-126	-18.811	18.684
Vrednostni papirji	-14.822	-153	-14.669
Skupaj	-14.949	-18.964	4.015
Prenos v / sprostitvev rezervacij finančna in druga tveganja			
Rezervacije za zaposlene in znana tveganja	1.724	2.292	-568
Rezervacije za splošna tveganja	-76.900	-53.200	-23.700
Skupaj	-75.176	-50.908	-24.268
Skupaj	-79.293	-50.705	-28.588

27. Neto prihodki od provizij

Neto prihodki od provizij znašajo 12,9 mio EUR. Provizije so večinoma prejete iz naslova nadzorne in regulatorne funkcije, opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, vodenja centralnega kreditnega registra, upravljanja skladov, obdelave gotovine in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

28. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka v višini 7,4 mio EUR predstavlja prihodke, ki jih je Banka Slovenije prejela od udeležbe v mednarodnih finančnih institucijah in ECB, ter od naložb v investicijske sklade.

Med te prihodke je vključen tudi znesek, ki pripada Banki Slovenije izčasne razdelitve dobička ECB, v višini 0,7 mio EUR (2020: 6,1 mio EUR) (glej 'Razdelitev dobička ECB' v računovodskih politikah).

29. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Ta postavka vključuje neto rezultat združevanja denarnega prihodka, ki v letu 2021 predstavlja odhodek v višini 23,5 mio EUR v primerjavi z odhodkom 5,0 mio EUR v predhodnem letu, skupaj z deležem Banke Slovenije v realizirani izgubi iz naslova prodaje vrednostnih papirjev iz portfelja CSPP v lasti NCB Evrosistema v letu 2020. Neto odhodek, izkazan v tej postavki, je znašal 23,5 mio EUR v primerjavi z neto odhodkom 4,5 mio EUR v letu 2020.

	2021	2020	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Prenesen neto denarni prihodek Banke Slovenije	28.579	25.505	3.074
Dodeljen neto denarni prihodek Banki Slovenije	5.634	20.827	-15.192
Prerazporeditev denarnega prihodka v letu	-22.945	-4.678	-18.266
Uskladitve denarnega prihodka za predhodna leta	-555	-302	-253
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	-	439	-439
Skupaj	-23.500	-4.542	-18.958

Denarni prihodek NCB Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB²⁷. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

Denarni prihodek, ki se prenese, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjša od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu.

Denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, se razdeli med NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Združevanje in dodeljevanje denarnega prihodka NCB ima za posledico učinek prerazporeditve. En razlog za ta učinek je v razlikah med doseženimi donosi na nekatera označena sredstva in različnih obrestnih odhodkih, plačanih na določeno obveznostno osnovo, med NCB Evrosistema. Nadalje, običajno delež NCB Evrosistema v označenih sredstvih in obveznostni osnovi odstopa od njenega deleža v vpisanem kapitalu ECB. Razlika med prenesenim denarnim prihodkom Banke Slovenije v višini 28,6 mio EUR in dodeljenim denarnim prihodkom Banki Slovenije v višini 5,6 mio EUR predstavlja neto rezultat iz naslova združevanja denarnih prihodkov.

²⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o razporeditvi denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami.

30. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 2,3 mio EUR vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, vračila, numizmatika in drugi prihodki.

31. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela v višini 28,8 mio EUR vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2021 zaposlenih 458 ljudi (31. december 2020: 453 zaposlenih). Povprečno število zaposlenih, izračunano iz opravljenih delovnih ur, je znašalo 438 zaposlenih (2020: 441 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke Slovenije za DPPZ v znesku 0,8 mio EUR (2020: 0,8 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2021 znašali skupaj 0,9 mio EUR (2020: 0,8 mio EUR).

Drugi poslovni stroški

Ta postavka v višini 8,2 mio EUR vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj ter stroške za material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme v višini 2,8 mio EUR je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev v višini 2,3 mio EUR večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primerne obsega zalog na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po ključu za vpis kapitala ECB in strukturi apoenov.

Drugi stroški

Drugi stroški v višini 0,9 mio EUR zajemajo prispevke, članarine, davke in druge stroške poslovanja Banke Slovenije.

32. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka Slovenije izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani negativni učinki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 37,1 mio EUR (2020: 81,0 mio EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Podzakonski predpisi

Makrobonitetni nadzor

1. [Sklep o prenehanju veljavnosti Sklepa o makrobonitetnem spremljanju strukture financiranja](#)
Uradni list RS št. 167, 22. 10. 2021
2. [Makrobonitetno priporočilo o začasni omejitvi razdelitev dobičkov lizing družb](#)
Uradni list RS št. 70, 7. 5. 2021
3. [Sklep o makrobonitetni omejitvi razdelitev dobičkov bank](#)
Uradni list RS št. 21, 12. 2. 2021

Bonitetni nadzor bank in hranilnic

4. [Sklep o uporabi Smernic o opredelitvi meril za ocenjevanje izjemnih primerov, kadar institucije presežejo omejitve velike izpostavljenosti iz člena 395\(1\) Uredbe \(EU\) št. 575/2013, ter rokih in ukrepov za ponovno vzpostavitev skladnosti na podlagi člena 396\(3\) Uredbe \(EU\) št. 575/2013](#)
Uradni list RS št. 205, 29. 12. 2021
5. [Sklep o uporabi Smernic o preudarnih politikah prejemkov v skladu z Direktivo 2013/36/EU](#)
Uradni list RS št. 196, 17. 12. 2021
6. [Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za imenovanje člana upravljalnega organa banke in hranilnice](#)
Uradni list RS št. 196, 17. 12. 2021
7. [Navodilo za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij](#)
Uradni list RS št. 195, 15. 12. 2021
8. [Navodilo za izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic](#)
Uradni list RS št. 195, 15. 12. 2021
9. [Sklep o uporabi Smernic o notranjem upravljanju](#)
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
10. [Sklep o uporabi Smernic o ocenjevanju primernosti članov upravljalnega organa in nosilcev ključnih funkcij](#)
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
11. [Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic](#)
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
12. [Sklep o poročanju podružnic bank držav članic](#)
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
13. [Sklep o poročanju monetarnih finančnih institucij](#)
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
14. [Sklep o uporabi Smernic o spremljanju praga in drugih postopkovnih vidikov ustanovitve vmesne EU nadrejene osebe v skladu s členom 21b Direktive 2013/36/EU](#)
Uradni list RS št. 176, 9. 11. 2021
15. [Sklep o dokumentaciji v zvezi z zahtevo za odobritev oziroma izvzetje iz odobritve finančnega holdinga ali mešanega finančnega holdinga](#)
Uradni list RS št. 173, 5. 11. 2021
16. [Sklep o uporabi Smernic o merilih za uporabo vhodnih podatkov v modelu za merjenje tveganj iz člena 325bc Uredbe \(EU\) št. 575/2013](#)
Uradni list RS št. 162, 8. 10. 2021
17. [Sklep o uporabi Smernic o poenostavljenem in okrepljenem skrbnem preverjanju strank ter dejavnikov, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s posameznimi poslovnimi odnosi in občasnimi transakcijami](#)
Uradni list RS št. 153, 24. 9. 2021
18. [Sklep o upravljanju kreditnega tveganja v bankah in hranilnicah](#)
Uradni list RS št. 115, 16. 7. 2021
19. [Sklep o ureditvi notranjega upravljanja, upravljalnem organu in procesu ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice](#)
Uradni list RS št. 115, 16. 7. 2021
20. [Sklep o merilih za določitev pomembne banke](#)
Uradni list RS št. 115, 16. 7. 2021
21. [Sklep o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic](#)
Uradni list RS št. 115, 16. 7. 2021
22. [Navodilo za izvajanje Sklepa o poročanju podatkov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma](#)
Uradni list RS št. 105, 2. 7. 2021
23. [Sklep o izvajanju opcij in diskrecijskih pravic iz prava Unije](#)
Uradni list RS št. 105, 2. 7. 2021
24. [Sklep o uporabi Smernic o ustreznih podskupinah sektorskih izpostavljenosti, za katere lahko pristojni ali imenovani organi v skladu s členom 133\(5\)\(f\) Direktive 2013/36/EU uporabijo blažilnik sistemskih tveganj](#)
Uradni list RS št. 100, 24. 6. 2021
25. [Sklep o uporabi Smernic o poročanju v skladu s členoma 4 in 12 uredbe SFTR](#)
Uradni list RS št. 80, 21. 5. 2021

26. Sklep o uporabi Smernic o določitvi pogojev za uporabo alternativne obravnave izpostavljenosti institucij iz naslova „tristranskih pogodb o začasni prodaji“ iz člena 403(3) Uredbe (EU) št. 575/2013 za namene velikih izpostavljenosti
Uradni list RS št. 80, 21. 5. 2021
27. Sklep o poročanju podatkov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma
Uradni list RS št. 64, 23. 4. 2021
28. Sklep o dokumentaciji za izdajo dovoljenja za vključitev kapitalskega instrumenta v izračun kapitala bank in hranilnic ter dokumentaciji o naknadnih izdajah instrumentov
Uradni list RS št. 21, 12. 2. 2021
29. Sklep o podatkih in informacijah za opredelitev banke kot majhne in nekompleksne
Uradni list RS št. 21, 12. 2. 2021
30. Sklep o uporabi Smernic o specifikaciji in razkritju kazalnikov sistemske pomembnosti
Uradni list RS št. 10, 22. 1. 2021

Plačilne storitve

31. Navodilo za izvajanje Sklepa o poročanju podatkov o nadomestilih za opravljanje plačilnih storitev
Uradni list RS št. 192, 7. 12. 2021
32. Sklep o prenehanju veljavnosti Sklepa o uporabi Smernic o varnosti spletnih plačil
Uradni list RS št. 184, 26. 11. 2021
33. Sklep o uporabi Revidiranih smernic o poročanju o večjih incidentih v skladu s PSD2
Uradni list RS št. 168, 25. 10. 2021
34. Navodilo za poročanje podatkov, ki so predmet objave v seznamu identifikacijskih oznak dodeljevalcev IBAN
Uradni list RS št. 35, 11. 3. 2021
35. Sklep o vsebini in uporabi slovenske strukture mednarodne številke bančnega računa
Uradni list RS št. 21, 12. 2. 2021

Statistično poročanje

36. Navodilo za izvajanje Sklepa o poročanju podatkov statistike plačil
Uradni list RS št. 153, 24. 9. 2021
37. Sklep o poročanju podatkov statistike plačil
Uradni list RS št. 108, 9. 7. 2021

Centralni kreditni register in sistem izmenjave informacij o zadolženosti kreditorejmalcev

38. Spremembe in dopolnitve Pravil sistema izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb – SISBON
Uradni list RS št. 97, 18. 6. 2021

Reševanje bank in sistem jamstva za vloge

39. Sklep o uporabi Smernic o podajanju informacij v obliki povzetka ali zbirni obliki za namene člena 84(3) Direktive 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
40. Sklep o uporabi Smernic o minimalnih merilih, ki jih mora izpolnjevati načrt za reorganizacijo poslovanja
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
41. Sklep o uporabi Končnih smernic o obravnavi delničarjev pri reševanju s sredstvi upnikov ali odpisu in konverziji kapitalskih instrumentov
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
42. Sklep o uporabi Končnih smernic o medsebojni povezavi med zaporedjem odpisa in konverzije iz direktive o sanaciji in reševanju bank ter uredbo in direktivo o kapitalskih zahtevah
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
43. Sklep o uporabi Končnih smernic o menjalnih razmerjih za konverzijo dolga v kapital pri reševanju s sredstvi upnikov
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
44. Sklep o uporabi Smernic o razlagi različnih okoliščin, v katerih se za institucijo šteje, da propada ali bo verjetno propadla, v skladu s členom 32(6) Direktive 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
45. Sklep o uporabi Smernic o opredelitvi ukrepov za zmanjšanje ali odpravo ovir za rešljivost in okoliščinah, v katerih se lahko posamezen ukrep uporablja v skladu z Direktivo 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
46. Sklep o uporabi Smernic o ugotavljanju, kdaj bi likvidacija sredstev ali obveznosti v okviru običajnih insolvenčnih postopkov lahko negativno vplivala na enega ali več finančnih trgov, v skladu s členom 42(14) Direktive 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021

47. Sklep o uporabi Smernic o dejanskih okoliščinah, ki predstavljajo stvarno grožnjo za finančno stabilnost, in elementih, povezanih z učinkovitostjo instrumenta prodaje poslovanja, v skladu s členom 39(4) Direktive 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021
48. Sklep o uporabi Smernic o minimalnem seznamu storitev ali prostorov, ki so potrebni, da se prejemniku omogoči upravljanje nanj prenesenih poslovnih dejavnosti, v skladu s členom 65(5) Direktive 2014/59/EU
Uradni list RS št. 183, 23. 11. 2021

Varstvo potrošnikov

49. Povprečne učinkovite obrestne mere iz sklenjenih potrošniških kreditnih pogodb bank in hranilnic v obdobju od 1. 1. 2021 do 30. 6. 2021
Uradni list RS št. 123, 27. 7. 2021
50. Povprečne učinkovite obrestne mere iz sklenjenih potrošniških kreditnih pogodb bank in hranilnic v obdobju od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020
Uradni list RS št. 12, 28. 1. 2021

Gotovinsko poslovanje

51. Sklep o dajanju zbirateljskih kovancev ob 30. obletnici državnosti Republike Slovenije v prodajo in obtok
Uradni list RS št. 163, 15. 10. 2021
52. Sklep o dajanju zbirateljskih kovancev ob 300. obletnici Škofjeloškega pasijona v prodajo in obtok
Uradni list RS št. 70, 7. 5. 2021

Drugi predpisi Banke Slovenije

53. Sklep o izračunu letnih nadomestil v zvezi z reševanjem in prisilnim prenehanjem bank in EU podružnic in izračunu prispevkov EU podružnic za namene reševanja
Uradni list RS št. 204, 28. 12. 2021
54. Sklep o letnih nadomestilih za opravljanje nadzora in taksah v zvezi s postopki odločanja Banke Slovenije
Uradni list RS št. 202, 24. 12. 2021
55. Sklep o spremembi Sklepa o tarifi za zaračunavanje nadomestil za storitve Banke Slovenije
Uradni list RS št. 194, 10. 12. 2021
56. Sklep o višini zneskov letnih nadomestil za nadzor Banke Slovenije nad centralno depotno družbo
Uradni list RS št. 173, 5. 11. 2021
57. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o letnih nadomestilih za opravljanje nadzora in taksah v zvezi s postopki odločanja Banke Slovenije
Uradni list RS št. 159, 1. 10. 2021
58. Sklep o izračunu letnih nadomestil v zvezi z reševanjem in prisilnim prenehanjem bank in EU podružnic in izračunu prispevkov EU podružnic za namene reševanja
Uradni list RS št. 159, 1. 10. 2021
59. Sklep o določitvi višine obrestnih mer, po katerih Banka Slovenije obrestuje sredstva javnih subjektov
Uradni list RS št. 196, 17. 12. 2021

Seznam kratic

AIS	alternativni investicijski skladi
AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
APP	program nakupov vrednostnih papirjev (iz angl. Asset Purchase Programme)
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
BDP	bruto domači proizvod
BIS	Banka za mednarodne poravnave (iz angl. Bank for International Settlements)
BLS	anketa o bančnih posojilih za evrsko območje (iz angl. Bank Lending Survey)
CET1	količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (iz angl. common equity tier 1)
CSDB	centralne baze vrednostnih papirjev (iz angl. centralized securities database)
DSPB	druge sistemsko pomembne banke
DSTI	razmerje med stroški servisiranja dolga in dohodkom kreditojemalca ob sklenitvi kreditne pogodbe (iz angl. Debt Service-To-Income)
EA	evrsko območje (iz angl. euro area)
EBA	Evropski bančni organ (iz angl. European Banking Authority)
ECB	Evropska centralna banka
EDIS	Evropska shema za jamstvo vlog (iz angl. European Deposit Insurance Scheme)
EFC	Ekonomsko-finančni odbor EU (iz angl. Economic and Financial Committee)
EFDI	Evropsko združenje jamstvenih shem (iz angl. European Forum of Deposit Insurers)
EGP	evropski gospodarski prostor
EIOPA	Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine (iz angl. European Insurance and Occupational Pensions Authority)
ELA	posojilo v skrajni sili (iz angl. emergency liquidity assistance)
EONIA	(iz angl. euro overnight index average)
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESMA	Evropski nadzorni organ za vrednostne papirje in trge (iz angl. European Securities and Markets Authority)
ESRB	Evropski odbor za sistemska tveganja (iz angl. European Systemic Risk Board)
€STR	evrska obrestna mera za denar čez noč (iz angl. Euro short-term rate)
Fed	ameriška centralna banka (iz angl. Federal Reserve System)
FTP	mehanizem financiranja Mednarodnega denarnega sklada (iz angl. Financial Transaction Plan)
FURS	Finančna uprava RS
GLTDF	razmerje med spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in stanja vlog nebančnega sektorja (iz angl. Gross Loans to Deposits Flows ratio)
HICP	harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. Harmonised Index of Consumer Prices)
ICAAP	proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (angl. Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	proces ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (iz angl. internal liquidity adequacy assessment process)
JST	skupna nadzorniška skupina (iz angl. Joint Supervisory Team)
KDD	Centralna klirinško depotna družba, d. d.
LCR	količnik likvidnostnega kritja (iz angl. liquidity coverage ratio)
LSI	manj pomembne banke in hranilnice (iz angl. Less Significant Institutions)
LVT	razmerje med zneskom stanovanjskega posojila in vrednostjo nepremičnine, s katero je posojilo zavarovano (iz angl. Loan-To-Value)
MDS	Mednarodni denarni sklad
MFI	monetarne finančne institucije
MREL	minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (iz angl. minimum requirement for own funds and eligible liabilities)
MSRP 16	Mednarodni standard računovodskega poročanja 16
NFD	nefinančne družbe
NGFS	Mreži za ozelenitev finančnega sistema (iz angl. Network for Greening the Financial System)
NPE	nedonosne izpostavljenosti (iz angl. Non-performing Exposures)
NPL	nedonosne terjatve (iz angl. Non-performing Loan)
NSFR	zahteva glede neto stabilnega financiranja (iz angl. net stable funding ratio)
NSP	Nacionalni svet za plačila
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (iz angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OFS	Odbor za finančno stabilnost
OGR	operacije glavnega refinanciranja (iz angl. Main refinancing operations, MRO)
ODR	operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Longer-term refinancing operations, LTRO)
PELTRO	izredne operacije dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (iz angl. Pandemic emergency longer-term refinancing operations)
PEPP	izredni program nakupa vrednostnih papirjev (iz angl. Temporary pandemic emergency purchase programme)
PPDFT	preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma
PSPP	program nakupov vrednostnih papirjev javnega sektorja (iz angl. Public Sector Purchase Programme)
ROE	donosnost na kapital (iz angl. return on equity)
SDR	posebne pravice črpanja oziroma finančni instrument, ki ga uporablja in njegovo vrednost objavlja Mednarodni denarni sklad (iz angl. special drawing rights)
SEPA	enotno območje plačil v evrih (iz angl. Single Euro Payments Area)

SI	pomembne banke (iz angl. Significant Institutions)
SISBIZ	sistem izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov in kreditnih tveganjih
SISBON	sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb iz naslova kreditnih poslov
SPACE	študija o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (iz angl. Study on the payment attitudes of consumers in the euro area)
SRB	Enotni odbor za reševanje (iz angl. Single Resolution Board)
SREP	proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (iz angl. Supervisory Review and Evaluation Process)
SRF	Enotni sklad za reševanje (iz angl. Single Resolution Fund)
SRM	Enotni mehanizem reševanja (iz angl. Single resolution mechanism)
SSM	Enotni mehanizem nadzora (iz angl. Single Supervisory Mechanism)
STEP2-T	vseevropski plačilni sistem za izvrševanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA
SUCH	študija o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskega območja (iz angl. Study on the use of cash by households in the euro area)
SURS	Statistični urad RS
TARGET2	Securities (T2S)
TARGET2	enotna tehnična platforma Evrosistema za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji
TARGET2	vseevropski sistem bruto poravnave v realnem času za plačila v evrih (iz angl. Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System)
TIPS	vseevropska infrastruktura za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih (iz angl. TARGET Instant Payment Settlement)
TLPT	penetracijsko testiranje na podlagi analize groženj (iz angl. Threat led penetration testing)
TLTRO in TLTRO-II in TLTRO-III	ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Targeted Longer-Term Refinancing Operations)
UPPD	Urad za preprečevanje pranja denarja
ZBS	Združenje bank Slovenije